

โครงสร้างตลาดและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย

สารนิพนธ์

ของ

อนุสรณ์ สมทา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ

มีนาคม 2553

โครงสร้างตลาดและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย

สารนิพนธ์

ของ

อนุสรณ์ สมทา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ

มีนาคม 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โครงสร้างตลาดและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย

บทคัดย่อ
ของ
อนุสรณ์ สมทา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ
มีนาคม 2553

อนุสรณ์ สมทา. (2553). *โครงสร้างตลาดและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย*. สารนิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : อาจารย์ไมตรี อภิพัฒน์มนตรี.

จุดประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้เพื่อ ศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทยและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย สำหรับการศึกษาโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทย ได้ทำการวิเคราะห์การกระจุกตัวของสินเชื่อเงินฝาก และสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยใช้ วิธีดัชนี Concentration Ratio (CR) และวิธีดัชนี Hirschman-Herfindahl Index (HHI) และศึกษาความสามารถในการทดแทนกันของสินค้าในตลาด ความเกี่ยวพันกันระหว่างผู้ขายในตลาด และความยากง่ายของการเข้าสู่ตลาด โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา และในการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อ ซึ่งมีตัวแปรอิสระคือ ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ปริมาณตราสารอนุพันธ์ และปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยใช้ข้อมูลของธนาคารพาณิชย์ไทยและข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ.2547-2551 เพื่อหาความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย ในรูปแบบการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Linear Regression) ด้วยวิธีการเลือกตัวแบบการถดถอยพหุคูณแบบขั้นต้น (Stepwise Regression Procedure) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปที่ใช้ในการประมวลผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่า วิธีดัชนี Concentration Ratio (CR) วัดการกระจุกตัวของธนาคารพาณิชย์ไทย จำนวน 6 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา และธนาคารทหารไทย มีผลการกระจุกตัวในด้านสินเชื่อ มีค่า CR_6 ในปี พ.ศ. 2547 ประมาณร้อยละ 78 ต่อมาในปี พ.ศ. 2551 ลดลงมาเหลือประมาณร้อยละ 70 สำหรับทางด้านเงินฝาก มีค่า CR_6 ในปี พ.ศ. 2547 ประมาณร้อยละ 83 ในปี พ.ศ. 2551 ลดลงมาเหลือประมาณร้อยละ 79 และสำหรับทางด้านสินทรัพย์มีค่า CR_6 ในปี พ.ศ. 2547 ประมาณร้อยละ 83 ในปี พ.ศ. 2551 ลดลงมาเหลือประมาณร้อยละ 78 เมื่อพิจารณาค่า Hirschman-Herfindahl Index (HHI) ในการวัดการกระจุกตัวทางด้านสินเชื่อ ทางด้านเงินฝาก และทางด้านสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ไทย ทั้ง 11 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารซีไอเอ็มบี ธนาคารยูโอบี ธนาคารธนาชาต และธนาคารเกียรตินาคิน พบว่าทางด้านสินเชื่อ ดัชนี HHI ในปี 2547 – 2551 มีแนวโน้มลดลง คือ 0.12, 0.11, 0.11, 0.11,

0.09 ตามลำดับ ทางด้านเงินฝาก ดัชนี HHI ในปี 2547-2551 คือ 0.14, 0.12, 0.12, 0.13, 0.12 ตามลำดับ และทางด้านสินทรัพย์ ดัชนี HHI ในปี 2547-2551 คือ 0.14, 0.12, 0.12, 0.12, 0.12 ตามลำดับ จึงสรุปได้ว่า โครงสร้างของธนาคารพาณิชย์ไทย จัดอยู่ในกลุ่มตลาดผู้ขายน้อยราย แบบ Differentiated Oligopoly คือมี สินค้าและบริการทางการเงินที่มีลักษณะแตกต่างกัน ซึ่งเป็นทางด้านคุณภาพการให้บริการหรือการส่งเสริมการขายของแต่ละธนาคารพาณิชย์ แต่ก็สามารถใช้ทดแทนกันได้ คือ สามารถให้บริการทางด้านสินเชื่อ ด้านการรับฝากเงิน และบริการทางการเงินอื่นๆ ได้เช่นกัน แม้จะมีการกระจุก กตัวในระดับที่สูง แต่เมื่อพิจารณาภายในกลุ่มพบว่า มีการแข่งขันที่สูงเพื่อรักษาส่วนแบ่งการตลาดของตนเองเอาไว้ และผู้ประกอบการรายใหม่เข้ามาแข่งขันได้ยากเนื่องจากต้องใช้ทุนจดทะเบียนที่สูงมาก

สำหรับการหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีผลต่อปริมาณการให้สินเชื่อของ ธนาคารพาณิชย์ไทยในช่วงปี พ.ศ. 2547-2551 ผลการวิเคราะห์มีค่า $Adj R^2$ (สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ) สูงถึงร้อยละ 94.8 ผลการศึกษาพบว่าปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศ มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 6.39 และปริมาณตราสารอนุพันธ์ มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.485 ซึ่งมีความสัมพันธ์กับปริมาณการให้สินเชื่อไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ถ้าปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศและปริมาณตราสารอนุพันธ์เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ปริมาณสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยเพิ่มขึ้นเช่นกัน ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าตัวแปรอัตราดอกเบี้ยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -335.35 ซึ่งมีความสัมพันธ์ ในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณการให้สินเชื่ออย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ เมื่ออัตราดอกเบี้ยเพิ่มสูงขึ้นจะส่งผลให้ปริมาณสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยลดลงเช่นกัน

MARKET STRUCTURE AND FACTORS RELATED TO LOANS GRANTED BY
COMMERCIAL THAI BANK

AN ABSTRACT
BY
ANUSORN SOMTHA

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Economics Degree in Managerial Economics
at Srinakharinwirot University
March 2010

Anusorn Somtha. (2010). *Market Structure and Factors Related to Loans Granted by Commercial Thai Bank*. Master's Project, M.Econ. (Managerial Economics). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
Project Advisor: Maitri Abhibhatanamontri.

The objectives of the study were to investigate Thai commercial bank marketing structure and factors related to Thai commercial bank credit by grouping analysis of credit, deposit and property of Thai commercial bank using Concentration Ratio (CR) and Hirschman-Herfindahl Index (HHI), study product replacement in the market, relation of seller in the market, and complexity of marketing approach by descriptive analysis, and find out factor related toward credit quantity, such as domestic loan, interests, bond and deposit in Thai commercial bank using the data from Thai commercial bank and Thai bank during 2004-2008 by stepwise multiple regression of computer program in social science.

The result of the study found that the grouping analysis by CR index method in 6 banks such as Bangkok Bank, Kasikornthai Bank, Siam Commercial Bank, Sri Ayutthaya Bank and Thai Military Bank. It showed that credit grouping analysis has CR_6 78% in 2004, decreasing at 70% in 2008 ; deposit grouping analysis has CR_6 83% in 2004, decreasing at 79% in 2008 ; and property grouping analysis has CR_6 83% in 2004, decreasing at 78% in 2008. The consideration of HHI for credit, deposit and property grouping analysis in 11 Thai commercial banks such as Bangkok Bank, Krungthai Bank, Sri Ayutthaya Bank, Kasikornthai Bank, Thai Military Bank, Siam Commercial Bank, Siam City Bank, CIMB Bank, UOB Bank, Thanachat Bank, Kiatnakhin Bank found that HHI index of credit in 2004-2008 was decreased 0.12, 0.11, 0.11, 0.11, 0.09 respectively; HHI index of deposit in 2004-2008 was decreased 0.14, 0.12, 0.12, 0.13, 0.12 respectively; and HHI index of property in 2004-2008 was decreased 0.14, 0.12, 0.12, 0.12, 0.12 respectively. In short, Thai commercial bank marketing structure classified into Differentiated Oligopoly meant that there were different products and service in finance which was the service quality or selling promotion in each bank but in able to replacement in credit, deposit and other services. Even, the high grouping for

marketing share was reserved and the high investment concerning the registration fund for the new entrepreneur.

The relationship of the variables effected to credit quantity of Thai commercial bank during 2004-2008 with decision coefficient ($\text{Adj } R^2$) 94.8% The result found that decision coefficient of domestic loan was 6.39; the decision coefficient of bond was 0.485 which there was relation to credit as the same direction at .05 level of significance. The amount of domestic loan and bond quantity were increased, then credit of Thai commercial bank was also increased. The interest rate coefficient of the variables was - 335.35 which was negative direction to credit quantity at .05 level of significance. The higher interest rate will effect the decreased credit quantity of Thai commercial bank.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและคณะกรรมการ
สอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ เรื่อง โครงสร้างตลาด และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้
สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย ของ อนุสรณ์ สมทา ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นผลงานหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตร ระเบียบวาระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ การจัดการ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(อาจารย์ไมตรี อภิพัฒน์มนตรี)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู สุขารมณ์)

คณะกรรมการสอบ

ประธาน
(อาจารย์ไมตรี อภิพัฒน์มนตรี)

กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัชรพรรณ สาลีผล)

กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์ประภาพร เฟื่องฟูสกุล)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นผลงานหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระเบียบวาระเศรษฐศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ การจัดการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีสำนักวิชาเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู สุขารมณ์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2553

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างยิ่งจากท่านอาจารย์ไมตรี อภิพัฒน์มนตรี อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ฉบับนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รวิพรรณ สาลีผล และอาจารย์ประภาพร เฟื่องฟูสกุล กรรมการสอบสารนิพนธ์ที่ท่านทั้งสามได้เสียสละเวลาอันมีค่านับตั้งแต่เริ่มต้น กระบวนการจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ โดยได้ให้คำปรึกษาแนะนำที่ดี ช่วยเหลือและตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้แก่ข้าพเจ้า ซึ่งช่วยให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่านที่ช่วยประสาทวิชาให้แก่ข้าพเจ้า ทำให้ข้าพเจ้าได้มีความรู้ ความสามารถ ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานและการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณบิดา มารดาและ น้องสาว ของข้าพเจ้าที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ข้าพเจ้ามาโดยตลอด และคุณดวงกมล บุญรังษี ที่ช่วยตรวจสอบ ข้อมูลและคอยช่วยเหลือในการทำสารนิพนธ์ รวมถึงพี่ๆ เพื่อนๆ ในที่ทำงานที่ช่วยให้งานฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

อนุสรณ์ สมทา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
สมมติฐานของการค้นคว้า.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างตลาด.....	10
แนวคิดทฤษฎีอุปสงค์และอุปทานของเงิน.....	18
แนวคิดทฤษฎีการปันส่วนสินเชื่อ.....	20
ข้อมูลเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์ไทย.....	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
แหล่งข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สังเขปความมุ่งหมาย ความสำคัญและวิธีศึกษาค้นคว้า.....	77
ผลการศึกษาและค้นคว้า.....	82
อภิปรายผลการวิจัย.....	85
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย.....	91
บรรณานุกรม.....	93
ภาคผนวก.....	97
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	107

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 รายชื่อธนาคารพาณิชย์ไทย.....	2
2 แสดงการแบ่งแยกลักษณะโครงสร้างตลาด.....	13
3 ประเภทสินเชื่อต่างๆ ของธนาคารพาณิชย์.....	30
4 การกันสำรองหนี้มีปัญหาของธนาคารพาณิชย์.....	33
5 แสดงสัดส่วนของปริมาณเงินให้สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละราย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547-2551.....	61
6 แสดงสัดส่วนของปริมาณเงินฝากธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละราย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547-2551.....	62
7 แสดงสัดส่วนของสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละราย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547-2551.....	63
8 แสดงผลการวัดระดับการกระจุกตัวของปริมาณสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ไทย.....	64
9 แสดงผลการวัดระดับการกระจุกตัวของปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ ไทย.....	65
10 แสดงผลการวัดระดับการกระจุกตัวของปริมาณสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ ไทย.....	67
11 บริการทางด้านต่างๆ ของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย.....	68
12 ความเกี่ยวพันกันระหว่างผู้ขายในตลาด.....	69
13 หุนจดทะเบียนของธนาคารพาณิชย์ไทย.....	71
14 Pearson Correlation ระหว่างสินเชื่อ ปริมาณเงินกู้ยืม อัตราดอกเบี้ยและตรา สารอนุพันธ์.....	73
15 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้น (Multiple Linear Regression) และ ใช้ตัวแบบการถดถอยแบบขั้นบันได (Stepwise regression Procedure) ของความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณสินเชื่อ กับ ปริมาณเงินกู้ภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ปริมาณตราสารอนุพันธ์และปริมาณเงินฝาก.....	74

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
16 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้น (Multiple Linear Regression) และ ใช้ตัวแบบการถดถอยแบบขั้นบันได (Stepwise regression Procedure) ของความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณสินเชื่อ กับ ปริมาณเงินกู้ภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และปริมาณตราสารอนุพันธ์.....	75

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวความคิด.....	8
2 เส้นอุปสงค์รวมของเงิน.....	19
3 เส้นอุปทานของเงิน.....	20
4 ความสัมพันธ์ของปริมาณสินเชื่อกับอัตราดอกเบี้ยในกรณีที่มีการปันส่วนสินเชื่อ	21
5 จุดดุลยภาพของตลาดสินเชื่อในกรณีที่น่าความเสี่ยงของผู้กู้ยืมมาพิจารณา.....	22
6 การแจกแจงของ Durbin – Watson	55

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศที่มีฐานเศรษฐกิจที่พัฒนา เพิ่มขึ้นมาก และมีธุรกิจเกิดขึ้นใหม่ หลากหลายประเภท ซึ่งจะต้องแข่งขันกับคู่แข่งในในตลาดในประเทศและต้องต่อสู้กับ ภาวะเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในต่างประเทศด้วยทำให้ได้ องค์การพัฒนาธุรกิจให้มีความหลากหลาย มีความมั่นคง และต้องมีสภาพคล่องทางการเงินที่สูงเพื่อ การแข่งขัน ในตลาดโลก ซึ่งมีเทคโนโลยี ที่ก้าวหน้ามาก จึงต้องมีแหล่งเงินทุนที่ดีสามารถรองรับการบริหารงาน ทั้งการสต็อกสินค้า ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน การตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์รวมถึงการติดต่อธุรกรรมทางการเงิน จึงต้องมีหน่วยงานที่รองรับการดำเนินงานของธุรกิจทั้งหมด โดยสถาบันการเงินมีอยู่ด้วยกันหลายประเภท เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินเฉพาะกิจ เป็นต้น ซึ่งสถาบันการเงินแต่ละ ประเภทมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน และหน้าที่หรือบทบาทที่แตกต่างกัน เนื่องจากสถาบันการเงินมิได้มีหน้าที่เป็นเพียงตัวกลางในการระดมเงินออมเพื่อจัดสรรไปให้กับแหล่ง ที่ต้องการเงินทุนเท่านั้น สถาบันการเงินยังมีบทบาทในการช่วยให้เกิดการ พัฒนาทางเศรษฐกิจ การสร้างเงิน การควบคุมปริมาณเงิน และการรักษาค่า าชของเงินเพื่อให้ระบบการเงินของประเทศมีเสถียรภาพ อีกด้วย ธนาคารพาณิชย์จึงเป็นสถาบันทางการเงินที่มีบทบาทสำคัญต่อการ พัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ ในการทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างผู้มีเงินออมและผู้ต้องการใช้เงินไปหมุนเวียนในธุรกิจ ซึ่งธนาคารพาณิชย์บริหารกิจการโดยให้อัตราผลตอบแทนเป็นดอกเบี้ยแก่ลูกค้าที่มาฝากเงินและเก็บดอกเบี้ยกับลูกค้าที่มากู้ยืมเงินจากธนาคาร ซึ่งถือเป็นรายได้หลักของธนาคาร โดยดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์ได้จากการปล่อยกู้จะมีอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยที่จ่ายให้กับผู้ฝากเงิน (กฤษฎา สังขมณี.2550. 260:261) ในการที่ประชาชนคนหนึ่งจะทำธุรกิจได้จะต้องมีทุนในการบริหารงาน โดยทุนที่ใช้ได้มาจากแหล่งเงินลงทุนจากทุนของตนเอง แต่การใช้ทุนของตนเองมากเกินไปจนทำให้ขาดสภาพคล่องในการบริหารกิจการซึ่งทำให้บริหารงานได้ยากลำบาก เจ้าของกิจการจึงต้องหา แหล่งเงินลงทุนเพิ่มเติม โดยได้จากธนาคารพาณิชย์ในการปล่อยสินเชื่อ ทั้ง วงเงินเบิกเกินบัญชี หรือ วงเงินกู้เพื่อธุรกิจ นอกจากนี้ธนาคารยังมีสินเชื่อเพื่อการอุปโภค บริโภคด้วย ทำให้ธนาคารพาณิชย์ของไทย เป็นสถาบันหลักที่ทำให้ธุรกิจของประเทศไทยพัฒนาและแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้ โดยธนาคารในประเทศไทยมีสาขาให้บริการอยู่ทั่วประเทศ ทำให้สามารถรองรับธุรกรรมต่างๆ ของลูกค้าของธนาคารได้อย่างทั่วถึง

โดยในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ไทยมีจำนวนทั้งหมด 18 แห่ง ดังนี้

ตาราง 1 รายชื่อธนาคารพาณิชย์ไทย

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	ธนาคารธนาชาติ จำกัด (มหาชน)
ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)	ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน)
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)	ธนาคารยูโอบี จำกัด (มหาชน)
ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)	ธนาคารสแตนดาร์ด ชาร์เตอร์ด (ไทย) จำกัด (มหาชน)
ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน)	ธนาคารสินเอเซีย จำกัด (มหาชน)
ธนาคารซีไอเอ็มบี จำกัด (มหาชน)	ธนาคารไทยเครดิตเพื่อรายย่อย จำกัด (มหาชน)
ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน)	ธนาคารแลนด์แอนด์เฮาส์เพื่อรายย่อย จำกัด (มหาชน)
ธนาคารทีสโก้ จำกัด (มหาชน)	ธนาคารเอไอจี เพื่อรายย่อย จำกัด (มหาชน)
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)	ธนาคารเมกะ สากลพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2552): ออนไลน์).

นอกจากธนาคารพาณิชย์ไทยแล้วยังมีคู่แข่งซึ่งเป็นธนาคารพาณิชย์ของต่างประเทศ จึงทำให้ปัจจุบันทางธนาคารพาณิชย์ของไทยจะต้องมีความรวดเร็วและมีคุณภาพตรงความต้องการของลูกค้า ซึ่งธนาคารแต่ละธนาคารจะต้อง พัฒนาสินค้าต่างๆ ที่รองรับความต้องการทั้งส่วนบุคคลและส่วนของธุรกิจ เช่น การรับฝากเงิน การขายประกัน บัตรเครดิต ธุรกิจทางการเงิน รวมถึงการให้บริการทางด้านสินเชื่อ และการบริการวงเงินสินเชื่อที่ลูกค้ายังไม่ได้ใช้แต่มีภาระผูกพันเช่น การค้า ประกัน นอกจากนี้ยังมีธุรกรรมทางด้านตราสารอนุพันธ์ ที่ธนาคารให้บริการแก่ลูกค้าของธนาคารเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในการทำธุรกิจ เช่น อนุพันธ์ด้านอัตราแลกเปลี่ยน หรืออนุพันธ์ด้านอัตราดอกเบี้ย โดยการทำธุรกรรมทางด้านตราสารอนุพันธ์เป็นการป้องกันความเสี่ยงต่อธุรกิจของลูกค้าซึ่งส่วนมากเป็นผู้ให้บริการสินเชื่อของธนาคาร ทำให้ลูกค้าสินเชื่อของธนาคาร สามารถขยายธุรกิจเพิ่มทุนให้กับกิจการ ทำให้เพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจมากขึ้น

โดยธนาคารต่างๆ จะมีนโยบายในการปล่อยสินเชื่อต่างกัน ในภาวะเศรษฐกิจแต่ละช่วงเว ล่า ทั้งประเภทธุรกิจ จำนวนเงินที่ให้ ความเสี่ยงที่แต่ละธนาคารยอมรับ และ เงินทุนของแต่ละธนาคาร ซึ่งแบ่งได้เป็นแหล่งเงินทุนที่มา จากเงินฝากของผู้ที่มาออมเงินไว้กับธนาคาร หรือเงินกู้ยืมทั้งในประเทศและ

ต่างประเทศ และที่สำคัญคือกองทุนสำรองตามกฎหมาย ถ้าหากธนาคารใด ที่มีมูลค่าของปริมาณเงินฝากสินเชื่อกับสินทรัพย์จำนวนมาก ทำให้มีความสามารถในการแข่งขันมาก และบ่งบอกถึงโครงสร้างของธนาคารพาณิชย์ที่มั่นคง ซึ่งธนาคารพาณิชย์จะต้องมีนโยบายในการบริหาร เงินฝากของธนาคาร สินเชื่อของธนาคาร และสินทรัพย์ของธนาคารให้มีคุณภาพ เพื่อความสามารถในการแข่งขันในตลาด นอกจากนี้ในการขอสินเชื่อหาก ธุรกิจที่มีความเสี่ยงมากธนาคารจะคิดอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่า ประเภทธุรกิจที่มีความเสี่ยงต่ำกว่า (กฤษฎา สังขมณี . 2550 : 111) แต่การปล่อยสินเชื่อที่ได้อัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าจะทำให้ธนาคารได้ผลกำไรในการประกอบกิจการอย่างมาก ธนาคารจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการวิเคราะห์สินเชื่อตามหลักการสมัยใหม่เข้ามาช่วย ในการวิเคราะห์ ซึ่งจะมีทั้งการพิจารณาคุณค่าทางเครดิต การวิเคราะห์ทางการเงิน และเมื่อได้มีการอนุมัติสินเชื่อไปแล้วก็จะต้องมีการตรวจสอบทางสินเชื่อ เพื่อให้สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาของสินเชื่อได้อย่างรวดเร็ว

จากที่กล่าวมา เมื่อเศรษฐกิจ ของประเทศอยู่ใน ช่วงเติบโตสูง จะทำให้มีการขยายธุรกิจและการอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้นจำนวนมากทำให้มีการลงทุนในโครงการต่างๆ แม้ว่าดอกเบี้ยเงินกู้จะเพิ่มสูงขึ้น จากความต้องการเงินเพิ่มมากขึ้น เนื่องจาก ผลตอบแทนเมื่อหักดอกเบี้ยเงินกู้แล้วยังมีกำไรที่น่าพอใจ ทำให้ธนาคารพาณิชย์สามารถทำกำไรในช่วงที่ดอกเบี้ยเพิ่มสูงมาก ตามภาวะเศรษฐกิจ แต่ถ้าธนาคารพาณิชย์ปล่อยสินเชื่อมากเกินไปก็จะทำให้โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงจากการปล่อยสินเชื่อมากขึ้น ทางธนาคารจึงต้องมีมาตรการต่างๆ ขึ้นมาเพื่อรองรับความเสี่ยงจากการขยายสินเชื่อในขณะที่ธุรกิจส่วนใหญ่ของประเทศไทยยังขึ้นอยู่กับ การนำเข้าและส่งออกเป็นส่วนใหญ่ จึงมี การทำธุรกรรมทางด้านการตราสารอนุพันธ์ ซึ่งเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่ง ที่ใช้ป้องกันความเสียหาย ที่อาจจะเกิดขึ้นกับธุรกิจของธนาคารพาณิชย์และผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์ ซึ่งจะ ช่วยทำให้ธนาคารพาณิชย์สามารถขยายธุรกรรมทางด้านสินเชื่อ ในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศเผชิญกับความผันผวนทางเศรษฐกิจ แม้ว่าธนาคารจะมีรายได้จากการคิดค่าธรรมเนียมจากการบริการ แต่ว่าดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์ได้รับจากการปล่อยสินเชื่อยังคงให้ผลกำไรที่ดีกว่าการคิดค่าธรรมเนียม ดังนั้นธนาคารพาณิชย์จึงต้องขยายฐานลูกค้าสินเชื่อเพิ่มขึ้น โดยมีเครื่องมือป้องกันความเสี่ยง อาทิ ตราสารอนุพันธ์อัตราแลกเปลี่ยน เพื่อป้องกันค่าเงินผันผวน แต่หากธนาคารพาณิชย์ไม่มีนโยบายในการ รองรับความเสี่ยง ที่อาจจะ เกิดขึ้น หากเกิดความเสี่ยงจากการปล่อยสินเชื่อ ก็จะทำให้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย และอาจกระทบไปถึงเงินฝากซึ่งเป็นเงินออมของประชาชนได้ ทำให้กระทบต่อโครงสร้างโดยรวมของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย จึงเป็นที่มาใน

การศึกษานววิจัยครั้งนี้ในการศึกษาโครงสร้างของธนาคารและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อ ปริมาณการให้สินเชื่อบนธนาคารพาณิชย์ไทย เพื่อที่จะนำไปเป็นแนวทางในการควบคุมการให้สินเชื่อและการปรับตัวของธนาคารพาณิชย์ ในช่วงที่เศรษฐกิจเกิดสภาวะวิกฤต เพื่อให้การ ประกอบกิจการ ธนาคารพาณิชย์สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาอย่างมั่นคง และทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยเข้มแข็งสามารถแข่งขันกับคู่แข่งในในตลาดโลกได้ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างตลาด ของธนาคารพาณิชย์ไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบ โครงสร้างตลาดของธนาคาร พาณิชย์ไทย ลักษณะการกระจุกตัว ของปริมาณเงินฝาก ปริมาณสินเชื่อ รวมถึง สินทรัพย์ของธนาคาร เพื่อเป็นแนวทางในการ พัฒนาบริการใน ดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ไทย
2. ทำให้ทราบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ซึ่งสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานและกำหนดทิศทางในการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย เพื่อให้สอดคล้อง กับภาวะเศรษฐกิจ

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาโครงสร้างตลาดของธนาคาร โดยการใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)ซึ่งเป็นผลประกอบการของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปีของแต่ละธนาคารพาณิชย์ไทย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547-2551 สำหรับวิธี Concentration Ratio (CR) ใช้ข้อมูลจาก ธนาคารพาณิชย์ไทย

จำนวน 6 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ และวิธี Herfindahl Index (HHI) ใช้ข้อมูลจาก ธนาคารพาณิชย์ไทย จำนวน 11 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารซีไอเอ็มบี ธนาคารยูโอบี ธนาคารธนาชาต และธนาคารเกียรตินาคิน สำหรับการหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย ใช้ข้อมูลจากธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งหมด 18 แห่ง จากรายงานประจำปีธนาคารแห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2551

ตัวแปรที่ศึกษา

ส่วนที่ 1 การศึกษาโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทย

ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งเป็นดังนี้

1. ลักษณะโครงสร้างตลาดโดยหาจากจำนวนผู้ผลิตและการกระจุกตัวของอุตสาหกรรม
 - 1.1 ค่าดัชนี Concentration Ratio (CR)
 - 1.2 ค่าดัชนี Hirschman – Herfindahl Index (HHI)
2. ความสามารถในการใช้ทดแทนกันของสินค้าในตลาด
3. ความเกี่ยวพันกันระหว่างผู้ขายในตลาด
4. ความยากง่ายของการเข้าสู่ตลาด

ส่วนที่ 2 ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งได้ดังนี้
 - 1.1 ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศ
 - 1.2 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้
 - 1.3 ปริมาณตราสารอนุพันธ์
 - 1.4 ปริมาณเงินฝาก
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ธนาคารพาณิชย์** หมายถึง ธนาคารที่ประกอบธุรกิจป ระเภทรับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อ ทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้และใช้ประโยชน์จากเงินนั้นในทางหนึ่งหรือหลายทาง เช่น การ ให้กู้ยืม การซื้อขายหรือเก็บเงินตามตั๋วเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด และการซื้อหรือขายเงินตรา ต่างประเทศ

2. **โครงสร้างตลาด** หมายถึงองค์ประกอบที่สำคัญที่ ประกอบกันเป็นอุตสาหกรรมของธนาคาร พาณิชย์ในประเทศไทย ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญของโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทยมี องค์ประกอบที่สำคัญรวมกันได้ดังนี้

2.1 **จำนวนผู้ผลิตและการกระจุกตัวของอุตสาหกรรม** หมายถึงจำนวนธนาคารพาณิชย์ ไทยผู้ให้บริการทางการเงินและการกระจุกตัวของอุตสาหกรรม โดยใช้ อัตราส่วนที่ทำให้ทราบถึงระดับของ การแข่งขันกัน ในอุตสาหกรรมธนาคารพาณิชย์ไทย โดยหาได้จากการคำนวณส่วนแบ่งทางการตลาดของ ธนาคารพาณิชย์ไทย ถ้าค่าการกระจุกตัวของอุตสาหกรรม ธนาคารพาณิชย์ไทยมีค่าสูง แสดงว่า อุตสาหกรรมธนาคารพาณิชย์ไทย มีอำนาจผูกขาดตลาดสูง แต่ในทางตรงกันข้ามถ้า หากค่าการกระจุกตัว ของอุตสาหกรรมมีค่าต่ำ แสดงว่าอุตสาหกรรมธนาคารพาณิชย์ไทยจะมีแนวโน้มในการแข่งขันที่สูง การวัด การกระจุกตัวของอุตสาหกรรมสามารถวัดได้จาก 2 วิธีดังนี้

วิธีที่1 อัตราส่วนการกระจุกตัว (Concentration Ratio, CR) เป็นการวัดการกระจุกตัวที่พิจารณา ถึงจำนวนหน่วยผลิตเพียงบางส่วนในตลาด กล่าวคือ จะไม่นำจำนวนหน่วยผลิตทั้งหมดในตลาดมา คำนวณ แต่จะใช้จำนวนหน่วยผลิตใหญ่ๆ เพียงบางส่วนในตลาดเท่านั้นมาพิจารณา

วิธีที่2 Herfindahl Index (ดัชนีเฮอร์ฟินดาห์ล) เป็นดัชนีที่ใช้วัดการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมโดย ได้คำนึงถึงทุกๆ หน่วยธุรกิจในตลาดในการคำนวณค่า

2.2 **ความสามารถในการใช้ทดแทนกันของสินค้าในตลาด** หมายถึง ลักษณะการ ให้บริการธนาคารพาณิชย์ที่มีความแตกต่างกันหรือมีลักษณะเหมือนกันสามารถใช้ทดแทนกันได้โดย พิจารณาจากผลิตภัณฑ์ของแต่ละธนาคารที่สามารถใช้ทดแทนกันได้

2.3 **ความเกี่ยวพันกันระหว่างผู้ขายในตลาด** หมายถึง ปฏิกริยาที่มีต่อกันหลังจากที่มีการ เปลี่ยนแปลงนโยบายและโปรโมชันของผลิตภัณฑ์ ของธนาคารพาณิชย์รายใดรายหนึ่ง ทำให้เพิ่มส่วนแบ่ง การตลาดรายนั้นสูงขึ้นและ ส่งผลกระทบ ให้ส่วนแบ่งการตลาดของธนาคารพาณิชย์รายอื่นๆลดลง ทำให้

ต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนโยบายของตนเพื่อ ตอบรับกับผลกระทบที่เกิดขึ้นหรือเรียกว่าความขึ้นอยู่
ระหว่างกัน

2.4 ความยากง่ายของการเข้าสู่ตลาด หมายถึงอุปสรรคของผู้ที่ต้องการเข้ามาจัดตั้ง
ธนาคารพาณิชย์ไทยรายใหม่ ที่จะเข้ามาในอุตสาหกรรม ธนาคารพาณิชย์ไทย เช่น เงินทุนในการจด
ทะเบียน กองทุนสำรองที่ต้องจัดตั้งตามกฎหมายธนาคารพาณิชย์ไทย

3. ปริมาณการให้สินเชื่อ คือ การให้กู้ยืมทุกประเภทของสถาบันการเงิน ในรูปแบบต่างๆ เช่น
เงินเบิกเกินบัญชี สินเชื่อเพื่อการลงทุน รวมถึงการรับช่วงซื้อลดตั๋วเงิน และการจ ่ายเงินสดใช้ตามภาวะ
ผูกพันทุกประเภท เป็นต้น

4. ปริมาณเงินกู้ยืมในประเทศ หมายถึง ปริมาณเงิน กู้ยืมภายในประเทศทั้งหมด ที่ธนาคาร
พาณิชย์ไทย กู้ยืมมาเพื่อใช้ในธุรกิจ โดยมีการกู้ยืมมาจากแหล่งเงินต่างๆ ประกอบด้วย เงินกู้ยืมจาก
ธนาคารแห่งประเทศไทย เงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินในประเทศไทย

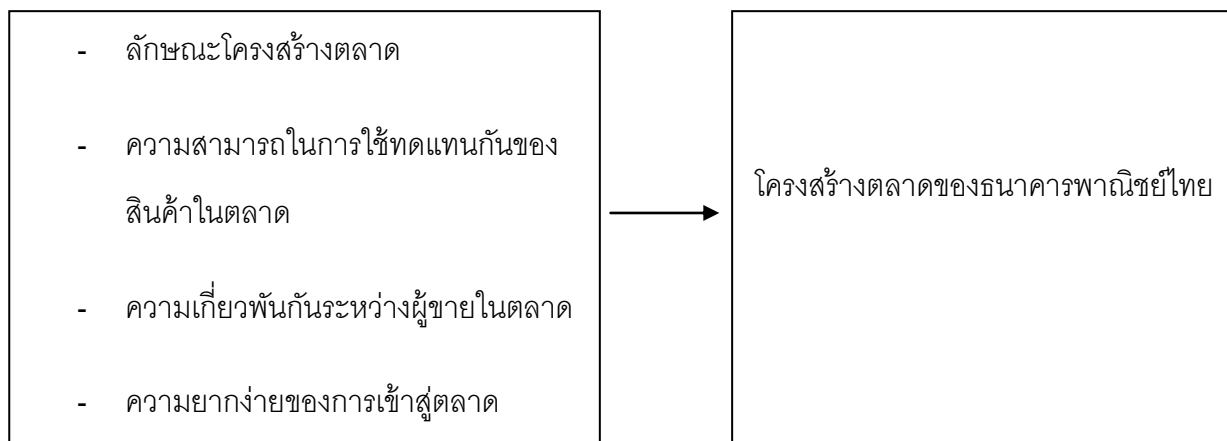
5. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ คือ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ธนาคารพาณิชย์ ไทยเรียกเก็บจากลูกค้าราย
ใหญ่ชั้นดี MLR (minimum loan rate)

6. ปริมาณตราสารอนุพันธ์ (derivative) หมายความว่า สัญญาหรือตราสารทางการเงินที่มี
มูลค่าขึ้นอยู่กับการขึ้นลงของสินทรัพย์ที่ตราสารอนุพันธ์นั้นอ้างอิง ซึ่งสินทรัพย์ที่ตราสารอนุพันธ์อ้างอิง อาจเป็นตราสาร
ทางการเงิน เช่น อัตราแลกเปลี่ยนตราสารต่างประเทศ พันธบัตร ตั๋วเงิน หุ้นสามัญ หรืออาจเป็นสินค้าหรือ
สินทรัพย์อื่นๆ เช่น น้ำมัน ข้าว บ้าน รถยนต์ เป็นต้น ตามแต่ที่ตราสารอนุพันธ์นั้นได้กำหนดไว้ ว่าเป็น การ
อ้างอิงถึงสินทรัพย์ใด ตัวอย่างเช่น สัญญาจะซื้อจะขายบ้านและที่ดินโดยผู้ซื้อวางเงินมัดจำไว้ และจะมีการ
ส่งมอบในอนาคต ซึ่งผู้ซื้อสามารถขายสัญญาดังกล่าวให้กับผู้อื่นได้ จึงเรียกว่าสัญญาจะซื้อจะขายบ้าน
และที่ดินดังกล่าว เป็นตราสารอนุพันธ์ประเภทหนึ่ง โดยตราสา อนุพันธ์ที่ได้นำมาวิเคราะห์ในงานวิจัยซึ่ง
เกี่ยวข้องกับธนาคารพาณิชย์ไทย ได้แก่ อนุพันธ์ด้านอัตราแลกเปลี่ยน เช่น สัญญาแลกเปลี่ยนเงินตรา
ต่างประเทศ และ อนุพันธ์ด้านอัตรา ดอกเบี้ย ซึ่งเป็นสัญญาที่กระทำขึ้นระหว่างธนาคารและลูกค้าของ
ธนาคาร

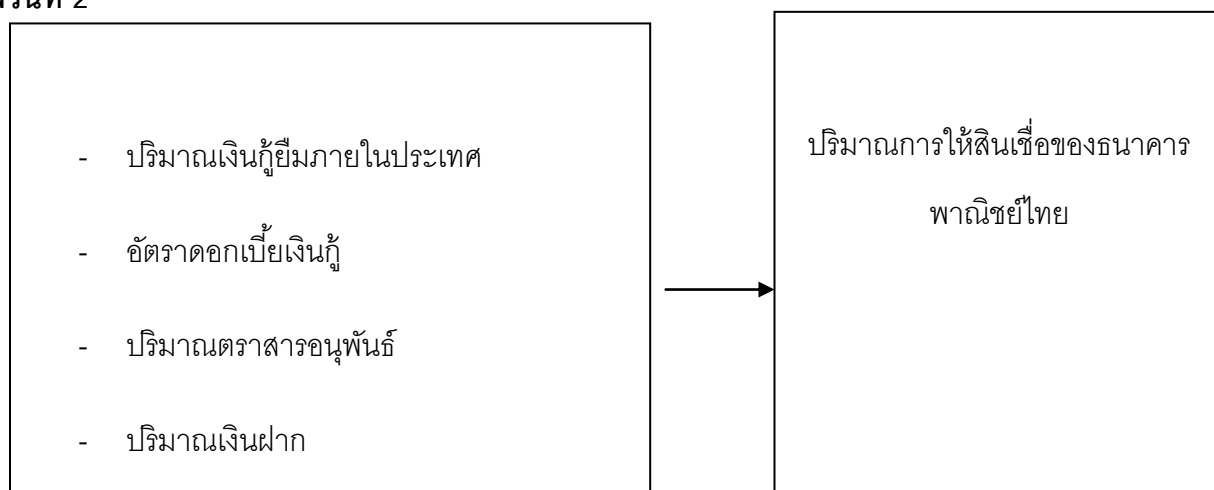
7. ปริมาณเงินฝาก คือ เงินฝากทุก ประเภทของสถาบันการเงินที่รับฝากจากประชาชนและ
สถาบันการเงินอื่น ซึ่งรวมถึงบัตรเงินฝากที่สถาบันการเงินออกจำหน่ายให้ประชาชน

กรอบแนวความคิด

ส่วนที่ 1

ส่วนที่ 2

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวความคิด

สมมุติฐานของการค้นคว้า

1. ปริมาณเงิน กู้ยืมภายในประเทศ ของธนาคารพาณิชย์ ไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณการให้สินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์ไทย
2. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ของธนาคารพาณิชย์ไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณการให้สินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์ไทย
3. ปริมาณตราสารอนุพันธ์ของธนาคารพาณิชย์ไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณการให้สินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์ไทย
4. ปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ไทย มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับปริมาณการให้สินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์ไทย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างตลาด
2. แนวคิดทฤษฎีอุปสงค์และอุปทานของเงิน
3. แนวคิดทฤษฎีการปันส่วนสินค้า
4. ข้อมูลเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์ไทย
5. งานวิจัยและงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างตลาด

โครงสร้างตลาด หมายถึง ลักษณะการกระจายขนาดของหน่วยผลิตในตลาด เช่น ส่วนแบ่งการตลาดของแต่ละหน่วยผลิต ลักษณะของการกระจุกตัวของหน่วยการผลิตใหญ่หรือลักษณะการกีดกันการเข้าสู่อุตสาหกรรมของผู้แข่งขันเหล่านี้ เป็นต้น องค์ประกอบไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้ซื้อ กลุ่มผู้ขาย ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย หรือระหว่างหน่วยผลิต เดิมที่ตั้งมานานหรือหน่วยผลิตใหม่ที่จะเข้าร่วมดำเนินการในตลาด โดยโครงสร้างตลาดเป็นตัวสำคัญเบื้องต้นทางยุทธศาสตร์ของสภาวะแวดล้อมของหน่วยผลิต ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและผลการดำเนินงานของหน่วยผลิต ในตลาดกระทบด้วย กล่าวคือ หน่วยผลิตจะมีพฤติกรรม (เช่น พฤติกรรมทางด้านราคาสินค้า) และผลการดำเนินงาน (เช่น ได้กำไรมากน้อยแค่ไหนหรือมีประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรแค่ไหน) จะขึ้นอยู่กับหรือถูกกำหนด โดยโครงสร้างตลาด และในขณะเดียวกัน พฤติกรรมและผลการดำเนินงานของหน่วยผลิตทั้งหลายในตลาดนั้นก็จะมีผลย้อนกลับไปกำหนดโครงสร้างตลาดอีกทีหนึ่ง

ดังนั้นจากคำจำกัดความต่างๆ ดังกล่าวเบื้องต้น เราจะเห็นว่าปัจจัยที่มีส่วนในการกำหนดโครงสร้างตลาดที่สำคัญ ได้แก่

- จำนวนของหน่วยผลิตและลักษณะการกระจายของขนาดของหน่วยผลิตในตลาด
- ลักษณะการกีดกันการเข้าสู่ตลาดของผู้ที่จะเข้ามาแข่งขันใหม่ และ
- ลักษณะความแตกต่างกันของสินค้าในตลาด

ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดที่สำคัญในการแบ่งแยกประเภทหรือลักษณะของตลาดว่า ภายใต้อิทธิพลประกอบของปัจจัยต่างๆ เช่นนี้ โครงสร้างตลาดควรจะเป็นตลาดประเภทใด

โครงสร้างตลาดสำหรับการวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจแบ่งออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ คือ

- ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ (Perfect Competition Market)
- ตลาดผูกขาด (Monopoly Market)
- ตลาดผู้ขายน้อยราย (Oligopoly Market)
- ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด (Monopolistic Competition Market)

1.1 ลักษณะโครงสร้างตลาดประเภทต่างๆ

วิไลวรรณ วรรณนิกุล (2530: 382-383) กล่าวว่าในทางเศรษฐศาสตร์โครงสร้างตลาดจะแบ่งย่อยออกเป็น

1.1.1 ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ (Perfect Competition Market) ในตลาดประเภทนี้จะประกอบไปด้วย ผู้ผลิตจำนวนมาก ซึ่งผลิตสินค้าที่เหมือนกันทุกอย่าง การแข่งขันจะสมบูรณ์ในความหมายที่ว่า ทุกๆ หน่วยผลิตจะสามารถขายสินค้าจำนวนเท่าไรก็ได้ตามที่เขาต้องการ ณ ราคาในตลาดขณะนั้น และผู้ผลิตแต่ละคนจะมีส่วนร่วมแบ่ง การตลาดน้อยมากจนไม่สามารถมีอิทธิพล ในการกำหนดราคาในตลาด ผู้ผลิตแต่ละคนจะเป็นผู้รับราคาตลาด (Price-Taker) และตัดสินใจว่าตัวเองจะผลิตสินค้าระดับไหนโดยไม่ใส่ใจต่อปฏิกิริยาของผู้ผลิตรายอื่นๆ ในตลาด เงื่อนไขการเข้าออกจากตลาดจะเสรี กล่าวคือ ไม่มีการกีดกันการเข้าสู่ตลาด

1.1.2 ตลาดผูกขาด (Monopoly Market) ในการแข่งขันของตลาดผูกขาด จะมีผู้ผลิตอยู่เพียงหน่วยเดียวในตลาด โดยไม่มีสินค้าที่จะสามารถใช้ทดแทนกันได้อย่างใกล้ชิดกับสินค้าที่ผู้ผูกขาดทำการผลิตอยู่ในตลาด อุปสงค์ของสินค้าของผู้ผูกขาดก็คือ อุปสงค์สินค้าของตลาด การเข้าสู่ตลาดของคู่แข่งภายนอกจะถูกกีดกันอย่างเต็มที่ ผู้ผลิตสามารถที่จะเลือกกระดบราคาหรือระดับ ของผลผลิต ที่ทำให้ ได้รับกำไรสูงสุด หรือผู้ผลิตผูกขาดอาจเลือกวัตถุประสงค์ในการดำเนินธุรกิจ นอกเหนือไปจากการแสวงหากำไรสูงสุดก็ได้ เช่น แสวงหายอดขายสูงสุด หรือแสวงหาความเจริญเติบโตของหน่วยผลิตเหล่านี้ เป็นต้น

1.1.3 ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด (Monopolistic Competition Market) ตลาดประเภทนี้จะมีผู้ผลิตจำนวนมาก สินค้าของผู้ผลิต แต่ละรายจะมีความแตกต่างกันบ้างแต่สามารถใช้ทดแทนกันได้อย่างใกล้ชิด แม้ว่าสินค้าจะใช้ทดแทนกันได้เป็นอย่างดี แต่ผู้ผลิตแต่ละคนจะไม่ ใส่ใจต่อปฏิกิริยาของผู้แข่งขันคนอื่นๆ เพราะว่าตลาดประกอบด้วยผู้ผลิตเป็นจำนวนมาก และผู้ผลิตแต่ละคนอาจจะถูกกระทบจากการกระทำของผู้แข่งขันคนอื่นๆ น้อยมาก ดังนั้นผู้ผลิตแต่ละคนจะคิดว่าเขายังจะสามารถรักษาลูกค้าจำนวนหนึ่งไว้ได้ถ้าเขาขึ้นราคาสินค้าของเขา และเขาจะสามารถเพิ่มยอดขายขึ้น เพียง

เล็กน้อยถ้าเขาลดราคาสินค้าของเขา เพราะผู้ผลิตแต่ละคนจะมีอำนาจผูกขาดในสินค้าของตนอยู่บ้าง เนื่องจากความแตกต่างกันของสินค้า การเข้าออกจากตลาดเป็นไปได้ง่าย

1.1.4 ตลาดผู้ขายน้อยราย (Oligopoly Market) ในตลาดนี้จะประกอบด้วยผู้ผลิตจำนวนน้อย ดังนั้นผู้ขายแต่ละคน จะมีความผูกพันทางการตลาด ต่อกันอย่างมาก แต่ละหน่วยจะใส่ใจต่อปฏิกิริยาของคู่ต่อสู้ การแข่งขันจะไม่สมบูรณ์และการต่อสู้ระหว่างหน่วยผลิตจะมีสูง นอกจากจะมีข้อตกลงรวมตัวกันระหว่างคู่แข่ง สินค้าที่ผู้ขายน้อยรายผลิตอาจจะเป็นสินค้าที่เหมือนกันทุกอย่าง ในกรณีนี้เราเรียกตลาดผู้ขายน้อยรายที่ขายสินค้าเหมือนกัน (Pure Oligopoly) หรือผลิตสินค้าที่แตกต่างกัน กรณีหลังเราเรียก ตลาดผู้ขายน้อยรายที่ขายสินค้าที่มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย (Differentiated Oligopoly) โดยปกติผู้ขายมักจะสนใจปฏิกิริยาของคู่ต่อสู้ในตลาดรวมทั้งปฏิกิริยาของลูกค้า และตลาดผู้ขายน้อยรายนี้เป็นลักษณะตลาดที่จะพบได้โดยทั่วไป อาทิ อุตสาหกรรมรถยนต์ น้ำมัน อัดลม สุรา ซีเมนต์ เป็นต้น ซึ่งการตัดสินใจจะขึ้นอยู่กับความยากง่ายของการเข้าสู่ตลาด และช่องทางของเวลาระหว่างการกระทำของเขาและปฏิกิริยาของคู่ต่อสู้ที่จะเกิดขึ้น ในกรณีเช่นนี้ความเป็นไปได้ของปฏิกิริยาของคู่แข่งจะมีหลายรูปแบบ ดังนั้นพฤติกรรมของผู้ผลิตก็จะมีหลายรูปแบบเช่นกัน ขึ้นอยู่กับปฏิกิริยาของคู่ต่อสู้ในตลาด

แม้ว่าโครงสร้างตลาดที่มีการกระจุกตัวอยู่ในระดับที่สูง แต่ว่า นราทิพย์ ชูติวงศ์ (2540:253) กล่าวว่าในช่วงทศวรรษที่ 1980 ได้มีการพัฒนาทฤษฎีขึ้นทฤษฎีหนึ่งชี้ให้เห็นว่า แม้ในอุตสาหกรรมจะมีหน่วยธุรกิจเพียงหน่วยเดียว (Monopoly) หรือมีหน่วยธุรกิจเพียงน้อยราย (Oligopoly) หน่วยธุรกิจดังกล่าวก็อาจดำเนินธุรกิจลักษณะเหมือนกับผู้ผลิตในตลาดแข่งขันสมบูรณ์ได้ ถ้าการเข้ามาผลิตแข่งขันในอุตสาหกรรมเป็นไปได้อย่างเสรีเต็มที่ (เป็นต้นว่า หน่วยธุรกิจที่เข้ามาผลิตแข่งขันในอุตสาหกรรมมีลักษณะต้นทุนที่เหมือนกับผู้ผลิตรายเดิมในอุตสาหกรรม) และการออกจากอุตสาหกรรมของผู้ผลิตในอุตสาหกรรมก็ไม่เกิดมีค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น ตัวอย่างที่ยกให้เห็นได้ก็เช่น สายการบินที่เปิดบริการการบินระหว่างเมืองสองเมืองเป็นเส้นทางที่มีสายการบินอื่นให้บริการอยู่แล้ว ถ้าสายการบินใหม่ที่จะเข้าไปแข่งขันมีต้นทุนในการให้บริการที่เท่ากับสายการบินเดิม และสามารถที่จะยกเลิกการให้บริการโดยการนำ เครื่องที่มีอยู่ไปใช้ในเที่ยวบินอื่นได้โดยไม่ก่อให้เกิดต้นทุนต่อปัจจัยทุนแต่อย่างใด ในกรณีเช่นว่านี้ หน่วยธุรกิจจะสามารถดำเนินธุรกิจในลักษณะเหมือนว่าตนอยู่ในตลาดแข่งขันสมบูรณ์และขายสินค้าในราคาที่เพียงคุ้มกับต้นทุนต่อหน่วย ได้รับกำไรปกติ เช่นเดียวกับกรณีตลาดแข่งขันสมบูรณ์ แม้ว่าหน่วยธุรกิจในอุตสาหกรรมจะมีเพียงรายเดียวหรือสองสามรายก็ตาม ทฤษฎีที่กล่าวถึงสถานการณ์ดังกล่าวนี้เรียกว่า ตลาดที่มีผู้ขายไม่มากแต่มีพฤติกรรมเหมือนตลาดแข่งขัน (Theory of contestable markets)

การแบ่งประเภทของตลาดนั้นอาศัยลักษณะโครงสร้างใหญ่ๆในการแบ่งแยกดังนี้

- 1.จำนวนของผู้ผลิต หรือผู้ขายว่ามีมากน้อยเพียงใด
- 2.ลักษณะสินค้าหรือบริการของผู้ผลิตแต่ละรายหรือความสามารถในการทดแทนกัน
- 3.ความเกี่ยวพันกันระหว่างผู้ขายในตลาด
- 4.ความยากง่ายในการเข้าสู่ตลาดของผู้ผลิต หรือผู้ขายรายใหม่

จากหลักเกณฑ์สำคัญดังกล่าวข้างต้นพอจะสรุปลักษณะของตลาดประเภทต่างๆตามหลักเกณฑ์ได้ดังตาราง 2 ข้างล่างนี้

ตาราง 2 แสดงการแบ่งแยกลักษณะโครงสร้างตลาด

ประเภทของตลาด	จำนวนผู้ขาย	สินค้าที่ขาย	ความขึ้นอยู่กับกันของผู้ขายในตลาด	ความยากง่ายของการเข้าสู่ตลาด
1.แข่งขันสมบูรณ์	มาก	สินค้าเหมือนกันหรือสามารถใช้ทดแทนกันได้โดยสมบูรณ์	ไม่มี	ง่ายมาก
2.ผูกขาด	คนเดียว	ไม่มีสินค้าอื่นทดแทนได้	ไม่มี	ยากมาก
3.กึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด	มาก	สินค้าต่างกันแต่สามารถใช้ทดแทนกันได้ดี	ไม่มี	ค่อนข้างง่าย
4.ผู้ขายน้อยราย				
-ที่ขายสินค้าเหมือนกัน	น้อย	สินค้าเหมือนกันทุกอย่าง	มี	ค่อนข้างยาก
-ที่ขายสินค้าต่างกันเพียงเล็กน้อย	น้อย	สินค้าแตกต่างกัน	มี	ค่อนข้างยาก

ที่มา : วิไลวรรณ วรรณนิกุล. (2530). เศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมและทฤษฎีดัชนีทุน หน่วยที่ 7 : 383.

1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลและสามารถอธิบายโครงสร้างตลาด

1.2.1 การกระจุกตัวของตลาด

การกระจุกตัวของตลาดเป็นดัชนีอย่างหนึ่งที่แสดงถึงโครงสร้างอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมใดที่มีการกระจุกตัวสูง โครงสร้างของตลาดนั้นจะโน้มเอียงไปทางด้านผูกขาด อุตสาหกรรมใดมีการกระจุกตัวต่ำโครงสร้างของตลาดจะโน้มเอียงไปทางด้านการแข่งขันกัน โครงสร้างตลาดจะมีอิทธิพลต่อการทำงานของตลาด ดังนั้นธุรกิจต่างๆ ที่ดำเนินกิจการในตลาดย่อมต้องการให้โครงสร้างของตลาดมีการกระจุกตัวสูง ในอีกด้านผู้ประกอบการที่มีเหตุผลย่อมต้องการตลาดที่มีการกระจุกตัวต่ำ เพื่อให้มีการแข่งขันกันมาก ทำให้ผู้ซื้อซื้อสินค้าได้ในเงื่อนไขที่ดี (วิไลวรรณ วรรณนิกุล. 2530: 389-415)

การกระจุกตัว หมายถึง ส่วนแบ่งตลาดรวมของผู้ผลิตรายใหญ่ ซึ่งไม่น้อยกว่าสองราย หรือมากกว่าแปดราย

การกระจุกตัวของตลาดยังแสดงโครงสร้างตลาดที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่

- (1) ธุรกิจจำนวนเท่าใดที่มีอิทธิพลต่อตลาด ต่อนโยบายเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าอุตสาหกรรมนั้นๆ หรือระบบเศรษฐกิจนั้นขึ้นอยู่กับกลุ่มธุรกิจเป็นจำนวนมากน้อยเพียงใด
- (2) ตลาดที่ธุรกิจหรืออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องอยู่นั้นอยู่ในตลาดประเภทใด
- (3) ตำแหน่งของธุรกิจในตลาดว่าอยู่ในฐานะใดและมีอิทธิพลเพียงใด

1.2.1.1 วิธีการวัดการกระจุกตัวของตลาด

วิธีที่ 1 อัตราส่วนการกระจุกตัว (Concentration Ratio, CR) เป็นการวัดการกระจุกตัว ซึ่งพิจารณาถึงจำนวนหน่วยผลิตเพียงบางส่วนในตลาด กล่าวคือ จะไม่นำจำนวนหน่วยผลิตทั้งหมดในตลาดมาคำนวณ แต่จะใช้จำนวน หน่วยผลิตใหญ่ๆ เพียงบางส่วนในตลาดเท่านั้นมาพิจารณาเพราะ (1) ให้ความสำคัญกับหน่วยผลิตใหญ่ (2) อาจจะไม่ทราบจำนวนหน่วยผลิตทั้งหมดในอุตสาหกรรม โดยคำนวณดูว่าบริษัทขนาดใหญ่ที่สุดจำนวนหนึ่ง มีส่วนแบ่งในอุตสาหกรรมทั้งหมดเท่าไร

สูตรการคำนวณหาค่า Concentration Ratio (วิไลวรรณ วรรณนิกุล. 2530: 390)

$$CR_n = \frac{\sum_{i=1}^n S_i}{\sum_{i=1}^n S_i} \quad i = 1, 2, \dots, n$$

โดยที่ CR_n = อัตราส่วนการกระจุกตัวของ n หน่วยผลิต

S_i = ส่วนแบ่งตลาดโดยเปรียบเทียบของแต่ละหน่วยผลิต

$\sum S_i$ = มูลค่าที่แต่ละหน่วยผลิตถือครอง/มูลค่าทั้งหมดของตลาด

n = จำนวนหน่วยผลิตที่ต้องการคำนวณ

หลักเกณฑ์ในการพิจารณา คือ

อุตสาหกรรมที่มีค่า Concentration Ratio สูง คือมีค่าประมาณ 67% หรือมากกว่านั้น อุตสาหกรรมประเภทนี้สามารถจะมีอำนาจผูกขาดได้มากกว่าอุตสาหกรรมประเภทอื่นๆ

อุตสาหกรรมที่มีค่า Concentration Ratio กลางคือมีค่าระหว่าง 34-66% คือ มีการกระจุกตัว และการผูกขาดในระดับปานกลาง

อุตสาหกรรมที่มีค่า Concentration Ratio ต่ำ คือ มีค่าประมาณ 33% หรือต่ำกว่านี้ ซึ่ง อุตสาหกรรมประเภทนี้ จะมีการแข่งขันที่มากกว่าประเภทอื่นๆ

ข้อดีของอัตราส่วนการกระจุกตัว

CR สะดวกในการคำนวณและข้อมูลที่ต้องใช้หาได้ไม่ยาก สามารถบอกได้คร่าวๆ ว่าอุตสาหกรรมที่ศึกษามีลักษณะตลาดเป็นแบบผู้ผลิตน้อยราย แบบผูกขาด หรือแบบการแข่งขันค่อนข้างสมบูรณ์

ข้อเสียของอัตราส่วนการกระจุกตัว

- 1.บอกถึงการกระจุกตัวของหน่วยผลิตเพียงบางหน่วย แต่ไม่ได้บอกถึงพฤติกรรมบางอย่างของหน่วยผลิตในตลาด
- 2.ไม่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับขนาดโดยเปรียบเทียบ (Relative Size) และตำแหน่งของหน่วยผลิตในกลุ่ม
- 3.ไม่ได้บอกถึงการเปลี่ยนตำแหน่งของหน่วยผลิตในตลาด และไม่ได้อธิบายถึงการกระจายของจำนวนและขนาดทั้งหมดของหน่วยผลิตในตลาดนั้นๆ บอกแต่เพียงบางส่วนเท่านั้น
- 4.ไม่ได้คำนึงถึงหน่วยผลิตรายใหม่ที่อาจจะเข้ามาแข่งขัน และศักยภาพในการผลิตของหน่วยผลิตเดิมที่มีอยู่
- 5.ไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยทางภูมิภาคและบทบาทของสินค้าเข้าและสินค้าออก

วิธีที่ 2 Herfindahl Index (ดัชนีเฮอร์ฟินดาห์ล) เป็นวิธีการวัดการกระจุกตัวของธุรกิจโดยคำนวณจากมูลค่าของสัดส่วนการครองตลาดของผู้ผลิตแต่ละรายในธุรกิจ ซึ่งเป็นผลรวมกำลังสองของขนาดหน่วยธุรกิจ โดยค่าดัชนี Hirschman - Herfindahl Index จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ถ้าค่าของดัชนี Hirschman - Herfindahl Index เข้าใกล้ 0 แสดงว่าธุรกิจในอุตสาหกรรมนี้มีการแข่งขันสูง แต่ถ้าค่าดัชนี Hirschman - Herfindahl Index เข้าใกล้ 1 แสดงว่าเป็นตลาดผูกขาดหรือมีโอกาสผูกขาดสูง

สูตรการคำนวณ(วิไลวรรณ วรรณนิกุล. 2530: 394.)

$$H = \sum_{i=1}^n S_i^2 = \sum_{i=1}^n (Y_i / Y)^2$$

โดยที่	H	=	Herfindahl Index
	S_i	=	ส่วนแบ่งตลาดโดยเปรียบเทียบของแต่ละหน่วยผลิต
	Y_i	=	มูลค่าของแต่ละหน่วยผลิต หรือมูลค่าที่แต่ละหน่วยผลิต ครอบครอง หรือขนาดของหน่วยผลิต
	Y	=	มูลค่าทั้งหมดของตลาดหรือขนาดตลาด
	i	=	1,2,3,...,n
	n	=	จำนวนหน่วยผลิตทั้งหมดในอุตสาหกรรม

หลักเกณฑ์ในการพิจารณา คือ

1. อุตสาหกรรมที่มีค่าดัชนี Hirschman - Herfindahl Index น้อยกว่า 0.2 แสดงว่า
อุตสาหกรรมมีการแข่งขันสูง
2. อุตสาหกรรมที่มีค่าดัชนี Hirschman - Herfindahl Index อยู่ระหว่าง 0.2 ถึง 0.6 แสดงว่า
อุตสาหกรรมมีการแข่งขันต่ำมีผู้ขายน้อยราย
3. อุตสาหกรรมที่มีค่าดัชนี Hirschman - Herfindahl Index มากกว่า 0.6 แสดงว่า
อุตสาหกรรมมีการผูกขาด

1.2.2 จำนวนผู้ขาย

จำนวนผู้ขายในตลาด จะสามารถบอกลักษณะของโครงสร้างตลาดนั้นได้ พฤติกรรมการแข่งขันในตลาด โดยในตลาดผู้ขายน้อยราย ซึ่งเป็นตลาดไม่สมบูรณ์นั้นจะประกอบไปด้วยผู้ขายจำนวนน้อย ตั้งแต่ 2-3 ราย เป็นต้น

1.2.3 ความแตกต่างกันของสินค้า (Product Differentiation)

การทำให้สินค้าแตกต่างกันเป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ซึ่งมีส่วนกำหนดโครงสร้างตลาดด้วยการปิดกั้นการเข้ามาแข่งขันของผู้ผลิตรายใหม่ หรือทำให้ผู้ผลิตเดิมบางรายต้องออกจากตลาดไป โดยทำให้

สินค้าแตกต่างและเหนือกว่าของคู่แข่ง ในตลาดจนเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค จนทำให้ผู้ซื้อยินดีที่จะจ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้านั้น ในราคาที่แตกต่างกันโดยไม่มีเหตุผล การทำให้สินค้าแตกต่างอาจทำได้หลายวิธี เช่น อาศัยการโฆษณา การส่งเสริมการขายในรูปแบบต่างๆ และการบรรจุหีบห่อให้ต่างกัน ผู้ผลิตที่ประสบความสำเร็จในการทำให้สินค้าแตกต่างจากผู้ผลิตอื่นจะสามารถโน้มน้าวผู้บริโภคให้หันมาซื้อสินค้าของตนเพิ่มขึ้น เส้นอุปสงค์ ที่มีต่อสินค้าของหน่วยผลิตที่ประสบความสำเร็จในการทำให้สินค้าแตกต่างกันจะเปลี่ยนระดับ (Shift) ไปในทางที่เพิ่มสูงขึ้น โดยที่ผู้ผลิตสามารถขายสินค้าได้เพิ่มขึ้น โดยที่ระดับราคาสินค้า ยังเท่าเดิม หรือบางรายอาจขายสินค้าได้ในราคาที่สูงก็ได้ นอกจากนั้น ถ้าเปรียบเทียบระหว่างผู้ผลิตที่ผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน โดยที่ผู้ผลิตรายหนึ่งทำให้สินค้าของตนแตกต่างไปจากรายอื่น ผลจะปรากฏว่าเส้นอุปสงค์ของผู้ผลิต ในรายที่ทำให้เกิดความแตกต่างในสินค้าชันกว่า (Inelastic) เส้นอุปสงค์ของผู้ผลิตรายอื่น จึงทำให้ผู้ผลิตสามารถขึ้นราคาสินค้าที่ ทำให้แตกต่างได้ในสัดส่วนสูง โดยที่ปริมาณขายจะลดลงในสัดส่วนที่น้อยกว่าราคาที่เพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้กำไรสูงขึ้น เป็นผลให้รายรวมเพิ่มสูงขึ้น

1.2.4 การขึ้นอยู่กับกันของผู้ขายในตลาด

ในตลาดผู้ขายน้อยรายจะประกอบด้วยผู้ผลิตรายใหญ่ไม่กี่รายที่มีส่วนแบ่งตลาดรวมค่อนข้างสูง จนกระทั่งการดำเนินนโยบายหรือกิจกรรมของผู้ผลิตแต่ละราย ได้มีผลกระทบซึ่งกันและกัน (Interdependence) เช่น กิจกรรมการขายของบริษัทหนึ่งกระทบกระเทือนต่อบริษัทอื่นโดยตรง และกิจกรรมการขายของบริษัทอื่นก็กระทบต่อกิจกรรมการขายของบริษัทนั้นโดยตรงด้วย โดยที่การเปลี่ยนแปลงปริมาณการผลิตและราคาจำหน่ายของบริษัทหนึ่งบริษัทใดในตลาด จะส่งผลกระทบต่อปริมาณและราคาของบริษัทอื่นจะขายได้ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงปริมาณและราคาของผู้ผลิตรายใดรายหนึ่งในตลาดจึงมักจะได้รับปฏิกิริยาตอบโต้จากผู้ผลิตรายอื่นๆ ทันที

1.2.5 ความยากง่ายในการเข้าสู่ตลาด

การเข้ามาของผู้ผลิตรายใหม่ อาจทำได้ยากเพราะมีปัจจัยบางอย่างที่เป็นอุปสรรค เช่น มีข้อกำหนด เกี่ยวกับ ใบอนุญาตตามที่กฎหมายกำหนด หรือผู้ผลิตรายใหม่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบได้เพราะผู้ผลิตเดิมในตลาดมีอำนาจในการควบคุมแหล่งวัตถุดิบไว้แล้ว หรือการเข้ามาแข่งขันนั้นจำเป็นต้อง มีการลงทุนสูงเพื่อให้กิจการมีขนาดใหญ่พอที่จะได้รับประโยชน์จากการประหยัดต่อขนาด ซึ่งจะส่งผลให้สามารถแข่งขันด้านต้นทุนกับผู้ผลิตรายเดิมได้ ถ้าเป็นตลาดผู้ขายน้อยรายที่ผู้ผลิตสินค้าที่มีลักษณะแตกต่างกันบ้าง จึงเป็นการยากที่ผู้ผลิตรายใหม่จะเข้ามาแข่งขัน เพราะผู้ผลิตเดิมได้กระจายการจำหน่ายสินค้าไปทั่วประเทศแล้ว ผู้บริโภคคุ้นเคยกับสินค้าเดิมเป็นอย่างดีและมี

ความขึ้นขอบในบางยี่ห้อหรือบางตราเป็นพิเศษ นอกจากนี้ผู้ผลิตรายเดิมยังมีต้นทุนที่ต่ำ สามารถจัดทำรายการขายที่มีราคาที่ถูกกลง ทำให้การที่ผู้ผลิตรายใหม่จะเข้ามาแข่งขันเป็นไปได้ยากและต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง

2. แนวคิดทฤษฎีอุปสงค์และอุปทานของเงิน

2.1 อุปสงค์สำหรับเงิน (The Demand for Money)

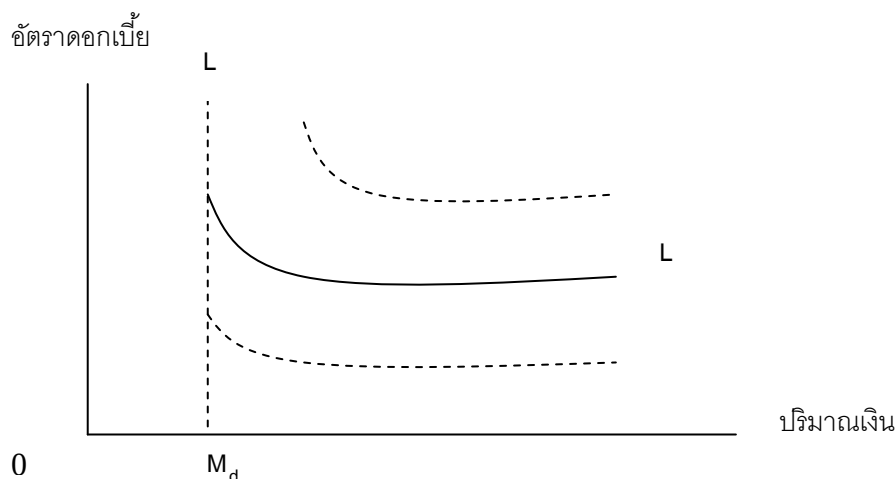
อุปสงค์สำหรับเงิน หรือที่เรียกกันอีกอย่างหนึ่งก็คือ ความต้องการถือเงิน ซึ่งหมายถึงปริมาณเงินทั้งหมดที่ผู้ต้องการถือเอาไว้เพื่อประโยชน์ในการใช้สอยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน การใช้เป็นหน่วยในการวัดมูลค่า และใช้ในการชำระหนี้ในภายหน้า ตลอดจนใช้เป็นเครื่องสะสมมูลค่า แต่อย่างไรก็ตามนักเศรษฐศาสตร์การเงินของสำนักคลาสสิกมีแนวความคิดว่า คนต้องการถือไว้เพื่อ เป็นสื่อกลางสำหรับการแลกเปลี่ยนหรือมีไว้เพื่อการจับจ่ายใช้สอยเท่านั้น (แสงจันทร์ ศรีประเสริฐและ อภินันท์ จันตะนี. 2543. 144:152)

สำหรับแนวคิดของเคนส์ได้เสนอไว้ว่าคนต้องการถือเงินไว้เพื่อเหตุผลอย่างอื่นด้วย กล่าวคือ นอกจากความต้องการจะถือเงินไว้เพื่อจับจ่ายใช้สอยในชีวิตประจำวัน แล้วยังมีความต้องการที่จะถือเงินไว้เพื่อเหตุฉุกเฉิน และความต้องการเพื่อเก็งกำไร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. อุปสงค์ของเงินเพื่อจับจ่ายใช้สอยในชีวิตประจำวันและเพื่อเหตุฉุกเฉิน ซึ่งได้แก่ ค่าใช้จ่ายเป็นค่าอาหาร ค่ารถ ค่าที่พักอาศัย และค่าเสื้อผ้า ตลอดจนค่าใช้จ่ายในกิจการของธุรกิจ รวมถึงค่าใช้จ่ายฉุกเฉิน เช่น เงินที่เก็บเอาไว้สำหรับกรณีที่เกิดอุบัติเหตุ หรือเจ็บป่วยหรือว่างงาน โดยวัตถุประสงค์ทั้งหมด ย่อมขึ้นอยู่กับระดับของรายได้ และอุปนิสัยส่วนตัว ตลอดจนสวัสดิการทางสังคมของแต่ละประเทศ แต่เนื่องจากความต้องการที่จะถือเงินทั้งเพื่อใช้จ่ายและเพื่อฉุกเฉิน นั้นขึ้นอยู่กับรายได้ ดังนั้นความต้องการถือเงินเพื่อจุดมุ่งหมายทั้งสองดังกล่าว จึงไม่มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยเลย หรือที่เราเรียกกันว่า ความยืดหยุ่นของอุปสงค์สำหรับเงินต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยมีค่าเท่ากับศูนย์ ซึ่งหมายความว่าความต้องการที่จะถือเงินเพื่อจุดมุ่งหมายทั้งสองดังกล่าวจะคงที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าระดับอัตราดอกเบี้ยจะสูงหรือต่ำเพียงใดก็ตาม

2. อุปสงค์ของเงินเพื่อเก็งกำไร โดยการที่ประชากรจะถือเงินใน รูปของเงินสด หรือเปลี่ยน เป็นการถือหลักทรัพย์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับราคาคะเนระดับอัตราดอกเบี้ย ในอนาคตเปรียบเทียบกับอัตราดอกเบี้ยในปัจจุบัน ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไรกับอัตราดอกเบี้ย มักจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ตรงกันข้ามเสมอ กล่าวคือ ถ้าหากอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น ย่อมมีผลทำให้ราคาของหลักทรัพย์ลดต่ำลง จึงมีผลทำให้ประชาชนพากันไปซื้อหลักทรัพย์เอาไว้เพื่อเก็งกำไร ซึ่งจะส่งผลกระทบทำให้ความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไรมีน้อยลง และในทางตรงกันข้ามถ้าหากอัตราดอกเบี้ย

ต่ำลง ย่อมจะมีผลทำให้ราคาของหลักทรัพย์เพิ่มสูงขึ้นจึงส่งผลทำให้ประชาชนจะพากันขายหลักทรัพย์ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกำไรเป็นจำนวนมาก ดังนั้นความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไร จึงมีจำนวนมาก

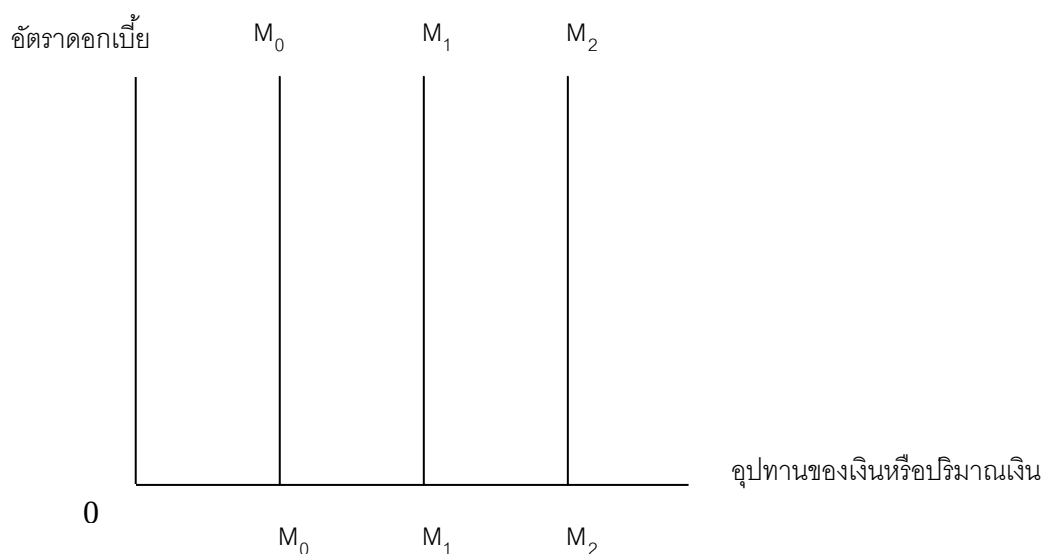
ภาพประกอบ 2 เส้นอุปสงค์รวม

จากภาพประกอบ 2 ดังกล่าวแล้วข้างต้น เส้น LL ก็คือ เส้นที่แสดงถึงความต้องการถือเงินเพื่อจับจ่ายใช้สอยประจำวันและเพื่อเหตุฉุกเฉิน (M_d) กับความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไร ดังนั้นเส้น LL ก็คือ เส้นอุปสงค์รวมของเงิน นั่นเอง ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงปริมาณเงินที่มีผู้ต้องการถือไว้ ณ ระดับรายได้ และระดับอัตราดอกเบี้ยต่างๆ กัน กล่าวคือ ถ้าความต้องการถือเงินเพื่อจับจ่ายใช้สอยประจำวันและเพื่อเหตุฉุกเฉิน กับความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไร เปลี่ยนแปลงไป ก็จะมีผลทำให้เส้น LL เปลี่ยนแปลงไปด้วย

2.2 อุปทานของเงิน (The Supply of Money)

โดยทั่วไปอุปทานของเงิน มักจะแตกต่างไปจากอุปทานของสินค้าและบริการ ทั้งนี้เพราะอุปทานของเงินไม่ได้ขึ้นอยู่กับอรรถิพลของผู้ผลิต แต่ในขณะเดียวกันอุปทานของเงินจะขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาล โดยธนาคารกลางของประเทศโดยตรง ดังนั้น จึงมีผลทำให้ความยืดหยุ่นของอุปทานของเงินต่ออัตราดอกเบี้ยมีค่าเท่ากับศูนย์ แสดงว่าอุปทานของเงินหรือปริมาณเงินจะอยู่คงที่ไปตลอด ไม่ว่าอัตราดอกเบี้ยจะสูงหรือต่ำเพียงใดก็ตามยกเว้นในกรณีที่นโยบายของรัฐบาล โดยธนาคารกลางของประเทศเปลี่ยนแปลงไป ก็สามารถทำให้อุปทานของเงินหรือปริมาณเงินเปลี่ยนแปลงได้

(แสงจันทร์ ศรีประเสริฐและอภิรักษ์ จันตะนี. 2543. 144:152)

ภาพประกอบ 3 แสดงถึงเส้นอุปทานของเงิน

จากภาพประกอบ 3 เนื่องจากความยืดหยุ่นของอุปทานของเงินมีค่าเท่ากับศูนย์ ดังนั้นเส้นอุปทานของเงิน จึงมีลักษณะตั้งฉากกับแนวนอน กล่าวคือ ถ้าในขณะใดขณะหนึ่งปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจเท่ากับ OM_1 เส้นอุปทานของเงินก็จะเท่ากับ $M_1 M_1$ แต่ถ้าหากธนาคารกลางลดปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจลงเท่ากับ OM_0 ก็จะส่งผลทำให้เส้นอุปทานของเงินเลื่อนไปทางซ้ายจากเส้นเดิมจากเส้น $M_1 M_1$ มาเป็น $M_0 M_0$ และในทางตรงข้าม ถ้าธนาคารกลางต้องการที่จะเพิ่มปริมาณเงินขึ้น ก็จะส่งผลให้เส้นอุปทานของเงินจะเลื่อนไปทางขวาของเส้นเดิม ไปเป็นเส้น $M_2 M_2$ เช่นกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินกับความต้องการถือเงิน สำหรับภาวะดุลยภาพของตลาดเงินจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อปริมาณเงินมีค่าเท่ากับความต้องการถือเงิน ดังนั้นปริมาณเงินและความต้องการถือเงิน จึงเป็นตัวกำหนดอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพในตลาดเงิน หมายความว่า ถ้าหากปริมาณเงินหรือความต้องการถือเงินอย่างใดอย่างหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป ก็จะมีผลทำให้ระดับอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

3. แนวคิดทฤษฎีการปันส่วนสินเชื่อ(Credit Rationing)

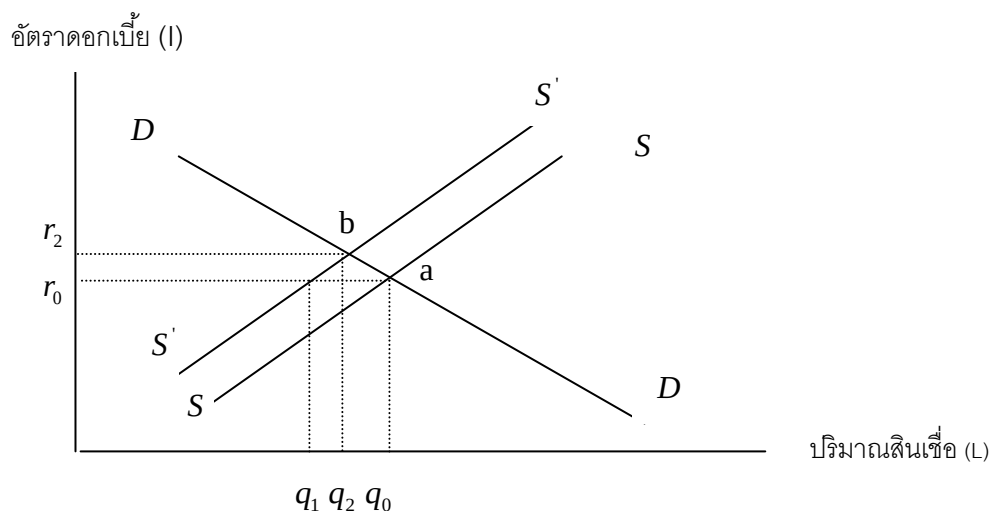
ทฤษฎีการปันส่วนสินเชื่อ เป็นการจัดสรรการให้สินเชื่อโดยใช้มาตรการที่ไม่ใช่ราคา ในกรณีที่เกิดอุปสงค์ส่วนเกินในตลาดสินเชื่อเมื่ออุปสงค์สำหรับสินเชื่อมากกว่าอุปทานของสินเชื่อจะทำให้ขาดแคลนสินเชื่อ แต่แทนที่จะแก้ปัญหาด้วยการขึ้นอัตราดอกเบี้ยตามกลไกราคา กลับมีการใช้มาตรการ

อย่างอื่นผ่านสื่อกลางทางการเงินเพื่อให้สินเชื่อตกแก่บุคคลต่างๆ ตามที่ต้องการแบ่งเป็นงานศึกษาของ Donald P. Tucker และ Dwight M. Jaffee

3.1 ทฤษฎีการปันส่วนสินเชื่อที่ไม่นำความเสี่ยงของผู้กู้ยืมมาพิจารณา

-Donald P. Tucker(1968 : 54-84) ได้ทำการศึกษาว่า ตลาดสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์เป็นตลาดที่มีการแข่งขัน ไม่สมบูรณ์ ซึ่งจะแตกต่างจากผลตอบแทนเฉลี่ยของตราสารหนี้ที่มีการซื้อขายกันในตลาด ดังนั้น ในช่วงสถานการณ์ที่ตลาดสินเชื่อเกิดความต้องการสินเชื่อส่วนเกิน หรือ ปริมาณสินเชื่อส่วนเกินเป็นระยะเวลานาน จนเกิดผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้มีการปรับตัวเพื่อให้เกิดดุลยภาพของตลาดสินเชื่อ จึงทำให้เกิดการปันส่วนสินเชื่อ

เมื่อปริมาณสินเชื่อที่ธนาคารได้จัดเตรียมเพื่อการให้กู้ยืม ณ ระดับอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์ได้กำหนดมีจำนวนจำกัด แต่ ผู้กู้ยืมมีความต้องการสินเชื่อ ณ ระดับอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์ได้กำหนดมากกว่าปริมาณสินเชื่อที่ธนาคารพาณิชย์ จะให้กู้ ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์จะไม่สามารถให้กู้แก่ผู้ต้องการกู้ยืมได้ทุกราย ผู้กู้ยืมบางราย อาจได้รับสินเชื่อน้อยกว่าที่ต้องการ และผู้กู้ยืมบางรายอาจจะไม่ได้รับสินเชื่อเลย จึงทำให้เกิดการปันส่วนสินเชื่อ

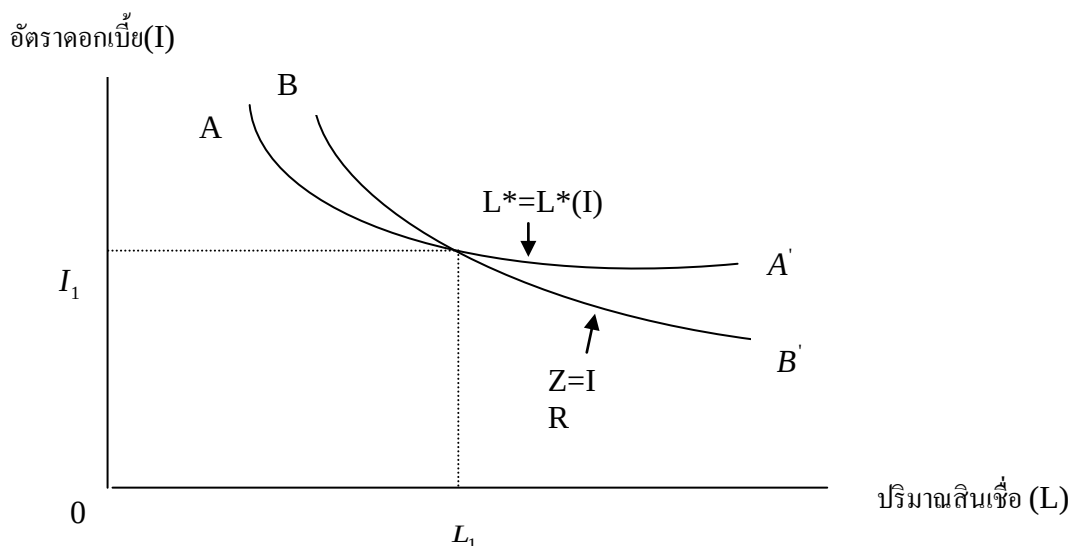
ภาพประกอบ 4 ความสัมพันธ์ของปริมาณสินเชื่อกับอัตราดอกเบี้ยในกรณีที่มีการปันส่วนสินเชื่อ

ภาพประกอบ 4 แสดงให้เห็นถึง จุดดุลยภาพของตลาด โดยจุดดุลยภาพคือ จุด a ซึ่งอยู่ที่เส้นปริมาณการเสนอให้สินเชื่อ (SS) ตัดกับเส้นความต้องการสินเชื่อ (DD) ที่ระดับอัตราดอกเบี้ย r_0 และ

ปริมาณสินเชื่อ q_0 ดังนั้นถ้าธนาคารได้ลดปริมาณการให้สินเชื่อลงจะทำให้เส้น SS เคลื่อนไปทางซ้ายจนกลายเป็นเส้น S' ส่งผลให้สินเชื่อลดลงในระดับอัตราดอกเบี้ยเดิม จึงก่อให้เกิดความต้องการสินเชื่อส่วนเกินเท่ากับ $q_1 q_0$ ดังนั้นหากธนาคารต้องการลดความต้องการสินเชื่อส่วนเกิน จะต้องดำเนินการโดยการเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ เป็น r_2 จะทำให้จุดดุลยภาพเปลี่ยนเป็นจุด b ทำให้ปัญหาการปันส่วนสินเชื่อหายไป

3.2 ทฤษฎีการปันส่วนสินเชื่อที่นำความเสี่ยงของผู้กู้ยืมมาพิจารณา

-Dwight M.Jaffee(1976 : 651-656) ได้มีแนวคิดว่าความต้องการสินเชื่อจะมากกว่าปริมาณการเสนอให้สินเชื่อ ซึ่งสามารถเกิดการปันส่วนสินเชื่อขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อผู้ให้กู้เป็นผู้กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และตลาดสินเชื่อเป็นตลาดที่มีข่าวสารข้อมูลไม่สมบูรณ์และไม่แน่นอน จึง จะทำให้เกิดการปันส่วนสินเชื่อ งานศึกษานี้ได้แบ่งพฤติกรรมของผู้กู้ออกเป็น ผู้กู้ที่ซื่อสัตย์ (Honest Borrowers) และผู้กู้ที่ไม่ซื่อสัตย์ (Dishonest Borrowers) โดยผู้กู้ที่ซื่อสัตย์จะยอมรับสัญญาเงินกู้และมีการชำระเงินกู้ ส่วนผู้กู้ที่ไม่ซื่อสัตย์จะมีการผิดเงื่อนไขการชำระเงินกู้ โดยไม่สนใจว่าต้นทุนของการผิดเงื่อนไขจะต่ำเพียงใดก็ตาม อย่างไรก็ตาม มีความซับซ้อนมากหากจะแบ่งแยกผู้กู้ทั้ง 2 ประเภทนี้ได้อย่างชัดเจน

ภาพประกอบ 5 จุดดุลยภาพของตลาดสินเชื่อในกรณีที่นำความเสี่ยงของผู้กู้ยืมมาพิจารณา

ภาพประกอบ 5 แสดงเส้นความต้องการสินเชื่อ โดยเส้น AA' เป็นเส้นที่แสดงความต้องการสินเชื่อของกลุ่มผู้กู้ที่ซื่อสัตย์ ส่วนเส้น BB' เป็นเส้นที่แสดงความต้องการสินเชื่อของกลุ่มผู้กู้ที่ไม่ซื่อสัตย์

ซึ่งรวมถึงต้นทุนของการทำผิดสัญญา ถ้าอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าหรือเท่ากับ I_1 โดยปริมาณสินเชื่อจะมากกว่าหรือเท่ากับ I_1 จะทำให้การทำผิดเงื่อนไขสัญญาเกิดขึ้น

โดยทั่วไปธนาคารพาณิชย์จะปล่อยสินเชื่อ โดยมุ่งเน้นผลกำไรสูงสุด ซึ่งพิจารณาจากอัตราดอกเบี้ยและระดับอุปสงค์สินเชื่อของลูกค้า ถ้า ณ อัตราดอกเบี้ยระดับหนึ่ง อุปสงค์สินเชื่อของลูกค้ารายใดน้อยกว่าหรือเท่ากับอุปทานสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ก็จะไม่เกิดการปันส่วนสินเชื่อ แต่ถ้า ณ ระดับอัตราดอกเบี้ยในระดับเดียวกันนี้ อุปสงค์สินเชื่อของลูกค้ามากกว่าอุปทานสินเชื่อ ของธนาคารพาณิชย์ ก็จะมีการปันส่วนสินเชื่อขึ้น โดยจะได้รับสินเชื่อเท่ากับอุปทานสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ นอกจากนี้ การให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ยังมีปัจจัย ในด้านอื่นๆ ที่ธนาคารพาณิชย์ ได้นำมาพิจารณาเพื่อลดความเสี่ยง จากการให้สินเชื่อ เช่น การใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน การเพิ่มเงื่อนไขในการขอสินเชื่ออื่นๆ ที่นอกเหนือ จากอัตราดอกเบี้ย เช่น อัตราการผ่อนชำระต่อรายได้ หรือ ความเสี่ยงของอุตสาหกรรมนั้นๆ เป็นต้น

-Joseph E. Stiglitz และ Andrew Weiss (1981 : 393-409) ได้มีแนวคิด ว่า คุณภาพของตลาดสินเชื่อ อาจทำให้เกิดการปันส่วนสินเชื่อขึ้นได้ เมื่ออุปสงค์สินเชื่อมากกว่าอุปทานสินเชื่อ ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมจะเป็นตัวกำหนดให้เข้าสู่คุณภาพ เพื่อขจัดอุปสงค์สินเชื่อส่วนเกิน ออกไป ซึ่งก่อให้เกิดคุณภาพใหม่ ของตลาด ดังนั้นถ้าอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมสามารถทำงานได้อย่างสมบูรณ์ การปันส่วนสินเชื่อก็จะไม่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นการที่ธนาคารพาณิชย์จะให้สินเชื่อ โดยพิจารณาจากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และความเสี่ยงที่คาดว่าจะได้รับจากการให้กู้ยืม ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์ จึงต้องนำข้อมูลทางด้านความสามารถและพฤติกรรมของผู้กู้ประกอบกันด้วย เนื่องจากตลาดสินเชื่อเป็นตลาดที่มีข้อมูลข่าวสารไม่สมบูรณ์ จึงอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงขึ้น 2 ประการ คือ ความเสี่ยงจากความสามารถในการชำระเงินกู้คืนที่แตกต่างกันของผู้กู้แต่ละราย (Adverse Selection Effect) และความเสี่ยงจากพฤติกรรมของผู้กู้แต่ละราย (Incentive Effect)

โดยปกติ ผู้ขอกู้จะทราบ ปัญหาของกิจการที่เป็นความเสี่ยงของตนเองและความเสี่ยง ings โครงการที่ตน เองนำเสนอ เพื่อขอสินเชื่อได้ดีกว่าสถาบันการเงินที่ตนขอกู้ ดังนั้นธนาคารพาณิชย์จึงปล่อยสินเชื่อภายใต้ภาวะของการคาดคะเนตลอด เวลา เพราะเป็นการยากที่จะ ตรวจสอบได้ว่าผู้ขอกู้รายใดมีคุณภาพ หรือ รายใดมีความเสี่ยงสูง และการที่ธนาคารพาณิชย์ จะใช้นโยบายเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมให้สูงขึ้นเรื่อยๆ ก็อาจจะไม่ได้ทำให้ผลตอบแทนของธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับจากการให้กู้ยืมสูงขึ้นตาม เพราะผู้ขอกู้แต่ละรายมีความแตกต่างกัน ในเรื่องของความเสี่ยง และถ้าหากอัตราดอกเบี้ยเพิ่มสูงขึ้น จนทำให้จำนวนเงินที่ผู้ขอกู้ต้องชำระคืนสูงด้วย จะทำให้มีโอกาสที่ธนาคารจะไม่ได้รับเงินคืนก็มีสูงเช่นกัน ส่วนความเสี่ยงจากพฤติกรรมของผู้ขอกู้ ทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องลดความเสี่ยง

จากการให้กู้ยืมให้ต่ำลง โดยใช้สัญญาเงินกู้เป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมของผู้กู้ เช่น การใช้หลักประกันในการกู้ยืม การกำหนดระยะเวลาและจำนวนเงินที่ต้องชำระคืนในแต่ละงวด เป็นต้น

จึงนำไปสู่ปัญหาสำคัญ 2 ประการ ของ Moral Hazard และ Adverse Selection คือ

1. Moral Hazard คือ ความเสี่ยงทางศีลธรรม จะเกิดขึ้นในกรณีโครงการที่ผู้ให้กู้ปล่อยสินเชื่อ ประสบความสำเร็จ ซึ่งกรณีนี้ผู้ให้กู้จะได้รับการชำระหนี้คืนเพียงบางส่วนของเงินกู้หรือไม่ได้รับชำระเลยก็ได้ ผู้ขอกู้ดังกล่าวอาจไม่กลัวความเสี่ยงจากการล้มเหลวทางธุรกิจ ซึ่งอาจมีข้อจำกัดความรับผิดชอบเพียงในส่วนของหนี้สินหรือต้องเสียหลักทรัพย์ที่ใช้ค้ำประกัน ดังนั้น การขึ้นอัตราดอกเบี้ยเพื่อจำกัดอุปสงค์สินเชื่อส่วนเกิน อาจเป็นแรงจูงใจให้ผู้ขอกู้นำเงินกู้อไปลงทุนโครงการที่มีความเสี่ยงสูงแต่ให้ผลตอบแทนที่สูง (High Risk – High Return) ซึ่งผู้ให้กู้พิจารณาเพียงแต่หลักประกันที่มีอยู่และอัตราดอกเบี้ยที่ผู้ให้กู้ยอมรับเท่านั้น จึงจะทำให้ผู้ให้กู้ขาดความระมัดระวังในการปล่อยเงินกู้ ทำให้ปล่อยเงินกู้อย่างโครงการที่มีความเสี่ยงต่อความล้มเหลวได้ ซึ่งความยากของปัญหานี้ขึ้นอยู่กับผู้ให้กู้จะสามารถควบคุมและให้คำปรึกษากับธุรกิจของผู้กู้ได้ดีเพียงใด

2. Adverse Selection คือ ปัญหาการเลือกที่ผิด จะเกิดขึ้นในตลาดสินเชื่อเมื่อผู้ให้กู้มีการขึ้นดอกเบี้ย เนื่องจากกลุ่มผู้ลงทุนที่มีความเสี่ยงต่ำ ซึ่งไม่ยอมรับอัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มสูงขึ้นได้ จนทำให้ผู้ลงทุนที่มีความเสี่ยงต่ำ พลาดจากการได้รับสินเชื่อ โดยผู้ที่ยอมรับอัตราดอกเบี้ยที่สูงจะเป็นผู้ที่มีความเสี่ยงสูง ตัวอย่าง เช่น มีผู้ขอกู้ 3 ราย โดยผู้ขอกู้รายที่ 1 มีความเสี่ยงสูงและพร้อมจ่ายอัตราดอกเบี้ยที่สูง ผู้ขอกู้รายที่ 2 ยอมรับในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าผู้ขอกู้รายที่ 1 และมีความเสี่ยงที่ต่ำกว่า ส่วนผู้ขอกู้รายที่ 3 เป็นผู้ที่มีความเสี่ยงต่ำที่สุดแต่ยอมรับอัตราดอกเบี้ยต่ำที่สุด ดังนั้นเมื่อมีการขึ้นอัตราดอกเบี้ยให้สูงขึ้นผู้ขอกู้รายที่ 2 และรายที่ 3 จะไม่ยอมรับสินเชื่อดังกล่าว เนื่องจากยอมเสียอัตราดอกเบี้ยเงินกู้แก่ธนาคารในอัตราที่ต่ำกว่าผู้ขอกู้รายที่ 1 ดังนั้นผู้ขอกู้รายที่ 1 จะได้รับสินเชื่อดังกล่าว แต่จะมีความเสี่ยงสูงที่สุดในกลุ่มซึ่งอาจมีโอกาเป็นหนี้ มีปัญหา สูงเช่นกัน กรณีเช่นนี้ทำให้ผู้ให้กู้มีผลตอบแทนคาดหวังตกต่ำลง

ดังนั้นถ้าธนาคารต้องการลดปัญหาดังกล่าว อาจใช้วิธีเข้าไป ร่วมลงทุน หรือเป็นที่ปรึกษา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของผู้ร่วมทุนกับโครงการของผู้กู้ เพื่อจะได้ติดตามการดำเนินงานของธุรกิจและเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างเพียงพอ ทำให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาต่างๆที่อาจจะเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี แต่การได้มาของข้อมูลทำได้ยาก ทำให้ธนาคารพาณิชย์ จะต้องพิจารณาสินเชื่อภายใต้ภาวะการ

คาดคะเนอยู่ตลอดเวลา โดยต้องใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับราคาและสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับราคา ในการพิจารณาให้กู้ยืม

4. ข้อมูลเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์ไทย

4.1 การให้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์

สถาบันการเงินเป็นตัวกลางทางการเงินที่สำคัญที่สุด มีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับ ภาคเศรษฐกิจต่างๆทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีความอ่อนไหวต่อความเสี่ยงและความผันผวน และสามารถส่งผ่านผลกระทบไปยังภาคเศรษฐกิจอื่นได้ ดังนั้นเพื่อรักษาเสถียรภาพของระบบ สถาบันการเงิน ธปท. ควรกำกับตรวจสอบสถาบันการเงิน ให้มีประสิทธิภาพด้วยความโปร่งใสและส่งเสริมให้สถาบันการเงิน มีธรรมาภิบาลและมีการบริหารความเสี่ยงอย่างเหมาะสม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจในการให้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ขงตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินปี 2546 จัดทำโดยกระทรวงการคลังร่วมกับธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้กำหนดรูปแบบของธนาคารพาณิชย์ ไว้ 4 ประเภท คือ 1) ธนาคารพาณิชย์ 2) ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย 3) ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารต่างประเทศ และ 4) สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

ในการพิจารณาให้ใบอนุญาตประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ กระทรวงการคลังและ ธปท. จะพิจารณาความเหมาะสมของโครงสร้างผู้ถือหุ้น คุณสมบัติของกรรมการและผู้บริหารระดับสูง แผนปฏิบัติการและการควบคุมภายในและประมาณการทางการเงิน ซึ่งรวมถึงเงินกองทุนและ ในกรณีที่ผู้ขออนุญาตมีผู้ถือหุ้นใหญ่หรือบริษัทแม่เป็นธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้กำกับดูแลในประเทศแม่ (Home Country Supervisor) ก่อน (ธนาคารแห่งประเทศไทย . 2552: ออนไลน์)

สำหรับธนาคารพาณิชย์ไทย นับว่าเป็นสถาบันที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมากทั้งเป็นแหล่งเงินออมของประชาชนและมีการให้สินเชื่อต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้ภาคธุรกิจต่างๆสามารถลงทุนในกิจการ จึงต้องมีกฎหมายรองรับในการทำธุรกรรมต่างๆ ให้มีการดำเนินงานอย่างมีคุณภาพ ซึ่งทำให้มีการปรับแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์และกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ รวมเข้าเป็นฉบับเดียวกัน โดยมีพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ ฉบับที่ได้มีการแก้ไขล่าสุดคือ ฉบับ 2551 มาตรา 4 (ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2552: ออนไลน์) ซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้

“ธุรกิจสถาบันการเงิน” หมายความว่า ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ และให้หมายความรวมถึงการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

“ธุรกิจธนาคารพาณิชย์” หมายความว่า การประกอบธุรกิจรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์จากเงินนั้นโดยวิธีหนึ่งวิธีใด เช่น ให้สินเชื่อ ซื้อขายตั๋วแลกเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด ซื้อขายเงินปรีวรรตต่างประเทศ

“การให้สินเชื่อ” หมายความว่า การให้กู้ยืมเงิน หรือซื้อ ซื้อลด รับช่วงซื้อลดตัวเงินเป็นเจ้าหนี้เนื่องจากได้จ่ายหรือสั่งให้จ่ายเงินเพื่อประโยชน์ของผู้เคยค้า หรือเป็นเจ้าหนี้เนื่องจากได้จ่ายเงินตามภาระผูกพันตามเลตเตอร์ออฟเครดิตหรือภาระผูกพันอื่น

“ธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ” หมายความว่า ธุรกรรมแพ็คเกจอิง ธุรกรรมการให้เช่าซื้อ ธุรกรรมการให้เช่าแบบลีสซิง และธุรกรรมอื่น ที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

“หลักทรัพย์” หมายความว่า หลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

“ธนาคารพาณิชย์” หมายความว่า บริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ และให้หมายความรวมถึงธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ และสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์

“ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย” หมายความว่า บริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในการให้บริการแก่ประชาชนรายย่อย และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีข้อจำกัดการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศ ตราสารอนุพันธ์และธุรกรรมอื่นที่มีความเสี่ยงสูง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

“ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ” หมายความว่า บริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ซึ่งมีธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศแห่งใดแห่งหนึ่งถือหุ้นโดยทางตรงหรือทางอ้อมไม่ต่ำกว่าร้อยละเก้าสิบห้าของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทนั้น

“สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ” หมายความว่า สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

โดยธนาคารพาณิชย์แห่งแรกที่เกิดขึ้นในประเทศไทย คือ ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ จัดตั้งขึ้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2431 สำหรับธนาคารพาณิชย์ของคนไทยที่ได้ ก่อตั้งขึ้นเป็นแห่งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2449 คือ แบงก์สยามกัมมาจลทุนจำกัด (ธนาคารไทยพาณิชย์) เพื่อการระดมเงินออมจากประชาชนมาเป็นทุนแล้วกระจายในรูปแบบสินเชื่อสู่ภาคอุตสาหกรรมต่างๆ ปัจจุบันได้มี ธนาคารพาณิชย์ ใน

ประเทศไทยเพิ่มขึ้น โดยมีทั้งหมด 33 แห่ง เป็นธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย จำนวน 18 แห่ง ดังนี้

1. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
2. ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
3. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)
4. ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)
5. ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด(มหาชน)
6. ธนาคารซีไอเอ็มบี ไทย จำกัด (มหาชน)
7. ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน)
8. ธนาคารทีสโก้ จำกัด (มหาชน)
9. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
10. ธนาคารธนาชาต จำกัด (มหาชน)
11. ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน)
12. ธนาคารยูโอบี จำกัด (มหาชน)
13. ธนาคารสแตนดาร์ด ชาร์เตอร์ด(ไทย) จำกัด (มหาชน)
14. ธนาคารสินเอเซีย จำกัด (มหาชน)
15. ธนาคารไทยเครดิตเพื่อรายย่อย จำกัด (มหาชน)
16. ธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮ้าส์ เพื่อรายย่อย จำกัด (มหาชน)
17. ธนาคารเอไอจี เพื่อรายย่อย จำกัด (มหาชน)

18. ธนาคารเมกะ สากลพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

4.2 หน้าที่ของธนาคารพาณิชย์

ในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ได้พัฒนาธุรกรรมต่างๆ โดยประกอบธุรกิจหลัก 3 ด้าน คือการรับฝากเงิน การให้สินเชื่อ และการเรียกเก็บเงิน นอกจากนี้ยังมีธุรกิจทางด้านอื่นๆ ที่รองรับความต้องการของลูกค้า ดังนี้ (สมาคมสถาบันการศึกษาการธนาคารและการเงินไทย. 2549 : 43-47)

4.2.1 การรับฝากเงิน

เงินฝากเป็นแหล่งทุนสำคัญ ในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ โดยธนาคารพาณิชย์มีภาระผูกพันที่จะต้องจ่ายคืนต้นเงินและดอกเบี้ยให้แก่ผู้ฝากเงินตามเงื่อนไขข้อตกลงที่มีต่อกัน นอกจากนี้ การวัดบทบาทของธนาคารพาณิชย์ต่อระบบ การวัดขนาดหรือปริมาณธุรกิจและการเติบโตของธนาคารพาณิชย์กระทำได้โดยการวัดจากจำนวนเงินฝากอีกด้วย โดยแบ่งเป็นเงินฝากกระแสรายวัน เงินฝากออมทรัพย์ และเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลา

4.2.2 การให้สินเชื่อ

เงินให้สินเชื่อเป็นทางใช้ไปของเงินทุนที่มีความสำคัญในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากเป็นแหล่งที่มาของรายได้ที่สำคัญ ขณะเดียวกันก็เป็นสินทรัพย์เสี่ยง ที่อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อฐานะการเงินของธนาคารพาณิชย์ได้ หากเงินให้สินเชื่อมีคุณภาพ ไม่สามารถเรียกเก็บหนี้คืนได้ครบ นอกจากนี้ การให้สินเชื่อ ยังมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจในการสร้างความเจริญเติบโต เกิดการจ้างงานและสร้างรายได้ให้แก่สังคม

4.2.3 การเรียกเก็บเงิน

การเรียกเก็บเงินเป็นบริการที่ธนาคารพาณิชย์ให้แก่ลูกค้า เนื่องจากตราสารทางการเงิน เช่น เช็ควงเวียน ตั๋วแลกเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงิน เป็นเครื่องมือที่ใช้แทนเงินสดในทางธุรกิจการค้า ซึ่งช่วยให้ธนาคารพาณิชย์มีรายได้จากค่าบริการเรียกเก็บ

ธุรกิจอื่นๆ นอกจากธุรกิจหลัก

นอกจากการรับฝากเงิน การให้สินเชื่อ และการเรียกเก็บเงิน ยังมีธุรกิจอื่นๆ บริการดังนี้

1. การซื้อขายเงินปริวรรตต่างประเทศ
2. การรับรองตัวเงิน การอาวัลตัวเงิน การค้ำประกันเป็นการทำหน้าที่ในฐานะคนกลางรับผิดชอบแทนลูกค้าของธนาคารพาณิชย์ต่อบุคคลที่สาม เพื่อให้ลูกค้าของธนาคารพาณิชย์ได้รับความเชื่อถือในการทำธุรกิจ
3. การออกเลตเตอร์ออฟเครดิต เป็นธุรกรรมที่สำคัญเกี่ยวกับการสั่งซื้อสินค้า โดยผู้ซื้อสินค้าเป็นลูกค้าของธนาคารพาณิชย์ขอให้ธนาคารพาณิชย์เปิดเครดิตไปยังผู้ขาย เพื่อความมั่นใจในกรณี ส่งสินค้าให้ผู้ซื้อแล้วจะได้รับชำระเงินค่าสินค้า
4. การโอนเงิน เป็นบริการนำเงินของลูกค้าส่งมอบที่ปลายทาง โดยธนาคารได้รับรายได้เป็นค่าธรรมเนียมในการโอนเงิน
5. การให้บริการอื่นๆ เป็นการดำเนินธุรกิจในกรอบของมาตรา 9 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ อาทิ การให้เช่าตู้নিরภัยรับฝากของมีค่า การรับชำระเงินค่าน้ำประปา ไฟฟ้า การจำหน่ายเช็คธนาคาร เช็คของขั้วัญ การจัดทำวิเคราะห์โครงการลงทุน การเป็นที่ปรึกษาซื้อรวมหรือควบกิจการ เป็นต้น

4.3 ประเภทสินเชื่อและนโยบายทางด้านสินเชื่อ

4.3.1 ประเภทสินเชื่อ

ในการให้บริการทางด้านสินเชื่อแต่ละธนาคารไ้ ด้มีรูปแบบและการบริการที่แตกต่างกันไปตามนโยบายของแต่ละธนาคาร เพื่อเจาะกลุ่มเป้าหมายทางด้านธุรกิจเพื่อให้ได้รายได้จากการอนุมัติสินเชื่อทำให้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกแนวนโยบายเพื่อกำกับดูแลการทำธุรกรรมบางประเภทของธนาคารพาณิชย์เป็นการเฉพาะซึ่งสรุปเป็น ตารางประเภทสินเชื่อ ดังนี้

ตาราง 3 ประเภทสินเชื่อต่างๆ ของธนาคารพาณิชย์

นโยบายสินเชื่อ	สาระสำคัญ
การกำหนดวงเงินเบิกเกินบัญชี (Overdraft)	ธนาคารพาณิชย์ให้กู้ยืมในรูปเบิกเกินบัญชีแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ไม่เกิน 30 ล้านบาท ยกเว้น กรณีดังต่อไปนี้ - เป็นการโอนเงินระหว่างประเทศที่อาจมีความล่าช้าจากการหักบัญชี หรือ มีความแตกต่างของเวลาระหว่างประเทศ - เป็นการหักบัญชีเช็คด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Cheque Clearing System: ECS) - สำหรับธนาคารพาณิชย์ที่ให้บริการด้านการชำระราคา (Settlement Bank) ที่ต้องพิจารณาให้วงเงินเบิกเกินบัญชีที่เกินกว่าที่ ธปท. กำหนด ในระหว่างวัน หรือในระหว่างช่วงเวลาการชำระราคาของบริษัทที่ ประกอบธุรกิจประเภทตัวแทน ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าในศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้า
การให้สินเชื่อเพื่อซื้อหลักทรัพย์และการให้กู้ยืมเงินโดยมีหลักทรัพย์เป็นประกัน	- ธนาคารพาณิชย์สามารถให้สินเชื่อโดยมีหลักทรัพย์เป็นหลักประกันได้ แต่ต้องไม่เป็นการให้สินเชื่อเพื่อซื้อหลักทรัพย์ (Margin Loan) ทั้งนี้ เมื่อธนาคารพาณิชย์จะให้สินเชื่อโดยมีหลักทรัพย์เป็นหลักประกัน ธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ ธปท. กำหนด - ธนาคารพาณิชย์จะให้สินเชื่อแก่บริษัทมหาชนเพื่อซื้อหุ้นคืนจากผู้ถือหุ้น (Treasury Stock) ได้โดยการซื้อหุ้นคืนดังกล่าวต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของกระทรวงพาณิชย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
การให้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย (Housing Loan)	ธนาคารพาณิชย์สามารถให้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยได้ โดยในกรณีของที่อยู่อาศัยที่มีราคาซื้อขายตั้งแต่ 10 ล้านบาทขึ้นไป ธนาคารพาณิชย์จะให้สินเชื่อดังกล่าวไปแก่บุคคลใด โดยมีที่ดินและ /หรือสิ่งปลูกสร้างนั้น จ้างนองเป็นประกัน ได้ไม่เกินร้อยละ 70 ของราคาซื้อขายที่ตกลงกันจริง
การให้สินเชื่อเพื่อธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดทำรายงานการอนุมัติสินเชื่อเพื่อธุรกิจอสังหาริมทรัพย์สำหรับลูกหนี้ที่มีวงเงินรวมกันตั้งแต่ 100 ล้านบาทขึ้นไป เป็นรายไตรมาส เพื่อให้ ธปท. สามารถติดตามการให้สินเชื่ออสังหาริมทรัพย์ได้อย่างใกล้ชิด

ตาราง 3 (ต่อ)

นโยบายสินเชื่อ	สาระสำคัญ
การให้สินเชื่อแก่เกษตรกร	ธปท. ขอความร่วมมือธนาคารพาณิชย์ ให้ระงับการให้สินเชื่อแก่โครงการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่จะเป็นการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าชายเลน หรือเปลี่ยนสภาพป่าไม้ชายเลน ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์สามารถให้สินเชื่อแก่ผู้ประกอบการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลนอกป่าชายเลนที่ได้รับรองมาตรฐาน Good Aquaculture Practice : GAP และ Code of Conduct: CoC จากกรมประมง เท่านั้น
การให้สินเชื่อแก่ธุรกิจบางประเภทที่ควรระมัดระวัง	ธปท. ขอความร่วมมือให้ธนาคารพาณิชย์ ระมัดระวังในการให้สินเชื่อบางประเภท ที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเพิ่มผลผลิตของประเทศ ในระยะยาว และอาจจะ ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม เช่น การให้สินเชื่อที่เข้าข่ายการกักตุนสินค้า การนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือย การให้สินเชื่อที่เข้าข่ายเป็นการเก็งกำไรเกี่ยวกับบอสังหาริมทรัพย์ การให้สินเชื่อเพื่อการซื้อและดำรงเหล็กเส้น เป็นต้น

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2552): ออนไลน์).

ปัจจุบันในการกระจายสินเชื่อให้กับภาคอุตสาหกรรมต่างๆ ได้มีการแบ่งกระจายสินเชื่อ แยกตามประเภทธุรกิจ ดังนี้

1. เกษตรกรรม การล่าสัตว์และป่าไม้ ได้แก่ การเพาะปลูก การทำ สวนและการเพาะพันธุ์พืช การเลี้ยงสัตว์ การป่าไม้ การทำไม้ การตัดไม้ และการบริการทางเกษตรอื่นๆ รวมถึงการล่าสัตว์ เป็นต้น
2. การประมง
3. การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน ได้แก่ การทำเหมืองถ่านหินและลิกไนต์ การขุดเจาะน้ำมัน ปิโตรเลียมและแก๊สธรรมชาติรวมทั้งบริการที่เกี่ยวข้องกัน ยกเว้นการสำรวจ เป็นต้น
4. การผลิต ได้แก่ การผลิตผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม การผลิตยาสูบ การผลิตสิ่งทอ การผลิตเครื่องแต่งกาย การฟอกและการตกแต่งหนังสัตว์รวมทั้งการผลิตกระเป๋า การผลิตไม้ ผลิตภัณฑ์จากไม้ การพิมพ์โฆษณา การผลิตถ่านโค้ก ผลิตภัณฑ์ที่ได้จาก การกลั่นน้ำมัน ปิโตรเลียม การผลิตเคมีภัณฑ์ การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและผลิตภัณฑ์พลาสติก การผลิต

ผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ การผลิตโลหะขั้นมูลฐาน การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะ
ประดิษฐ์ การผลิตเครื่องจักรที่ใช้พลังงานไฟฟ้าและเครื่องมือไฟฟ้า เป็นต้น

5.การก่อสร้าง

6.การขายส่ง ค้าปลีก ซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ได้แก่ การขาย บำรุงรักษาและการ
ซ่อมแซมยานยนต์ ขายอะไหล่และชิ้นส่วนอุปกรณ์ยานยนต์ ขายจักรยานยนต์อะไหล่และ
ซ่อมแซม การขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิง ขายส่ง และการค้าเพื่อค่านายหน้า เป็นต้น

7.การโรงแรมและภัตตาคาร ได้แก่ โรงแรม ค่า ยพักร และที่พักชั่วคราว ภัตตาคาร ร้านอาหาร
อาหาร และบาร์ เป็นต้น

8.การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม ได้แก่ การขนส่ง บริการทางไปรษณีย์และ
การรับส่งพัสดุภัณฑ์ การไปรษณีย์และการโทรคมนาคม เป็นต้น

9.ตัวกลางทางการเงิน ได้แก่ สถาบันการเงิน การบริการด้านการเงิน เพื่อการเช่าสินทรัพย์
ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์ ธุรกิจให้เช่าซื้อสินค้าอื่น ธุรกิจให้เช่าทรัพย์สิน ธุรกิจบัตรเครดิต การ
ประกันภัยและกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ บริการเสริมสถาบันการเงิน เป็นต้น

10.อสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ ได้แก่ บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ บริการ
ให้เช่าเครื่องจักร เป็นต้น

11.การอุปโภคบริโภคส่วนบุคคล ได้แก่ การจัดหาที่อยู่อาศัย การซื้อที่ดิน การซื้อ
อสังหาริมทรัพย์เพื่อการอื่นๆ การซื้อหรือเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ การศึกษา การ
เดินทางไปต่างประเทศเพื่อทำงาน และการบริโภคส่วนบุคคลอื่นๆ เป็นต้น

12.การให้สินเชื่ออื่นๆ นอกจากที่กล่าวมาข้างต้น

ในการให้สินเชื่อ เพื่อ การให้ธนาคารพาณิชย์มีการพิจารณาอนุมัติสินเชื่ออย่างมี
ประสิทธิภาพและบรรเทาปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือมีหนี้เสียในปริมาณที่ลดลง ธนาคารแห่ง
ประเทศไทย จึงได้กำหนดแนวนโยบายเกี่ยวกับคุณภาพสินเชื่อ ตั้งแต่ขั้นตอนการพิจารณาอนุมัติ
สินเชื่อ ตลอดจนถึงการประเมินและการติดตามสินเชื่อประเภทต่าง ๆ สรุปสาระสำคัญดังนี้ (ธนาคาร
แห่งประเทศไทย. 2552: ออนไลน์)

4.3.2 การกำหนดนโยบายการให้สินเชื่อและเอกสารประกอบการพิจารณาสินเชื่อ

ธนาคารพาณิชย์ต้องมีการกำหนดนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์การให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อ
ภาระผูกพัน และต้องมีการทบทวนนโยบายดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ โดยควรครอบคลุมถึง การ
มอบหมายอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์ให้ชัดเจน รวมถึง

กระบวนการในการบริหารความเสี่ยงด้านเครดิต ซึ่งนโยบายดังกล่าวข้างต้นต้องได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการของธนาคารพาณิชย์นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ควรกำหนดหลักเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาการให้สินเชื่อ เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์สามารถตัดสินใจอนุมัติสินเชื่อและประเมินความเสี่ยงได้อย่างต่อเนื่อง

4.3.2 การจัดชั้นลูกหนี้และการกันเงินสำรองเพื่อรองรับความเสี่ยงหาย

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องมีการจัดชั้นลูกหนี้เป็น 6 ประเภท โดยพิจารณาปัจจัย เชิงปริมาณ (พิจารณาจากระยะเวลาการค้างชำระเงินต้น หรือดอกเบีย) และเชิงคุณภาพ (พิจารณาจากปัจจัยที่แสดงว่าลูกหนี้ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้) เพื่อช่วยให้ธนาคารพาณิชย์มีระบบการควบคุมภายในที่จะติดตามดูแลลูกหนี้อย่างใกล้ชิด และกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์กันเงินสำรองเพื่อรองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นสำหรับลูกหนี้ที่จัดชั้นในแต่ละประเภท โดยใช้แนวปฏิบัติของมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 39 (IAS 39) และแนวปฏิบัติของสากล (BIS) สำหรับลูกหนี้ด้วยคุณภาพ หรือลูกหนี้ที่ค้างชำระเงินต้น หรือดอกเบียเกินกว่า 3 เดือน ธนาคารพาณิชย์สามารถคำนวณเงินสำรอง โดยพิจารณาจากยอดหนี้หักด้วย 1) มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับ หรือ 2) มูลค่าปัจจุบันของหลักประกัน สรุปได้ดังนี้

ตาราง 4 การกันสำรองหนี้มีปัญหาของธนาคารพาณิชย์

ประเภทสินทรัพย์	ระยะเวลาการค้างชำระ(เดือน)	อัตราการกันเงินสำรอง
สินทรัพย์จัดชั้นสูง	ตัดออกจากบัญชี	-กันสำรอง=100% ของ(ยอดหนี้หักด้วย มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับ หรือมูลค่าปัจจุบันของหลักประกัน
สินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูง	>12 เดือน	
สินทรัพย์จัดชั้นสงสัย	$5 < X \leq 12$ เดือน	
สินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน	$3 < X \leq 6$ เดือน	
สินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ	$1 < X \leq 3$ เดือน	-กันสำรองไม่เกิน 2% (ยอดหนี้หักด้วยมูลค่าหลักประกัน
สินทรัพย์จัดชั้นปกติ	$X \leq 1$ เดือน	-กันสำรองไม่เกิน 1% (ยอดหนี้หักด้วยมูลค่าหลักประกัน

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2552): ออนไลน์).

4.3.3 มาตรฐาน Basel II

ธนาคารแห่งประเทศไทยจะนำหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนของสถาบันการเงิน (สง.) ตาม Basel II มาบังคับใช้กับธนาคารพาณิชย์ทุกแห่ง เพื่อให้หลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุนสามารถสะท้อนความเสี่ยงได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับภาวะตลาดการเงินที่มีความซับซ้อนขึ้น และครอบคลุมประเภทความเสี่ยงที่สำคัญจากการดำเนินงานธุรกิจของ สง. นอกจากนี้ เพื่อเน้นถึงบทบาทของ ธปท. ในการดูแลให้ สง. มีระบบบริหารความเสี่ยงและเงินกองทุนที่เหมาะสมกับระดับความเสี่ยง ขนาดและลักษณะธุรกรรมของแต่ละ สง. รวมถึงการให้ความสำคัญต่อบทบาทของกลไกตลาด โดยกำหนดกรอบการเปิดเผยข้อมูลของ สง. เพื่อให้ผู้มี บทบาทในตลาดสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวในการประเมิน สง. ได้

Basel II ประกอบด้วย 3 หลักการ หรือที่นิยมเรียกกันว่า "3 Pillars" ได้แก่ Pillar I หลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำ (Minimum Capital Requirement) สำหรับความเสี่ยงประเภทที่สำคัญ ได้แก่ ความเสี่ยงด้านเครดิต ความเสี่ยงด้านตลาด และความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ Pillar II การกำกับดูแลโดยทางการ (Supervisory Review Process) โดยมีการตรวจสอบและประเมินความสามารถของ สง. แต่ละแห่งในการประเมินและติดตามความเพียงพอของเงินทุนและการบริหารความเสี่ยง รวมทั้งดำเนินการกับ สง. ที่มีปัญหาได้อย่างเหมาะสมและทันกาล และ Pillar III การใช้กลไกตลาดในการกำกับดูแล (Market Discipline) โดยกำหนดให้ สง. มีการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อให้บุคคลภายนอกได้รับข้อมูลที่สำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยง กระบวนการบริหารความเสี่ยง และข้อมูลด้านเงินกองทุนที่สะท้อนถึงความเสี่ยงของ สง. ทั้งนี้ เพื่อให้กลไกตลาดช่วยในการกำกับดูแล สง. อีกทางหนึ่งด้วย

4.4 แหล่งที่มาของเงินทุนของธนาคารพาณิชย์ไทย

พรนบ พุกกะพันธุ์ ;และ ประเสริฐชัย ไตรเสถียรพงศ์ (2544:52-54) กล่าวว่า แหล่งที่มาของเงินทุนประกอบ ด้วยเงินฝาก บัญชีทุนของธนาคารพาณิชย์ และเงินกู้ยืมจากแหล่งอื่น แหล่งที่มาของเงินทุนที่ใหญ่ที่สุดคือ เงินฝากประเภทต่างๆ ของธนาคารพาณิชย์และผู้ฝากเงินรายใหญ่ก็คือเอกชนในประเทศ แหล่งที่มาของเงินทุนที่สำคัญๆ ของธนาคารพาณิชย์ จึงประกอบด้วย

4.1 เงินกองทุน คือ มูลค่าของสินทรัพย์ ที่เหลือจากหักชำระหนี้แก่บุคคลภายนอกทั้งหมดแล้ว เงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ประกอบด้วย

- มูลค่าหุ้นที่ชำระแล้ว
- เงินสำรองต่างๆ เช่น สำรองค่าเสื่อมราคาหรือหนี้สูญ สำรองตามกฎหมาย สำรองกำไรสะสม
- กำไรที่ยังไม่ได้รับการจัดสรรประจำปี

เงินกองทุนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการดำรงไว้ซึ่งระบบการธนาคารที่มั่นคง ให้ความมั่นใจแก่ผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้ต่างๆ ของธนาคาร ให้ปลอดภัยจากการสูญเสียที่จะเกิดขึ้นกับเงินฝาก และสิทธิเรียกร้องใดๆ ที่มีธนาคารนั้นๆ เมื่อดำเนินงานล้มเหลวและขาดทุน เงินกองทุนซึ่งเป็นส่วนของเจ้าของ จะสามารถรับภาระ ผลสูญเสียที่เกิดขึ้นได้โดยไม่กระทบกระเทือนกับผู้ฝากเงิน หรือเจ้าหนี้ หากธนาคารมีทุนน้อย ผลสูญเสียที่เกิดขึ้นย่อมกระทบกระเทือนเจ้าหนี้และผู้ฝากเงินได้มาก

4.2 เงินกู้ (Borrowings) ธนาคารพาณิชย์บริหารสภาพคล่องได้ด้วยการขอกู้เงินจากแหล่งเงินกู้ ซึ่งเป็นแหล่งที่มา ของเงินทุนที่สำคัญเป็นอันดับสอง เช่น กู้จากเงินสดสำรองส่วนเกินของธนาคารอื่น หรือกู้โดยออกบัตรเงินฝาก หรือการกู้ยืมภายใต้สัญญาซื้อคืน ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยกู้ยืมมาจากหลายแหล่ง ได้แก่

4.2.1 การกู้ยืมจากธนาคารกลาง ส่วนมากเป็นการกู้ยืมเพื่อเพิ่มเงินสดสำรองหรือ เพื่อเสริมสภาพคล่อง และในบางครั้งก็กู้เพื่อขยายสินเชื่อให้แก่ธุรกิจต่างๆ

4.2.2 การกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ เป็นเงินกู้ที่ธนาคารพาณิชย์นำเข้าจากต่างประเทศ ในช่วงที่สถานการณ์การเงินในประเทศฝืดเคือง หรือเมื่ออัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในประเทศสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศ โดยกู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินในต่างประเทศ

4.2.3 เงินกู้จากสถาบันการเงินในประเทศ ส่วนใหญ่เป็นการกู้ยืมเพื่อเพิ่มยอดเงินสำรองให้มีจำนวนครบตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งขาดไปเนื่องจากการหักลบหนี้ทางบัญชีระหว่างธนาคารซึ่งกระทำเป็นประจำทุกวันที่ธนาคารแห่งประเทศไทย

4.3 เงินฝาก การรับฝากเงินและการใช้ประโยชน์จากเงินฝากนั้น การรับฝากเงินมีหลายประเภท เช่น เงินฝากเดินสะพัด เป็นเงินฝากประเภทไม่มีกำหนดเวลาฝาก เงินฝากออมทรัพย์ เป็นเงินฝากประเภทสะสมทรัพย์ และเงินฝากประจำ เป็นเงินฝากประเภทมีกำหนดเวลาฝาก เป็นต้น เมื่อมีผู้นำเงินสดหรือธนบัตรมาฝากธนาคาร จะทำให้สภาพคล่องในตลาดเงินลดลง ส่งผลให้การจับจ่ายใช้สอยของประชาชนลดลง ในกระบวนการรับฝากเงิน ได้สำรองไว้บางส่วน เรียกว่า เงินสำรองตามกฎหมาย และนำเงินฝากที่เหลือปล่อยให้กู้ได้

4.5 อัตราดอกเบี้ย

รัตน สายคณิต (2546:158-166) กล่าวว่าอัตราดอกเบี้ยหมายถึง ราคาของ เงินกู้ กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า อัตราดอกเบี้ยหมายถึง จำนวนเงินที่ผู้กู้ต้องจ่ายชำระให้แก่ผู้ให้กู้เป็นการตอบแทนที่ได้รับเงินกู้จำนวน หนึ่งในช่วงระยะเวลาหนึ่ง คิดเทียบเป็นร้อยละของสินเชื่อที่ได้รับ ปกติจะระบุเป็นอัตราร้อยละต่อปี

ประเภทของอัตราดอกเบี้ย

1. อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก คืออัตราดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินประเภทธนาคารจ่ายให้แก่ผู้ฝากเงิน ธนาคาร มีอัตราต่างๆ กันตามประเภทของเงินฝาก เช่น อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ หรืออัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ
2. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืม คืออัตราดอกเบี้ยที่ บริษัทเงินทุนจ่ายให้แก่ผู้ซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินของบริษัท มีอัตราต่างๆ กันตามระยะเวลาของตัวเงิน เช่น อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เมื่อทวงถาม
3. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ คือ อัตราดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินเรียกเก็บจากผู้กู้เงิน แบ่งเป็น
 - 3.1 อัตราดอกเบี้ย MLR (minimum loan rate) คืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้แบบมีระยะเวลาที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้ารายใหญ่ชั้นดี
 - 3.2 อัตราดอกเบี้ย MOR (minimum overdraft rate) คืออัตราดอกเบี้ยเงินเบิกเกินบัญชีที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้ารายใหญ่ชั้นดี
 - 3.3 อัตราดอกเบี้ย MRR (minimum retail rate) คืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้ารายย่อยชั้นดี ซึ่งปกติจะสูงกว่าอัตราดอกเบี้ย MLR เพื่อสะท้อนถึงระดับความเสี่ยงที่ต่างกัน
4. อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมระหว่างธนาคาร (interbank rate) คืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระยะสั้นระหว่างธนาคารพาณิชย์ด้วยกันในตลาดเงิน เช่น กู้ยืม 1 วัน (overnight) หรือจ่ายคืนเมื่อทวงถาม (at call) เป็นการกู้ยืมเพื่อปรับสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์
5. อัตราดอกเบี้ยมาตรฐาน (bank rate) คืออัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเรียกเก็บจากสถาบันการเงินในการให้สถาบันการเงินกู้ยืมเงินในฐานะเป็น ผู้ให้กู้ยืมแหล่งสุดท้าย ของธนาคารพาณิชย์
6. อัตราดอกเบี้ยอ้างอิง (reference rate) คืออัตราดอกเบี้ยที่คำนวณมาจากอัตราดอกเบี้ยล่าสุดเฉลี่ยของธนาคาร เพื่อเป็นอัตราอ้างอิงในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ในสัปดาห์ถัดไป
7. อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมในตลาดซื้อคืนพันธบัตร (repurchase rate) คืออัตราดอกเบี้ยที่ใช้ในการกู้ยืมโดยการซื้อขายพันธบัตรที่มีสัญญาซื้อคืน/ขายคืน พันธบัตรที่ใช้เป็นหลักทรัพย์วางประกัน

ความสำคัญของอัตราดอกเบี้ย

1. การออมของครัวเรือน อัตราดอกเบี้ยที่ต่ำจะส่งผลให้การออมของภาคครัวเรือนลดลง ในทางตรงกันข้ามอัตราดอกเบี้ยที่สูงจะกระตุ้นการออม เพื่อหวังผลตอบแทนที่สูงขึ้น
2. การใช้จ่ายของครัวเรือน อัตราดอกเบี้ยเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลกระทบต่อการใช้จ่ายอุปโภคบริโภคและรายจ่ายลงทุนของครัวเรือนกล่าวคือ อัตราดอกเบี้ยที่สูงจะทำให้ผู้ออมได้รับจำนวนเงิน

ดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นจากเงินออมจำนวนเดิม ซึ่งเท่ากับทำให้เขามีรายได้เพิ่มขึ้นจึงทำให้การใช้จ่ายของครัวเรือนสูงขึ้นด้วย แต่อัตราดอกเบี้ยที่สูงจะเป็นการบั่นทอนกำลังซื้อสิ่งหาปริมาณ เช่น บ้านและที่ดิน ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูง ประชาชนอาจไม่มีความสามารถที่จะผ่อนชำระได้ กำลังซื้อบ้านของประชาชนลดลง ส่งผลให้การลงทุนในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ต้องได้รับผลกระทบด้วยจากการที่ความต้องการซื้อบ้านลดลง

3. การลงทุนของหน่วยธุรกิจ อัตราดอกเบี้ยเป็นต้นทุนของเงินกู้ ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยที่สูงทำให้ต้นทุนของเงินที่กู้มาลงทุนสูงขึ้นด้วย และถ้าอัตราดอกเบี้ยที่เป็นตัวเงินสูงเร็วกว่าอัตราเงินเฟ้อ ก็ยังทำให้อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงสูงขึ้นด้วย แล้วทำให้ต้นทุนของเงินลงทุนสูงขึ้น ในขณะที่อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนยังทรงตัว ก็ส่งผลให้ผลกำไรน้อยลง หรือขาดทุน ทำให้ผู้ประกอบการชะลอหรือลดการลงทุน แต่ในระยะที่ภาวะเศรษฐกิจขยายตัว การใช้จ่ายลงทุนจะขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมาก แม้ว่าอัตราดอกเบี้ยในระยะนั้นจะค่อนข้างสูง ทั้งนี้เพราะผู้ประกอบการยังคาดว่าจะได้อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยที่สูงนั้น

4. การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ โดยปกติ เงินทุนจะเคลื่อนย้ายไปยังแหล่งที่ให้อัตราผลตอบแทนสูงกว่า ดังนั้น ถ้าอัตราดอกเบี้ยในประเทศค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินต่างประเทศ มีแนวโน้มที่เงินทุนจะไหลเข้าประเทศ แต่ถ้าอัตราดอกเบี้ยในประเทศค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศ หรือในตลาดโลก ก็มีแนวโน้มที่เงินทุนจะไหลออกนอกประเทศไปยังแหล่งที่ให้อัตราดอกเบี้ยสูงกว่า โดยอัตราดอกเบี้ยภายในประเทศที่สูงจึงดึงดูดเงินทุนและการกู้ยืมจากต่างประเทศมากขึ้น (แทนการกู้ในประเทศ) ในขณะที่อัตราดอกเบี้ยภายในประเทศที่ต่ำจะทำให้เงินทุนไหลออกนอกประเทศ และมีการชำระหนี้เงินกู้ต่างประเทศมากขึ้น

4.6 ตราสารอนุพันธ์

ตราสารอนุพันธ์ (derivative) เป็นสินทรัพย์ทางการเงินประเภทหนึ่ง ที่มูลค่าของตราสารจะขึ้นอยู่กับกระแสเงินสดของสินทรัพย์อ้างอิง ไม่ได้มีค่าจากกระแสเงินสดของตัวตราสารเองโดยตรง ตัวอย่างของตราสารอนุพันธ์ ได้แก่ futures, forward, swap, options เป็นต้น และมีสินทรัพย์ที่สามารถอ้างอิงได้คือ เงินตราต่างประเทศ พันธบัตร ตัวเงิน หุ้นสามัญ สินค้าโภคภัณฑ์ หรือทรัพย์สินใดๆ เป็นต้น โดย ธนียวงศ์ กิริตวานิชย์ (2552:ออนไลน์) ได้กล่าวว่าลักษณะที่สำคัญของตราสารอนุพันธ์มีดังนี้

1. เป็นการตกลงทำธุรกรรมซื้อขายกันล่วงหน้าระหว่างคู่สัญญาสองฝ่าย ซึ่งได้แก่ ผู้ซื้อล่วงหน้าและผู้ขายล่วงหน้า โดยมีการตกลงรายละเอียดกัน ณ เวลาปัจจุบัน แต่จะมีการส่งมอบ และชำระราคากันจริงในอนาคต กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การซื้อขายยังไม่เกิดขึ้น ณ เวลาปัจจุบัน แต่จะไปเกิดขึ้นจริงในอนาคตเท่านั้นเอง

2. มีค่าเกี่ยวเนื่อง หรือขึ้นอยู่กับสินทรัพย์ที่ถูกนำมาใช้อ้างอิงในการซื้อขายนั้น ซึ่งอาจเป็นสินทรัพย์ที่มีตัวตนจับต้องได้ (Physical Asset) เช่น ยางพารา ข้าว มันสำปะหลัง หรืออาจเป็นสินทรัพย์ทางการเงิน (Financial Asset) เช่น พันธบัตร หุ้นสามัญ ก็ได้ นอกจากนี้ ยังสามารถมีค่าเกี่ยวเนื่องกับตัวแปรอ้างอิง (Underlying Variable) ใดๆ ที่ถูกกำหนดขึ้นมา เช่น ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ และอัตราดอกเบี้ยได้เช่นเดียวกัน

3. มีการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติตามภาระผูกพัน หรือใช้สิทธิของคู่สัญญา กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ตราสารอนุพันธ์มีอายุจำกัดนั่นเอง

4. มีการกำหนดพันธะผูกพัน (Obligation) หรือให้สิทธิ (Right) แก่คู่สัญญาในการซื้อ หรือขายสินทรัพย์อ้างอิง หรือตัวแปรอ้างอิง ณ เวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคต โดยมีการระบุทั้งคุณภาพ จำนวน ราคาซื้อขาย รวมถึงวิธีการส่งมอบไว้เป็นการล่วงหน้า

อย่างไรก็ตาม ลักษณะของตราสารอนุพันธ์ที่กล่าวถึงข้างต้น เป็นเพียงพื้นฐานเบื้องต้นที่สำคัญเท่านั้น ตราสารอนุพันธ์ยังมีความสลับซับซ้อนไม่น้อยไปกว่าเครื่องมือทางการเงินประเภทอื่นๆ โดยทั่วไปแล้ว จะสามารถแบ่งตราสารอนุพันธ์ออกได้เป็น 3 ประเภทหลักๆ ดังต่อไปนี้

1. สัญญาซื้อขายล่วงหน้า หมายถึง ข้อตกลง หรือสัญญาซื้อขายสินทรัพย์อ้างอิงที่จัดทำขึ้น ณ เวลาปัจจุบันระหว่างผู้ซื้อ และผู้ขาย แต่จะมีการส่งมอบ และชำระราคาจริงในอนาคต ทั้งนี้ เมื่อคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายได้ตกลงทำสัญญากันแล้ว คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต่างมีพันธะผูกพันต้องปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้กำหนดขึ้น ไม่สามารถบิดพลิ้วได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการชำระราคา หรือการส่งมอบสินทรัพย์ โดยผู้ซื้อต้องรับมอบสินทรัพย์ และชำระราคาเมื่อถึงวันครบกำหนดตามข้อตกลง ในขณะที่ผู้ขายก็มีหน้าที่ต้องส่งมอบ และรับ ชำระราคาสินทรัพย์อ้างอิงนั้น ซึ่งเราสามารถแบ่งสัญญาซื้อขายล่วงหน้าออกได้อีกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 ฟอเวิร์ด (Forward Contract) หมายถึง ข้อตกลง หรือสัญญาซื้อขายสินทรัพย์อ้างอิงล่วงหน้าระหว่างผู้ซื้อ และ ผู้ขายเองเป็นการส่วนตัว หรืออาจดำเนินการผ่านสถาบันการเงินก็ได้ โดยผู้ซื้อตกลงที่จะซื้อสินทรัพย์อ้างอิงในราคาที่กำหนดขึ้น ณ เวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคต หรือที่เรียกกันว่า “Forward Price” ในขณะที่ผู้ขายตกลงที่จะขายสินทรัพย์ให้ตามเงื่อนไขที่ได้ตกลงไว้กับผู้ซื้อ และมีการส่งมอบสินทรัพย์อ้างอิง ตลอดจนการชำระราคาให้แก่กันจริงตามที่ตกลงในสัญญานั้นๆ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากฟอเวิร์ดเกิดขึ้นจากการทำสัญญาส่วนตัวระหว่างคู่สัญญากันเอง เปรียบเสมือนดังเป็นสัญญาลูกผู้ชาย (Gentleman Agreement) ระหว่างกัน จึงไม่จำเป็นต้องมีการวางเงินประกัน หรือนำ

สินทรัพย์ใดๆ มาใช้ในการค้ำประกันสัญญา ที่ได้จัดทำขึ้น การที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจจะไม่ปฏิบัติตามสัญญาย่อมมีโอกาสเป็นไปได้สูง โดยเฉพาะในกรณีที่ราคาสินทรัพย์อ้างอิงมีความผันผวนอย่างมากภายหลังจากที่ได้ทำสัญญาไปแล้ว ดังนั้นก่อนที่จะตกลงทำสัญญาขึ้น ต้องพิจารณาถึงความสามารถ และความน่าเชื่อถือของคู่สัญญาในการปฏิบัติตามสัญญาที่ได้ทำขึ้น นอกจากนี้การที่รายละเอียดของสัญญามีความยืดหยุ่นสูง สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย ทั้งในด้านคุณภาพของสินทรัพย์อ้างอิง ขนาดของสัญญา สถานที่ส่งมอบ วันครบกำหนดชำระราคา และกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ ส่งผลให้การนำฟอร์เวิร์ดไปซื้อขายแลกเปลี่ยนมือในท้องตลาดเป็นไปได้ค่อนข้างยาก เรียกได้ว่า มีสภาพคล่องต่ำมาก หรือแทบไม่มีเลยก็ได้ ทั้งนี้ ฟอร์เวิร์ดมักถูกนิยมนำไปใช้กับการซื้อขายสินค้าโภคภัณฑ์ (Commodities) เช่น ข้าวเจ้า ข้าวโพด ถั่ว ล่วงหน้า นอกจากนี้ ยังถูกสถาบันการเงินนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงทางด้านอัตราดอกเบี้ยและอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราในอนาคตให้แก่ลูกค้าของตนด้วย

1.2 ฟิวเจอร์ส (Futures Contract) หมายถึง ข้อตกลง หรือสัญญาซื้อขายสินทรัพย์ล่วงหน้าที่มีคล้ายคลึงกับฟอร์เวิร์ด แต่จะแตกต่างกันตรงที่ ประการแรก ตัวสัญญาฟิวเจอร์สจะมีความเป็นมาตรฐาน โดยมีการกำหนดรายละเอียด และเงื่อนไขไว้อย่างแน่นอน ทั้งในด้านคุณภาพของสินทรัพย์อ้างอิง ขนาดของสัญญา สถานที่ส่งมอบ และวันครบกำหนดชำระราคา ประการที่สอง การซื้อขายฟิวเจอร์สจะทำในตลาดล่วงหน้า (Futures Market) ที่มีการจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ (Organized Exchange) เท่านั้น โดยต้องซื้อขายผ่านนายหน้า (Broker) ที่เป็นบริษัทสมาชิกของตลาดล่วงหน้าแห่งนั้น และจากการที่เป็นสัญญามาตรฐาน และมีสถานที่ซื้อขายอย่างเป็นทางการนี้เอง จึงทำให้คู่สัญญาแต่ละฝ่ายสามารถนำฟิวเจอร์สไปซื้อขายแลกเปลี่ยนมือในท้องตลาดได้ง่าย ทำให้มีสภาพคล่องสูงกว่าฟอร์เวิร์ด ประการที่สาม ราคาที่ใช้สำหรับซื้อขายสินทรัพย์อ้างอิงตามที่กำหนดไว้ในสัญญามีชื่อเรียกว่า “Futures Price” ประการที่สี่ มีการกำหนดบัญชีวงเงินประกัน (Margin Account) ของทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย รวมถึงมีการปรับมูลค่าทุกสิ้นวันทำการ (Daily Settlement) ทำให้สามารถรับรู้กำไรหรือขาดทุนได้ตลอดเวลาจนกว่าจะถึงวันที่ครบกำหนดตามข้อตกลง ประการที่ห้า มีสำนักหักบัญชี (Clearing House) ดูแลในเรื่องการรับประกันการซื้อขายตามสัญญาที่ระบุไว้ โดยจะทำหน้าที่เป็นคู่สัญญาแทน (Central Counterparty) ให้กับทั้งผู้ซื้อและผู้ขายด้วย ประการที่หก มีองค์กรกำกับดูแลควบคุมให้การซื้อขายเป็นไปอย่างเป็นธรรม และโปร่งใส ทั้งนี้ สังเกตได้ว่า จากการที่ฟิวเจอร์สมีทั้งการกำหนดบัญชีวงเงินประกัน และมีสำนักหักบัญชี ตลอดจนองค์กรกำกับดูแลนี้เอง ที่ส่งผลให้ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการทำสัญญาฟิวเจอร์สนี้น้อยกว่าฟอร์เวิร์ด และประการสุดท้ายการซื้อขายฟิวเจอร์สส่วนใหญ่จะไม่มีภาระส่งมอบสินทรัพย์จริงๆ เกิดขึ้นเหมือนกับกรณีของฟอร์เวิร์ด โดยคู่สัญญาสามารถล้างหรือปิดฐานะ (Offset) ของตนเองลงได้ ไม่จำเป็นต้องมีพันธะผูกพันกันจนถึงวันครบกำหนดตาม

ข้อตกลงแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม หากมีการถือครองจนถึงวันที่ครบกำหนดตามข้อตกลง ก็อาจใช้วิธีส่งมอบสินทรัพย์อ้างอิง และชำระราคาจริง (Physical Delivery) หรือจะใช้วิธีหักล้างกันด้วยเงินสด (Cash Settlement) แทนก็ได้

2. สัญญาสิทธิ หรือ ออปชั่น (Option) หมายถึง ข้อตกลง หรือสัญญาที่ให้สิทธิแก่ผู้ถือครองในการซื้อ หรือขายสินทรัพย์อ้างอิงที่ได้กำหนดไว้ตามจำนวน ราคา และระยะเวลาที่กำหนดไว้ล่วงหน้า สัญญาประเภทนี้จะแตกต่างจากสัญญาซื้อขายล่วงหน้าตรงที่ ประการแรก เป็นสัญญาที่ให้สิทธิแก่ผู้ซื้อ หรือผู้ถือครอง โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น สิทธิในการซื้อสินทรัพย์อ้างอิง หรือที่เรียกว่า “Call Option” และสิทธิในการขายสินทรัพย์อ้างอิง หรือที่เรียกกันว่า “Put Option” ประการที่สอง เนื่องจากเป็นเพียงการได้รับสิทธิ ดังนั้น ผู้ถือครองอาจเลือกที่จะไปซื้อ หรือไม่ใช้สิทธินั้นก็ไม่ได้ ไม่ถือว่าเป็นภาระผูกพันที่ต้องซื้อ หรือ ขายสินทรัพย์อ้างอิงดังที่ระบุไว้ในข้อตกลงแต่อย่างใด ประการที่สาม เฉพาะในกรณีที่ผู้ถือครองเลือกใช้สิทธิตามสัญญาเท่านั้น ที่ผู้ขายสัญญาจะมีภาระผูกพันต้องปฏิบัติตามสัญญาที่ตนเองเป็นผู้ออก ประการที่สี่ ราคาที่ใช้สำหรับซื้อ หรือ ขายสินทรัพย์อ้างอิงตามสิทธิที่กำหนดไว้ในสัญญา มีชื่อเรียกว่า “Exercise Price หรือ Strike Price” และประการสุดท้าย นอกเหนือจากราคาที่กำหนดให้ใช้สิทธิข้างต้น ผู้ถือครองยังต้องจ่ายค่าธรรมเนียม (Premium) ให้แก่ผู้ขายสัญญา เพื่อให้ได้สิทธิในการซื้อ หรือ ขายสินทรัพย์อ้างอิงตามที่สัญญานั้นได้กำหนดไว้

3. สัญญาสวอป (Swap) หมายถึง ข้อตกลง หรือสัญญาที่จัดทำขึ้นระหว่างคู่สัญญาสองฝ่าย ที่มีความต้องการที่จะแลกเปลี่ยนสินทรัพย์อ้างอิง หรือตัวแปรอ้างอิงระหว่างกันตามจำนวนที่ระบุไว้ในอนาคต เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะของการดำเนินธุรกิจของตน โดยอาจมีสถาบันการเงิน เข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยน หรือเป็นคู่สัญญาอีกด้านหนึ่งให้แทนก็ได้

นอกจากนี้ ตราสารอนุพันธ์ในแต่ละประเภทหลักที่กล่าวถึงข้างต้น ยังสามารถแบ่งย่อยออกตามประเภทของสินทรัพย์ หรือตัวแปรที่ถูกนำมาใช้อ้างอิงในการซื้อขายได้อีกด้วย ยกตัวอย่างเช่น สัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า (Agricultural Futures) สัญญาซื้อขายดัชนี SET50 ล่วงหน้า (SET50 Index Futures) เป็นต้น โดยตัวอย่างทางด้านตราสารอนุพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับเกษตรไทย ที่ชัดเจนที่สุดคือ สัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ซึ่งในอดีต ปัญหาเสถียรภาพของราคาพืชผลทางเกษตร มีความผันผวนทางด้านราคา โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความผันผวนมีมากมายหลายประการ ตั้งแต่ความแตกต่างของปริมาณพืชผลที่เก็บเกี่ยว สภาพดินฟ้าอากาศที่ไม่แน่นอน รวมถึงราคาสินค้าเกษตรในตลาดโลกที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งต้นเหตุ เกิดมาจากการที่เกษตรกรไม่สามารถคาดการณ์ราคาสินค้าเกษตรในอนาคตได้ ทำให้เกษตรกรมีความจำเป็นต้องวางแผนการเพาะปลูกโดยอาศัย

ข้อมูลราคาในอดีต และเกษตรกรส่วนใหญ่จะหันมาผลิตสินค้าเกษตรที่มีราคาดีในขณะนั้น ทำให้มีผลผลิตสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก และส่งผลให้ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำในที่สุด และจากปัญหาดังกล่าว จึงได้มีการจัดตั้งตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทยขึ้น โดยมีเป้าหมายการเป็นกลไกและเครื่องมือสำหรับเกษตรกร ผู้ผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตร ในบริหารความเสี่ยงด้านราคาสินค้าเกษตร อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย ได้ทำหน้าที่เป็นตัวกลางให้แก่เกษตรกรและผู้ประกอบการได้มาตกลงทำสัญญาซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า โดยประโยชน์ของตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย คือ 1) สามารถทราบแนวโน้มของราคาสินค้าเกษตรในอนาคต ซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรกรรม ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกร ผู้ประกอบการแปรรูป ผู้ส่งออก จนถึงผู้บริโภคได้ทราบถึงแนวโน้มของราคาสินค้าเกษตรในอนาคต และจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน การเพาะปลูก การผลิต และการส่งออกต่อไป 2) สามารถลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาได้ ช่วยลดภาวะขาดทุนจากการที่ราคาพืชผลของตนตกต่ำลงในอนาคต โดยทำสัญญาขายล่วงหน้าในอนาคตเพื่อตรึงราคาสินค้าเอาไว้ ทำให้สามารถควบคุมต้นทุนในการผลิตได้

สำหรับ ธุรกิจที่ ธนาคารพาณิชย์ไทย นิยมทำกันมากที่สุด คือ การทำ ฟอว์เวิร์ด (Forward Contract) โดยเป็นตราสารที่กระทำในตลาด ต่อรอง(Over-the-counter) ซึ่งสามารถซื้อขายได้โดยไม่ต้องมีตลาดที่เป็นทางการมารองรับ และไม่มีรูปแบบการซื้อขายที่แน่นอน โดยเป็นการทำสัญญาระหว่างลูกค้ากับธนาคารพาณิชย์ เพื่อป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนและอัตราดอกเบี้ย มีรูปแบบเป็นสัญญาที่ไม่ได้เปิดเผยข้อมูลให้สาธารณะรับทราบ และเก็บความลับของลูกค้าซึ่งเป็นข้อมูลทางด้านธุรกิจของลูกค้าธนาคารพาณิชย์ โดยธนาคารพาณิชย์พิจารณาการทำตราสารอนุพันธ์ให้กับลูกค้าโดยใช้วิธีพิจารณาเช่นเดียวกับการอนุมัติสินเชื่อเพื่อวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของลูกค้า ทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทย สามารถป้องกันความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจาก การทำธุรกรรมของลูกค้าซึ่งส่วนใหญ่ จะเป็นผู้ใช้บริการสินเชื่อของธนาคาร

5. งานวิจัยและงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง

Sudhakar D. Deshmukh, Stuart I. Greenbaum, and George Kanatas.(1983 : 141-147). ในงานศึกษาได้กล่าวว่า ธนาคารสามารถใช้ตราสารอนุพันธ์มาบริหารจัดการความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งมีความปลอดภัยกว่าการลงทุนในสินทรัพย์เสี่ยงชนิดอื่นๆ ที่ให้ผลตอบแทนที่สูงกว่า ธนาคารจึงใช้ตราสารอนุพันธ์ในการป้องกันความเสี่ยงเพื่อให้สามารถดำเนินธุรกรรมเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ธนาคาร มีผลกำไรเพิ่มมากขึ้น จึงเรียกได้ว่าการใช้ตราสารอนุพันธ์มีทิศทางเดียวกับความสัมพันธ์กับกำไรของธนาคาร แม้บางครั้งในช่วงดอกเบี้ยที่สูงขึ้นทำให้ธนาคารลดการปล่อยสินเชื่อและเพิ่มการคิดค่าธรรมเนียมในการบริการต่างๆ ให้สูงขึ้น แต่รายได้ที่ได้จากการคิดค่าธรรมเนียมยังได้กลับมาไม่มาก

พอ จึงต้องจัดการความเสี่ยงดังกล่าว โดยการใช้ตราอนุพันธ์เป็นสื่อกลางเพื่อป้องกันความเสี่ยงและช่วยทำให้เพิ่มกิจกรรมในการปล่อยสินเชื่อ ซึ่งผลตอบแทนจากกิจกรรมในการปล่อยสินเชื่อมีผลตอบแทนมากกว่า กิจกรรมที่เกิดจากการคิดค่าธรรมเนียมต่างๆ ของธนาคาร

สุกิจ ห่อวโนทยาน (2535 : 30-31) ได้ทำการศึกษาในเรื่องการปันส่วนสินเชื่อและการปรับอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยศึกษาแบบจำลอง Disequilibrium Model ผลจากการศึกษาพบว่าอัตราการปรับตัวของดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์มีค่าการปรับตัวเพียงร้อยละ 62 ต่อไตรมาส แสดงให้เห็นว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ไม่สามารถขจัดอุปสงค์สินเชื่อส่วนเกินและอุปทานสินเชื่อส่วนเกินออกไป ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวได้หมดภายในหนึ่งไตรมาส ทำให้เกิดการปันส่วนสินเชื่อชั่วคราวขึ้น และการศึกษาในช่วงปี พ.ศ.2524-2533 พบว่าอุปทานสินเชื่อส่วนเกินมีมากกว่าอุปสงค์สินเชื่อส่วนเกิน การปันส่วนสินเชื่อจึงมีลักษณะที่ไม่เข้มงวด มีผลทำให้ธนาคารพาณิชย์ต่างๆ ขาดความระมัดระวังในการให้สินเชื่อ อีกทั้งในบางช่วงระยะเวลาที่เกิดการปันส่วนสินเชื่อ อุปสงค์สินเชื่อเพื่อการลงทุนเพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจ จีทีพีขึ้น ส่งผลให้เงินฝากของธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้น ทำให้อัตราดอกเบี้ยปรับตัวเพื่อลดการปันส่วนสินเชื่อ แต่ในบางช่วงของระยะเวลาการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ย โดยธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นไปเพื่อผลทางด้านอื่นๆ เช่น การแก้ไขปัญหาเงินเฟ้อ การแก้ไขปัญหาการขาดดุลการค้า ระวัง ซึ่งก่อให้เกิดการปันส่วนสินเชื่อตามมา

สุภาสินี วิไลรัตน์ (2539 : 87-90) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยทำการศึกษาโดยแบ่งกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ ขนาดกลางและกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดเล็ก โดยได้ข้อสรุปจากการศึกษาว่าปัจจัย ที่มีผลต่อการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ คือ ปริมาณเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่จากสถาบันการเงินภายในประเทศ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดเล็ก สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก คือ ปริมาณเงินสดสำรองส่วนเกิน ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยกลางและขนาดเล็ก คือ ปริมาณเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินภายในประเทศและต่างประเทศ

พิสิทธิ์ ตันมหาพราน (2540 : 125-132) ได้ศึกษางานวิจัยโครงสร้างตลาด พฤติกรรมและผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยในช่วงก่อนและหลังการเปิดเสรีทางการเงิน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาการผูกขาดของธนาคารพาณิชย์ โดยพิจารณาจากโครงสร้างตลาดธนาคารพาณิชย์เพื่อหา ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างตลาดกับผลการดำเนินงาน ตลอดจนพฤติกรรมของธนาคารพาณิชย์ โดยจะศึกษาเปรียบเทียบกันในช่วงสองช่วงเวลา คือ ช่วงก่อนเปิดเสรีทางการเงิน (2528-

2532) และช่วงหลังการเปิดเสรีทางการเงิน (2533-2537) ซึ่งผลจากการศึกษาธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบมีการผูกขาดของเงินฝาก สินเชื่อ และทรัพย์สิน อยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง ยกเว้นในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางที่พบว่าการผูกขาดต่ำมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มนี้มีจำนวนสาขาและกลยุทธ์ที่ใช้ในการแข่งขันใกล้เคียงกัน ขณะที่กลุ่มธนาคารพาณิชย์อื่นๆ นั้นมีจำนวนสาขาที่มีความแตกต่างกันมากทำให้ส่วนแบ่งตลาดมีความเหลื่อมล้ำกันสูง ซึ่งนำไปสู่การผูกขาดที่สูงนั่นเอง แต่เมื่อมีการเปิดเสรีทางการเงินแล้วพบว่า ธนาคารพาณิชย์ทุกกลุ่มจะมีการผูกขาดของเงินฝาก สินเชื่อ และทรัพย์สินในครอบครองลดลง เพราะว่าการผ่อนคลายมาตรการต่างๆ ทำให้ธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่เคยมีข้อจำกัดในการเปิดสาขา ก็สามารถเปิดสาขาให้มากขึ้น ยกเว้นกลุ่มธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ที่มีการผูกขาดเพิ่มขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากความได้เปรียบจากการที่มีเครือข่ายสาขาอยู่ทั่วโลก จึงทำให้ความสามารถในการแข่งขันเพิ่มมากขึ้น ส่วนแบ่งตลาดจึงเพิ่มสูงขึ้นด้วย โดยหลังจากเปิดเสรีทางการเงินแล้ว ธนาคารพาณิชย์พึ่งพิงรายได้จากค่าธรรมเนียมและการขายบริการ (Fee – Based Income) มากขึ้น อาทิ รายได้จากการเป็นที่พักิษาทางการเงิน ค่าธรรมเนียมจากการขายตราสารการเงินและเครื่องมือปกป้องความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เป็นต้น

สำหรับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างตลาดกับผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์นั้น ซึ่งการศึกษานั้นจะใช้เทคนิค การประมาณค่ากำลังสองน้อยที่สุด ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ในระบบจำลองเส้นตรง โดยใช้ข้อมูลจากงบการเงินงวดสิ้นปี ของธนาคาร พาณิชย์ไทยและธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานั้นจะเป็นการรวมกันระหว่างข้อมูลประเภท Time Series และ Cross Section หรือข้อมูลแบบ Pooled Data นั่นเอง ผลการศึกษาปรากฏว่าส่วนแบ่งตลาดของเงินฝาก และสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์จะมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์โดยมีทิศทางไปในทิศทางเดียวกัน ในธนาคารพาณิชย์เกือบทุกกลุ่ม ยกเว้นธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดเล็กและในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

กัลยา ตำราเรียง (2546 : 70-72) ได้ศึกษาการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยหลังปี 2540 โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาถึงลักษณะการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ หลังปี 2540 โดยเปรียบเทียบกับช่วงก่อนปี 2540 และศึกษาถึงผลกระทบจากตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย พ.ศ. 2541-2545 โดยเปรียบเทียบกับช่วง พ.ศ. 2536-2540 เพื่อให้ทราบลักษณะการให้สินเชื่อและการปรับตัวของธนาคารพาณิชย์ไทยในสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจไทย ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการบริหารและกำหนดทิศทางในการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ โดยศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รายไตรมาสระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 โดยเก็บรวบรวมจากเอกสารงานวิจัยต่างๆ และวารสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น แล้วทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนาโดยจะอธิบายถึงลักษณะการให้สินเชื่อและการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยนำ

ตัวแปรต่างๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ มาสร้างแบบจำลองทางเศรษฐมิติ เพื่อใช้อธิบายถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรในสมการ โดยใช้ตัวแปร ปริมาณเงินฝาก ปริมาณเงินกู้ยืมในประเทศ ปริมาณเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้กับเงินฝาก มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและปริมาณเงินกองทุน เพื่อหาความสัมพันธ์ต่อมูลค่าการให้สินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์ ในรูปสมการการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Linear Regression) ด้วยโปรแกรม Eview พบว่าการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ช่วงก่อนปี 2540 มาจากเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ โดยมีตัวกระตุ้นการปล่อยสินเชื่อ คือ ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้กับอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ที่มีอัตราสูง ทำให้การให้สินเชื่อในช่วงก่อนปี 2540 มีปริมาณมาก ในช่วงเวลาที่เศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เป็นสาเหตุทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ เกิดวิกฤติการณ์ทางการเงินในปี 2540 ทำให้ปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยในช่วงหลังปี 2540 พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีความสำคัญต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ แต่มีความสัมพันธ์ผกผันกับปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์จึงไม่ปล่อยสินเชื่อเพิ่ม และเงินสดสำรองตามกฎหมาย เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณการให้สินเชื่อ เมื่อธนาคารมีการให้สินเชื่อในปริมาณน้อยลง ธนาคารพาณิชย์จึงดำรงปริมาณเงินสดสำรองตามกฎหมายน้อยลงตามสัดส่วน

เจษฎา ชุมไชโย (2547 : 57-58) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปล่อยสินเชื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารพาณิชย์ไทย หลังวิกฤตเศรษฐกิจไทย ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ รานไตรมาส ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ถึงปี พ.ศ. 2546 โดยวิธีการศึกษาในเชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ และประมาณค่าสมการถดถอยเชิงซ้อน จากผลการศึกษาพบว่า ปริมาณเงินฝาก ปริมาณเงินกู้ยืม มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ ปริมาณสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับ ปริมาณสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย ในขณะที่ตัวแปร เงินกองทุนไตรมาสก่อน และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศให้ผลลัพธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการที่อัตราดอกเบี้ย มีทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณสินเชื่อ เนื่องจากการที่อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น ทำให้จะต้องผ่อนชำระในปริมาณที่สูงขึ้นตามไปด้วย ทำให้กำลังในการผ่อนชำระไม่เพียงพอกับจำนวนที่จะต้องผ่อนชำระ ทำให้ปริมาณการปล่อยสินเชื่อลดลงตามไปด้วย ทำให้ธนาคารมีรายได้ลดลง

นพดล รัตนธรรมวัฒน์ (2547 : 95-98) ศึกษาเรื่องโครงสร้างตลาดและพฤติกรรมการแข่งขันของธุรกิจดิสเคาน์สโตร์ในประเทศไทย พฤติกรรมการแข่งขัน ทางด้านราคาและที่ไม่ใช่ราคาที่มีความสัมพันธ์กับโครงสร้างตลาดธุรกิจดิสเคาน์สโตร์ โดยใช้เครื่องมือ การวัดค่าอัตราส่วนการกระจุกตัว (Concentration Ratio) จากมูลค่าส่วนแบ่งตลาด โดยคำนวณจากข้อมูลยอดขายเป็นเวลา 6 ปี (พ.ศ. 2541-2546) ใช้กลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง ที่ใช้เครื่องมือโดยการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งสถิติ

ที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติสัมประ สัมพันธ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยได้การวิจัยดังนี้

โครงสร้างตลาดธุรกิจดิสเคิร์สไตรมีลักษณะเป็นตลาดผู้ขายน้อยรายโดย ในปัจจุบันนี้มีผู้ประกอบการเพียง 3 ราย และพบว่าธุรกิจนี้มีระดับการกระจุกตัวที่ค่อนข้างสูง อยู่มาก เนื่องธุรกิจประเภทนี้ต้องใช้เงินลงทุนที่สูงมาก และทำเลที่ตั้งเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการเข้ามาของผู้ประกอบการใหม่ แต่แนวโน้มของการกระจุกตัวลดลง จากนโยบายการแข่งขัน และจากการเพิ่มสาขาของผู้ประกอบการแต่ละราย ทำให้โครงสร้างพัฒนาไปสู่การแข่งขันมากขึ้น โดยเน้นพฤติกรรมการแข่งขันที่ไม่ใช้ราคามากขึ้น

เอก วุฒิอภิปัญญา (2548 : 47-50) ได้ศึกษา การวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดการใช้ตราสารอนุพันธ์ของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยกล่าวถึงธนาคารพาณิชย์ของไทยว่า มีบทบาทเป็นอย่างมากในตลาดการเงินของไทย จากภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันซึ่งมีความผันผวนที่ค่อนข้างมาก ในอนาคตมีแนวโน้มไปสู่การเปิดเสรี ภาคการเงินทำให้สถาบันการเงินของไทยต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับการแข่งขัน ซึ่งจะต้องพบความเสี่ยงในด้านต่างๆ ที่ธนาคารพาณิชย์ของไทยต้องเผชิญเพิ่มมากขึ้น ตราสารอนุพันธ์ทางการเงินจึงเป็นเครื่องมือทางการเงินรูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นในตลาดการเงินที่มี การแข่งขันกันอย่างเสรี ตราสารอนุพันธ์ทางการเงินเหล่านี้แม้จะมีความซับซ้อนแต่ก็มีคุณประโยชน์เป็นอย่างมากในการป้องกันความเสี่ยงและความเสียหายทางการเงินที่เกิดขึ้นได้ในอนาคต แต่ก็เสียความเสียหายมาสู่ผู้ใช้งานได้เช่นกัน หากใช้ตราสารอนุพันธ์ทางการเงินเหล่านี้ อย่างไม่ระมัดระวัง โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดการใช้ตราสารอนุพันธ์ของธนาคารพาณิชย์ของไทยและเปรียบเทียบกับงานศึกษาจากต่างประเทศว่ามีความสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด โดยจะเทียบเคียงกับแบบจำลองจากงานศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาโดยใช้ข้อมูลของธนาคารพาณิชย์ซึ่งจดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์ โดยใช้ข้อมูลรายไตรมาส ในช่วงปี พ.ศ.2544 ถึง ปี พ.ศ. 2547 ผลการศึกษาพบว่าในส่วนประเภทการใช้ตราสารอนุพันธ์ของธนาคารพาณิชย์นั้นค่อนข้างมีประเภทการใช้ที่ใกล้เคียงกัน แต่ในส่วนของแบบจำลองเพื่อ อธิบายปัจจัยกำหนดการใช้ตราสารอนุพันธ์ พบว่ามีทั้งที่สอดคล้องและขัดแย้งกับทางทฤษฎี มีเพียงธนาคารกรุงเทพเท่านั้นที่ใกล้เคียงกับทั้งทฤษฎีและสอดคล้องกับงานศึกษาจากต่างประเทศ สำหรับปัจจัยที่มีผลในการกำหนดการใช้ตราสารอนุพันธ์ในแต่ละธนาคารมีความแตกต่างในแต่ละธนาคาร

อุไรวรรณ ไทยวงศ์ (2550 : 93-97) ได้ศึกษางานวิจัยโครงสร้างตลาดและพฤติกรรมการแข่งขันของอุตสาหกรรมผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทย โดยการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายศึกษาลักษณะโครงสร้างตลาดและพฤติกรรมการแข่งขันทางด้านราคาและไม่ใช้ราคาของอุตสาหกรรม

โดยใช้ข้อมูลระหว่างปี พ.ศ.2546- 2548 ซึ่งผลการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมความก้าวหน้าของระบบโครงสร้างพื้นฐานการสื่อสารโทรคมนาคมในประเทศโดยการศึกษาโครงสร้างตลาดของอุตสาหกรรมผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ จากจำนวนผู้ผลิตและลักษณะการกระจายตามขนาดซึ่งวัดจากค่าการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมได้แก่ ค่าดัชนี Concentration Ratio (CR) ค่าดัชนี Hirschman-Herfindahl Index (HHI) ค่าดัชนี Comprehensive Concentration Index (CCI) ความสามารถในการทดแทนกันของสินค้าในตลาด ความเกี่ยวพันระหว่างผู้ขายในตลาด ความยากง่ายของการเข้าสู่ตลาด และศึกษาพฤติกรรมการแข่งขันทางด้านราคาและไม่ใช้ราคาของผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทย

ผลการศึกษาพบว่า อุตสาหกรรมผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่มีระดับการกระจุกตัวในอุตสาหกรรมสูงแต่มีแนวโน้มการแข่งขันเพิ่มมากขึ้น สินค้าที่มีความแตกต่างกันแต่สามารถใช้ทดแทนกันได้ การมีปฏิริยาโต้ตอบกันทันทีหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายของผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่รายใดรายหนึ่งในตลาด อุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดคือเงินลงทุนที่สูงและต้องขอใบอนุญาตในการประกอบกิจการโทรคมนาคม จึงสามารถสรุปได้ว่าอุตสาหกรรมผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทย มีโครงสร้างเป็นตลาดผู้ขายน้อยราย โดยผลิตภัณฑ์มีลักษณะแตกต่างกัน แต่สามารถใช้ทดแทนกันได้ (Differentiated Oligopoly) และในอุตสาหกรรมนี้จะใช้การแข่งขันทั้งทางด้านราคาควบคู่กันไปซึ่งจะสามารถจูงใจผู้ใช้บริการให้เพิ่มขึ้นได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. แหล่งข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับในส่วนของวิธีการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาโครงสร้างตลาดและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยไว้ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 ในการศึกษาได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยเพื่อศึกษาโครงสร้างตลาดโดย อัตราส่วนการกระจุกตัว (Concentration Ratio, CR) เป็นการวัดการกระจุกตัวที่พิจารณาถึงจำนวนหน่วยผลิตเพียงบางส่วนในตลาด โดยใช้ข้อมูลทางด้านสินเชื่อ เงินฝาก และสินทรัพย์ของแต่ละธนาคารพาณิชย์ไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2551 จำนวน 6 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ และวิธี Herfindahl Index (ดัชนีเฮอร์ฟินดาห์ล) เป็นดัชนีที่ใช้วัดการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมโดยได้คำนึงถึงทุกๆ หน่วยธุรกิจในอุตสาหกรรมในการคำนวณค่า โดยใช้ข้อมูลทางด้านสินเชื่อ เงินฝาก และสินทรัพย์ของแต่ละธนาคารพาณิชย์ไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2551 จำนวน 11 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารซีไอเอ็มบี ธนาคารยูโอบี ธนาคารธนาชาต และธนาคารเกียรตินาคิน

ส่วนที่ 2 สำหรับส่วนของปริมาณการให้สินเชื่อ ได้นำปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศของธนาคารพาณิชย์ไทย อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ปริมาณตราสารอนุพันธ์ของธนาคารพาณิชย์ไทย และปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ไทย ทั้งหมดจำนวน 18 แห่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2551 เพื่อหาความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย โดย ในรูปสมการการถดถอยเชิง พหุ (Multiple Linear Regression) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปที่ใช้ในการประมวลผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่วนที่ 1 การศึกษาโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทย

1. จำนวนผู้ผลิตและลักษณะการกระจายตามขนาด หาได้จากการใช้วิธีการหาค่ากระจุกตัวของธนาคารพาณิชย์ไทย ได้จาก 2 วิธี คือ

- ค่าดัชนี Concentration Ratio (CR) โดยใช้ข้อมูลจากธนาคารพาณิชย์ไทย จำนวน 6 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์

- ค่าดัชนี Hirschman – Herfindahl Index (HHI) โดยใช้ข้อมูลจากธนาคารพาณิชย์ไทย จำนวน 11 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารซีไอเอ็มบี ธนาคารยูโอบี ธนาคารธนาชาติ และธนาคารเกียรตินาคิน

ค่าอัตราส่วนการกระจุกตัวทั้ง 2 วิธี ใช้ข้อมูลโดยการใช้อ้างอิงข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งเป็นผลประกอบการของธนาคารพาณิชย์ไทย เป็นรายปี จากรายงานประจำปีของแต่ละธนาคารพาณิชย์ไทย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547-2551 โดยการวิเคราะห์ลักษณะโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ ได้ใช้ข้อมูลทางด้านสินเชื่อ เงินฝาก และสินทรัพย์

2. ความสามารถในการใช้ทดแทนกันของสินค้าในตลาด ใช้ข้อมูลลักษณะผลิตภัณฑ์ของแต่ละธนาคารพาณิชย์ไทย โดยการใช้อ้างอิงข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งเป็นผลประกอบการของธนาคารพาณิชย์ไทย เป็นรายปี โดยใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปีของแต่ละธนาคารพาณิชย์ไทย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547-2551 ประกอบด้วย ธนาคารพาณิชย์ไทย 11 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารซีไอเอ็มบี ธนาคารยูโอบี ธนาคารธนาชาติ และธนาคารเกียรตินาคิน

3. ความเกี่ยวพันกันระหว่างผู้ขายในตลาด โดยการใช้อ้างอิงข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งเป็นผลประกอบการของธนาคารพาณิชย์ไทย เป็นรายปี โดยใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปีของแต่ละธนาคารพาณิชย์ไทย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547-2551 ประกอบด้วย ธนาคารพาณิชย์ไทย 11 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารซีไอเอ็มบี ธนาคารยูโอบี ธนาคารธนาชาติ และธนาคารเกียรตินาคิน

4. ความยากง่ายของการเข้าสู่ตลาด ใช้ข้อมูลเงินทุนจดทะเบียนและกองทุนของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยการใช้อ้างอิงข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งเป็นผลประกอบการของธนาคารพาณิชย์ไทย เป็นรายปี โดยใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปีของแต่ละธนาคารพาณิชย์ไทย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547-2551 ประกอบด้วย ธนาคารพาณิชย์ไทย 11 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา

ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารซีไอเอ็มบี ไทย ธนาคารยูโอบี ธนาคารธนชาต และธนาคารเกียรตินาคิน

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย

โดยใช้ข้อมูลของธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งหมด คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารซีไอเอ็มบี ไทย ธนาคารยูโอบี ธนาคารธนชาต ธนาคารเกียรตินาคิน และธนาคารอื่นๆ รวมจำนวน 18 แห่ง

1. ปริมาณเงิน กู้ยืมภายในประเทศ โดยการใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งเป็นผลประกอบการของธนาคารพาณิชย์ไทย เป็นรายไตรมาส โดยใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปีธนาคารแห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2551
2. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ โดยใช้อัตราดอกเบี้ย MLR (minimum loan rate) คืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้แบบมีระยะเวลาที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้ารายใหญ่ชั้นดี เฉลี่ย โดยการใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งเป็นผลประกอบการของธนาคารพาณิชย์ไทย เป็นรายไตรมาส โดยใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปีธนาคารแห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2551
3. ปริมาณตราสารอนุพันธ์ โดยการใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งเป็นผลประกอบการของธนาคารพาณิชย์ไทย เป็นรายไตรมาส โดยใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปีธนาคารแห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2551
4. ปริมาณเงินฝาก โดยการใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งเป็นผลประกอบการของธนาคารพาณิชย์ไทย เป็นรายไตรมาส โดยใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปีธนาคารแห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2551

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ในการศึกษาโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทย จะทำการวิเคราะห์โดยใช้ทั้งการวิเคราะห์แบบเชิงปริมาณ (Quantitative method) และแบบเชิงพรรณนา (Descriptive method) ดังนี้

การศึกษาโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทยเพื่อหาอัตราส่วน ของการกระจุกตัวจะทำการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยการใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งเป็นผลประกอบการของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยวิธีหาค่าดัชนี Concentration Ratio (CR) ใช้ข้อมูลรายปีจากรายงานประจำปีของแต่ละธนาคารพาณิชย์ไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2551 ประกอบด้วย ธนาคารพาณิชย์ไทย 6 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารซีไอเอ็มบี ไทย ธนาคารยูโอบี ธนาคารธนชาต และธนาคารเกียรตินาคิน

นาคิน เพื่อคำนวณการกระจุกตัวของอุตสาหกรรม โดย และวิธีหาค่าดัชนี Hirschman – Herfindahl Index (HHI) ใช้ข้อมูลรายปีจากรายงานประจำปีของแต่ละธนาคารพาณิชย์ไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2551 ประกอบด้วย ธนาคารพาณิชย์ไทย 11 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารซีไอเอ็มบี ไทย ธนาคารยูโอบี ธนาคารธนาชาต และธนาคารเกียรตินาคิน

สำหรับการศึกษา ส่วนอื่นได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ในเรื่อง ความสามารถในการใช้ทดแทนกันของสินค้าในตลาด ความเกี่ยวพันกันระหว่างผู้ขายในตลาดและความยากง่ายของการเข้าสู่ตลาด โดยใช้ข้อมูลรายปีจากรายงานประจำปีของแต่ละธนาคารพาณิชย์ไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2551 ประกอบด้วย ธนาคารพาณิชย์ไทย 11 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารซีไอเอ็มบี ไทย ธนาคารยูโอบี ธนาคารธนาชาต และธนาคารเกียรตินาคิน

ส่วนที่ 2 ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้าน ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศของธนาคารพาณิชย์ไทย อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ปริมาณตราสารอนุพันธ์ของธนาคารพาณิชย์ไทย และปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ไทย เพื่อหาความปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย โดย รูปแบบสมการ การถดถอยเชิง พหุ (Multiple Linear Regression) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางด้านสังคมศาสตร์ โดยใช้ข้อมูลเป็นรายไตรมาสจากรายงานประจำปีของธนาคารแห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2551 ประกอบด้วย ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารซีไอเอ็มบี ไทย ธนาคารยูโอบี ธนาคารธนาชาต ธนาคารเกียรตินาคิน และธนาคารอื่นๆ รวมจำนวน 18 แห่ง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ศึกษาโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทย

วิธีที่ 1 อัตราส่วนการกระจุกตัว (Concentration Ratio, CR) เป็นการวัดการกระจุกตัวที่พิจารณาถึงจำนวนหน่วยผลิตเพียงบางส่วนในตลาด กล่าวคือ จะไม่นำจำนวนหน่วยผลิตทั้งหมดในตลาดมาคำนวณ แต่จะ ใช้จำนวนหน่วยผลิตใหญ่ๆ เพียงบางส่วนในตลาดเท่านั้นมาพิจารณาเพราะ (1) ให้ความสำคัญกับหน่วยผลิตใหญ่ (2) อาจจะไม่ทราบจำนวนหน่วยผลิตทั้งหมดในอุตสาหกรรม โดยคำนวณดูว่าบริษัทขนาดใหญ่ที่สุดจำนวนหนึ่ง มีส่วนแบ่งในอุตสาหกรรมทั้งหมดเท่าไร

สูตรการคำนวณหาค่า Concentration Ratio (วิไลวรรณ วรรณนิธิกุล. 2530: 390)

$$CR_n = \frac{\sum_{i=1}^n S_i}{n}$$

โดยที่

- CR_n = อัตราส่วนการกระจุกตัวของ n หน่วยผลิต
- S_i = ส่วนแบ่งตลาดโดยเปรียบเทียบของแต่ละหน่วยผลิต
- $\sum S_i$ = มูลค่าที่แต่ละหน่วยผลิตถือครอง/มูลค่าทั้งหมดของตลาด
- n = จำนวนหน่วยผลิตที่ต้องการคำนวณ

หลักเกณฑ์ในการพิจารณา คือ

อุตสาหกรรมที่มีค่า Concentration Ratio สูง คือมีค่าประมาณ 67% หรือมากกว่านั้น อุตสาหกรรมประเภทนี้สามารถจะมีอำนาจผูกขาดได้มากกว่าอุตสาหกรรมประเภทอื่นๆ

อุตสาหกรรมที่มีค่า Concentration Ratio กลางคือมีค่าระหว่าง 34-66% คือ มีการกระจุกตัวและการผูกขาดในระดับปานกลาง

อุตสาหกรรมที่มีค่า Concentration Ratio ต่ำ คือ มีค่าประมาณ 33% หรือต่ำกว่านี้ ซึ่ง อุตสาหกรรมประเภทนี้ จะมีการแข่งขันที่มากกว่าประเภทอื่นๆ

วิธีที่ 2 Herfindahl Index (ดัชนีเฮอร์ฟินดาห์ล) เป็นวิธีการวัดการกระจุกตัวของธุรกิจโดยคำนวณจากมูลค่าของสัดส่วนการครองตลาดของผู้ผลิตแต่ละรายในธุรกิจ ซึ่งเป็นผลรวมกำลังสองของขนาดหน่วยธุรกิจ โดยค่าดัชนี Hirschman - Herfindahl Index จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ถ้าค่าของดัชนี Hirschman - Herfindahl Index เข้าใกล้ 0 แสดงว่าธุรกิจในอุตสาหกรรมนี้มีการแข่งขันสูง แต่ถ้าค่าดัชนี Hirschman - Herfindahl Index เข้าใกล้ 1 แสดงว่าเป็นตลาดผูกขาดหรือมีโอกาสผูกขาดสูง

สูตรการคำนวณ(วิไลวรรณ วรรณนิธิกุล. 2530: 394.)

$$H = \frac{\sum_{i=1}^n s_i^2}{n} = \frac{\sum_{i=1}^n (Y_i / Y)^2}{n}$$

โดยที่	H	=	Herfindahl Index
	S_i	=	ส่วนแบ่งตลาดโดยเปรียบเทียบของแต่ละหน่วยผลิต
	Y_i	=	มูลค่าของแต่ละหน่วยผลิต หรือมูลค่าที่แต่ละหน่วยผลิต ครอบครอง หรือขนาดของหน่วยผลิต
	Y	=	มูลค่าทั้งหมดของตลาดหรือขนาดตลาด
	i	=	1,2,3,...,n
	n	=	จำนวนหน่วยผลิตทั้งหมดในอุตสาหกรรม

หลักเกณฑ์ในการพิจารณา คือ

1. อุตสาหกรรมที่มีค่าดัชนี Hirschman - Herfindahl Index น้อยกว่า 0.2 แสดงว่า
อุตสาหกรรมมีการแข่งขันสูง
2. อุตสาหกรรมที่มีค่าดัชนี Hirschman - Herfindahl Index อยู่ระหว่าง 0.2 ถึง 0.6 แสดงว่า
อุตสาหกรรมมีการแข่งขันต่ำมีผู้ขายน้อยราย
3. อุตสาหกรรมที่มีค่าดัชนี Hirschman - Herfindahl Index มากกว่า 0.6 แสดงว่า
อุตสาหกรรมมีการผูกขาด

ส่วนที่ 2 ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย

ในการศึกษาในส่วนนี้ได้ใช้แบบจำลองผลกระทบของตัวแปรต่อปริมาณการให้สินเชื่อรวมของ
ธนาคารพาณิชย์ไทย แสดงในรูปฟังก์ชัน ดังนี้

$$TCR = f(BOI, MLR, DE, TD)$$

จากฟังก์ชันดังกล่าว สามารถเขียนในรูปแบบสมการทางคณิตศาสตร์ ได้ดังนี้

$$TCR = a_0 + a_1BOI + a_2MLR + a_3DE + a_4TD$$

โดยกำหนดให้

$$\begin{aligned} TCR &= \text{มูลค่าการให้สินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์ (หน่วย : พันล้านบาท)} \\ BOI &= \text{ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศ (หน่วย : พันล้านบาท)} \end{aligned}$$

MLR	=	อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ MLR (minimum loan rate) (หน่วย : ร้อยละ)
DE	=	ปริมาณตราสารอนุพันธ์ (หน่วย : พันล้านบาท)
TD	=	ปริมาณเงินฝาก (หน่วย : พันล้านบาท)
a_0	=	ค่าสัมประสิทธิ์ของค่าคงที่
$a_1 - a_4$	=	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วย

1. Coefficient of Determination : R^2 เป็นสถิติที่ใช้ในการหาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ โดยมีสูตรดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2539 : 309)

$$R^2 = \frac{SSR}{SST}$$

เนื่องจาก $SSR = SST - SSE$ ดังนั้น

$$R^2 = 1 - (SSE/SST)$$

SSR = ผลบวกกำลังสองที่อธิบายได้โดยสมการถดถอย

SSE = ผลบวกกำลังสองเนื่องจากความคลาดเคลื่อน

SST = ผลบวกกำลังสองทั้งหมด

โดยสัมประสิทธิ์การกำหนดจะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ถ้าค่าสัมประสิทธิ์การกำหนดสูง (ใกล้ 1) หมายความว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายความผันแปรในตัวแปรตามได้ดี แต่ถ้าสัมประสิทธิ์การกำหนดมีค่าต่ำ (ใกล้ 0) หมายความว่า ตัวแปรอิสระอธิบายความผันแปรในตัวแปรตามได้ไม่ดี

2. $Adj R^2$ เนื่องจาก ค่า SSR จะเพิ่มขึ้น ดังนั้นเมื่อเพิ่มตัวแปรอิสระเข้าสมการความถดถอย จะทำให้ค่า R^2 เพิ่มขึ้น ทั้งที่ตัวแปรอิสระที่เพิ่มอาจจะไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามเลยก็ได้ จึงมีการปรับค่า R^2 ให้ถูกต้องขึ้น และเรียกว่า $Adj R^2$ โดยมีสูตรดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2539 : 310)

$$Adj R^2 = 1 - \frac{SSE/(n - k - 1)}{SST/(n - 1)}$$

n = ขนาดตัวอย่าง

3. F-test ใช้สำหรับทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณหรือสัมประสิทธิ์ความผันแปรพหุคูณ เนื่องจากค่า R^2 ก่อนนำไปใช้จะต้องพิสูจน์ก่อนว่า ตัวแปรที่นำมาศึกษานั้นมีความสัมพันธ์กันจริงหรือไม่ สูตรที่ใช้ทดสอบได้แก่ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2549 : 373)

$$F = \frac{R^2(n - k - 1)}{k(1 - R^2)}$$

เมื่อ $df = k, n-k-1$ และตั้งสมมติฐานศูนย์ว่า $H_0: \rho = 0$ $H_1: \rho \neq 0$ ถ้าปฏิเสธ สมมติฐานศูนย์จะแสดงว่า ตัวแปร ที่นำมาหาความสัมพันธ์นั้นมีความสัมพันธ์กัน

4. t-test คือการทดสอบนัยสำคัญของ β แต่ละตัว (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2549 : 375)

$$t = \frac{b}{SEB}$$

t = สถิติทดสอบ t-test

b = สัมประสิทธิ์ถดถอยบางส่วนของตัวแปรอิสระตัวที่ต้องการทดสอบ

$$SEB = \sqrt{\frac{MSE}{SSX}}$$

$$SSX = \sum x^2 - \frac{(\sum x)^2}{n}$$

X = เป็นตัวแปรอิสระตัวที่ทดสอบ

สมมติฐานจะตั้งว่า $H_0: \beta = 0$ $H_1: \beta \neq 0$

ค่าวิกฤต ที่ระดับนัยสำคัญ = 0.05 และ $df = n-k-1$ ค่า t ที่ได้จะเป็นค่าวิกฤต ถ้าค่า t ที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับค่าวิกฤต จะปฏิเสธสมมติฐานศูนย์ ถ้าไม่มากกว่าจะไม่ปฏิเสธสมมติฐาน

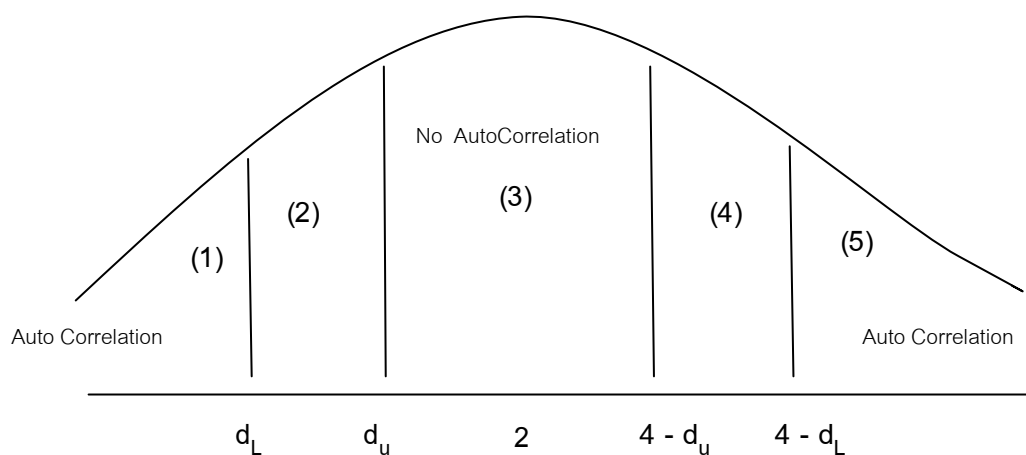
5. Durbin-Watson เป็นสถิติที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ โดยมีสูตรดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2539 : 332)

$$d = \frac{\sum_{t=2}^n (e_t - e_{t-1})^2}{\sum_{t=1}^n e_t^2}$$

เมื่อ $e_t = Y_t - \hat{Y}_{t-1}$, $t = 1, 2, \dots, n$ โดย n คือ จำนวนค่าสังเกต

การทดสอบ Durbin-Watson เพื่อทดสอบค่าความคลาดเคลื่อนว่าเป็นอิสระต่อกันหรือไม่ โดยค่าขอบเขตวิกฤตสามารถหาได้จากตารางของ Durbin-Watson โดยพิจารณาจากค่า Durbin-Watson (D.W) (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2540:224) ดังนี้

- 5.1 ถ้า D.W. มีค่าใกล้ 2 จะสรุปว่า e_t และ e_{t-1} อิสระกัน
- 5.2 ถ้า D.W. น้อยกว่า 2 แสดงว่า ความสัมพันธ์ของ e_t และ e_{t-1} อยู่ในทิศทางบวก และถ้า D.W. มีค่าใกล้ 0 แสดงว่า e_t และ e_{t-1} มีความสัมพันธ์กันมาก
- 5.3 ถ้า D.W. มากกว่า 2 แสดงว่า ความสัมพันธ์ของ e_t และ e_{t-1} อยู่ในทิศทางลบ และถ้า D.W. มีค่าใกล้ 4 แสดงว่า e_t และ e_{t-1} มีความสัมพันธ์กันมาก
- 5.4 ถ้าจะพิจารณาจากค่า Significance ของสถิติทดสอบ D.W. ถ้าค่า Significance น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด จะปฏิเสธสมมติฐาน H_0 หรือสรุปได้ว่า e_t และ e_{t-1} มีความสัมพันธ์กัน

แผนภาพ 6 การแจกแจงของ Durbin – Watson

1. ถ้าสถิติทดสอบ d อยู่ในช่วงที่ (1) หรือ (5) แสดงว่าค่าคลาดเคลื่อน e จะมีความสัมพันธ์กัน
2. ถ้า d อยู่ในช่วงที่ (3) แสดงว่าค่าคลาดเคลื่อนไม่มีความสัมพันธ์กัน
3. ถ้า d อยู่ในช่วงที่ (2) หรือ (4) แสดงว่ายังไม่สามารถสรุปได้ว่าค่าคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กันหรือไม่

สำหรับค่า Durbin – Watson (D.W.) จากตาราง ที่ K= 3 ,n= 20 ที่นัยสำคัญที่ 0.05 คือ d_L เท่ากับ 1.00 และค่า d_U เท่ากับ 1.68

6. Variance Inflation Factor (VIF) วิธีการตรวจสอบการเกิดปัญหา multicollinearity ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระแต่ละตัว ได้แก่ การหาค่าหนึ่ง เรียกว่า Variance inflation factor สำหรับ X_j เขียนแทนด้วย VIF หาได้จากสูตร (วิรัช พานิชวงค์. 2545 : 166)

$$VIF = \frac{1}{1 - r_{x_j}^2(x_1, \dots, x_{j-1}, x_{j+1}, \dots, x_k)}$$

เมื่อ $r_{x_j}^2(x_1, \dots, x_{j-1}, x_{j+1}, \dots, x_k)$ คือสัมประสิทธิ์การตัดสินใจของ x_j กับตัวแปรอิสระอื่นๆ ที่เหลือ ถ้าหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งของ VIF เหล่านี้มีค่าสูง เราสามารถสรุปได้ว่ามีความสัมพันธ์กันสูงระหว่างตัวแปรอิสระ โดยกฎที่วางไว้ เมื่อ VIF มีค่ามากกว่า 10 อาจพิจารณาให้ใหญ่พอที่จะสงสัยได้ว่าเกิดปัญหา multicollinearity อย่างรุนแรง

7. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัวที่เป็นอิสระต่อกัน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's product moment coefficient) (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2540 : 333) โดยใช้สูตรดังนี้

$$r_{XY} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{XY} แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
N แทน จำนวนคนหรือกลุ่มประชากร

$\sum X$	แทน	ค่าผลรวมของค่าตัวแปร X
$\sum Y$	แทน	ค่าผลรวมของค่าตัวแปร Y
$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่างค่าตัวแปร X และ Y ทุกคู่
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของค่าตัวแปร X
$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของค่าตัวแปร Y

โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะมีค่าระหว่าง -1 ถึง 1 โดยมีรายละเอียดดังนี้
(กัลยา วาณิชยปัญญา. 2539 : 280)

1. ค่า r เป็นลบ แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม คือ ถ้า X เพิ่มขึ้น Y จะลด แต่ถ้า X ลด Y จะเพิ่ม
2. ค่า r เป็นบวก แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน คือ ถ้า X เพิ่มขึ้น Y จะเพิ่ม แต่ถ้า X ลด Y จะลดลงด้วย
3. ค่า r มีค่าเข้าใกล้ 1 หมายถึง X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์กันมาก
4. ค่า r เข้าใกล้ -1 หมายถึง X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามและมีความสัมพันธ์กันมาก
5. ถ้า r เท่ากับ 0 แสดงว่า X และ Y ไม่มีความสัมพันธ์กัน
6. ถ้า r มีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์กันน้อย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัย เรื่อง โครงสร้างตลาดและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน และเพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

CR_n	แทน	การกระจุกตัวของหน่วยธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ที่สุด n หน่วยแรก
HHI	แทน	การกระจุกตัวของหน่วยธุรกิจโดยเปรียบเทียบธุรกิจแต่ละแห่งในตลาด
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของเส้นถดถอย
S.E.	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์เส้นถดถอย
t	แทน	สถิติทดสอบ t – test
F	แทน	สถิติทดสอบ F – test
n	แทน	จำนวนข้อมูล
D.W.	แทน	ค่าสถิติของเดอร์บินวัตสัน (Durbin – Watson Statistics)
R^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ
$Adj R^2$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุที่ปรับปรุงแล้ว
BOI	แทน	ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศของธนาคารพาณิชย์ไทย

MLR	แทน	อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ไทย
DE	แทน	ปริมาณตราสารอนุพันธ์ของธนาคารพาณิชย์ไทย
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยแบ่งการนำเสนอ ออกเป็น ทั้งหมด 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์โครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทย

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทย จะทำการศึกษาถึงปัจจัย ส่งผลต่อโครงสร้างตลาดด้วยกัน 4 ปัจจัย คือ จำนวนผู้ผลิตและลักษณะ การกระจายตามขนาด ความสามารถในการทดแทนกันของสินค้าในตลาด ความเกี่ยวพันกันระหว่างผู้ขายในตลาด ความยากง่ายของการเข้าสู่ตลาด ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษามีดังนี้

4.1.1 จำนวนผู้ผลิตและลักษณะการกระจายตามขนาด ซึ่งสามารถวัดได้จากการหาค่าการกระจุกตัวของอุตสาหกรรม ดังนี้

4.1.1.1 วิธีดัชนี Concentration Ratio (CR) โดยมีสูตรคำนวณ ดังนี้

$$CR_n = \sum_{i=1}^n s_i \quad i = 1, 2, \dots, n$$

โดยที่ CR_n = อัตราส่วนการกระจุกตัวของ n หน่วยผลิต

S_i = ส่วนแบ่งโดยเปรียบเทียบของแต่ละหน่วยผลิต

$\sum S_i$ = มูลค่าที่แต่ละหน่วยผลิตถือครอง/มูลค่าทั้งหมดของตลาด

n = จำนวนหน่วยผลิตที่ต้องการคำนวณ

4.1.1.2 วิธีดัชนี Hirschman-Herfindahl Index (HHI) สูตรการคำนวณ ดังนี้

$$HHI = \sum_{i=1}^n S_i^2 = \sum_{i=1}^n (Y_i/Y)^2$$

โดยที่

H = Herfindahl Index

S_i = ส่วนแบ่งตลาดโดยเปรียบเทียบของแต่ละหน่วยผลิต

Y_i = มูลค่าของแต่ละหน่วยผลิต หรือมูลค่าที่แต่ละหน่วยผลิต
ครอบครอง หรือขนาดของหน่วยผลิต

Y = มูลค่าทั้งหมดของตลาดหรือขนาดตลาด

i = 1,2,3,...,n

n = จำนวนหน่วยผลิตทั้งหมดในอุตสาหกรรม

โดยวิธีดัชนี Concentration Ratio (CR) ได้นำข้อมูลจากธนาคารพาณิชย์ไทยมาใช้ในการศึกษาจำนวน 6 ราย คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ และวิธีดัชนี Hirschman-Herfindahl Index (HHI) ได้นำข้อมูลจากธนาคารพาณิชย์ไทยมาศึกษาครั้งนี้ ทั้งหมดจำนวน 11 ราย ระหว่างปี พ.ศ. 2547 – 2551 คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคาร

ไทยพาณิชย์ ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารซีไอเอ็มบี ธนาคารยูโอบี ธนาคารธนาชาติ และธนาคาร
เกียรตินาคิน สำหรับการวิเคราะห์ค่าการกระจุกตัวของธนาคารพาณิชย์ไทย เพื่อแสดงว่าธุรกิจนี้มี
โครงสร้างตลาดประเภทใด ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์การแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทยได้

ตาราง 5 แสดงสัดส่วนของปริมาณเงินให้สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละราย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547-2551

หน่วย : ร้อยละ

ธนาคาร	2547	2548	2549	2550	2551
ธนาคารกรุงเทพ	17	16	17	17	16
ธนาคารกรุงไทย	19	17	17	16	14
ธนาคารไทยพาณิชย์	12	12	13	15	13
ธนาคารกสิกรไทย	12	11	12	13	13
ธนาคารทหารไทย	10	10	10	7	6
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	9	9	9	7	8
ธนาคารอื่นๆ 12 แห่ง	21	25	22	25	30
รวม	100	100	100	100	100

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตาราง 5 ที่แสดงถึงจำนวนธนาคารพาณิชย์ไทยและส่วนแบ่งการตลาดของปริมาณสินเชื่อ
ของธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละราย ตั้งแต่ ปี พ .ศ. 2547 – 2551 พบว่ามีธนาคาร 4 แห่งที่มีส่วนแบ่ง
การตลาดที่สูงมาโดยตลอด นั่นคือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกร ไทย และธนาคารไทย
พาณิชย์ แต่ก็มีแนวโน้มที่ลดลง เนื่องจากการเข้ามาแข่งขันของธนาคารพาณิชย์อื่นๆ มากขึ้นทำให้มีการ

แข่งขันการมากขึ้น จะเห็นได้จากปริมาณสินเชื่อบริษัทใน ปี พ.ศ. 2547 ซึ่งมีธนาคารกรุงเทพ และธนาคารกรุงไทย มีปริมาณที่สูงมาก ซึ่งในปี พ.ศ. 2547 มีส่วนแบ่งการตลาดของปริมาณสินเชื่อรวมกันถึงร้อยละ 36 แต่กลับมีค่าส่วนแบ่งการตลาดของปริมาณสินเชื่อลดลง มาอยู่ที่ ร้อยละ 30 ในปี พ.ศ. 2551

ตาราง 6 แสดงสัดส่วนของปริมาณเงินฝากธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละราย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547-2551

หน่วย : ร้อยละ

ธนาคาร	2547	2548	2549	2550	2551
ธนาคารกรุงเทพ	22	20	20	21	20
ธนาคารกรุงไทย	19	17	16	17	16
ธนาคารไทยพาณิชย์	13	12	12	13	15
ธนาคารกสิกรไทย	11	11	13	14	14
ธนาคารทหารไทย	10	10	9	8	8
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	9	9	9	8	7
ธนาคารอื่นๆ 12 แห่ง	16	21	21	19	20
รวม	100	100	100	100	100

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นส่วนแบ่งการตลาดของปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละราย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2551 โดยเห็นว่าธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ยังมีส่วนแบ่งการตลาดอยู่ในปริมาณที่สูง ซึ่งมี 4 ธนาคารในปี พ.ศ. 2547 ที่ยังมีส่วนแบ่งการตลาดของปริมาณรวมกันร้อยละ 65 คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกร ไทย และธนาคารไทยพาณิชย์ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2551

ส่วนแบ่งการตลาดของปริมาณเงินฝากทั้ง 4 ธนาคารยังคงมีอยู่ถึง ร้อยละ 60 ซึ่งมีแนวโน้มที่ลดลง เนื่องจากการแข่งขันทางด้านการหาเงินฝาก มากขึ้น โดยธนาคารกสิกร ไทยมีการเปลี่ยนแปลง ปริมาณเงิน ฝากที่สูงขึ้นอย่างชัดเจน จาก ร้อยละ 11 ในปี พ.ศ. 2547 มาเป็นร้อยละ 14 ในปี พ.ศ. 2551 โดยที่ผ่านมา มีการแข่งขันในการให้ดอกเบี้ยเงินฝากแก่ลูกค้า กันมากขึ้นเพื่อดึงดูดให้มาฝากเงินแก่ธนาคารต่างๆ

ตาราง 7 แสดงสัดส่วนของสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละราย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547-2551

หน่วย : ร้อยละ

ธนาคาร	2547	2548	2549	2550	2551
ธนาคารกรุงเทพ	22	20	20	20	19
ธนาคารกรุงไทย	18	17	16	16	15
ธนาคารไทยพาณิชย์	11	12	14	15	14
ธนาคารกสิกรไทย	12	12	12	13	15
ธนาคารทหารไทย	10	10	10	8	7
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	9	9	9	8	7
ธนาคารอื่นๆ 12 แห่ง	18	20	19	20	23
รวม	100	100	100	100	100

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นส่วนแบ่งการตลาดของปริมาณสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละราย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547 – 2551 โดยเห็นได้ชัดว่าธนาคารพาณิชย์ไทย 4 อันดับแรก คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกรไทย และธนาคารไทยพาณิชย์ มีส่วนแบ่งการตลาดของปริมาณสินทรัพย์ อยู่ที่ร้อยละ 65 ในปี พ.ศ. 2547 และอยู่ที่ร้อยละ 63 ในปี พ.ศ. 2551 โดยธนาคารขนาดใหญ่ยังมี

ขนาดของสินทรัพย์ที่สูงกว่าธนาคารอื่นๆ แต่เห็นได้ว่าธนาคารอันดับต้นๆ มีส่วนแบ่งการตลาดของปริมาณสินทรัพย์ที่มีแนวโน้มลดลง โดยธนาคารกรุงเทพที่มีสินทรัพย์จากร้อยละ 22 ในปี พ.ศ. 2547 ลดลงมาเป็นร้อยละ 19 ในปี พ.ศ. 2551 และธนาคารกรุงไทย ที่มีสินทรัพย์จากร้อยละ 18 ในปี พ.ศ. 2547 ลดลงมาเป็นร้อยละ 15 ในปี พ.ศ. 2551

จากตารางดังกล่าวทั้งหมด ซึ่งรวมปริมาณสินเชื่อ ปริมาณเงินฝาก และปริมาณสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละแห่ง จะสังเกตได้ว่า ธนาคารพาณิชย์ที่มีมูลค่าของ ปริมาณสินเชื่อ ปริมาณเงินฝาก และปริมาณสินทรัพย์ รวม กันในปริมาณที่สูงได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกรไทย และธนาคารไทยพาณิชย์ โดยมีธนาคารกรุงเทพและธนาคารกรุงไทย มีปริมาณสินเชื่อและปริมาณเงินฝาก ที่สูงกว่าธนาคารพาณิชย์รายอื่นๆ มาก แต่ปริมาณสินทรัพย์ของแต่ละธนาคารในอันดับต้นๆ มีปริมาณที่ไม่แตกต่างกันมาก จึงสังเกตได้ว่าธนาคารพาณิชย์ไทยมีปริมาณสินทรัพย์อยู่ในปริมาณที่สูง ทำให้เพิ่มอำนาจในการแข่งขันกันได้อย่างเต็มที่ โดยธนาคารพาณิชย์รายอื่นๆ ที่นอกเหนือจากอันดับต้นๆ ยังมีปริมาณสินเชื่อ ปริมาณเงินฝาก และปริมาณสินทรัพย์ ที่ไม่แตกต่างกันมากทำให้สามารถ ในการแข่งขันกันได้ โดยสร้างความแตกต่างกันทางการตลาด เพื่อให้บริการต่างๆ ของแต่ละธนาคารมีความสะดวกสบายประทับใจต่อลูกค้า ทำให้เกิดข้อแตกต่างกันของแต่ละธนาคาร ทำให้ลูกค้าสามารถเลือกใช้บริการต่างๆ จากธนาคารที่ตนเอง ได้รับความสะดวกสบาย และได้รับประโยชน์ จากบริการนั้นๆ มากที่สุด เมื่อนำข้อมูลต่างๆ มาคำนวณโดยวิธี อัตราส่วนการกระจุกตัว (Concentration Ratio, CR) และ วิธี Herfindahl Index (ดัชนีเฮอริฟินดาห์ล) สามารถสรุปได้ ดังนี้

ตาราง 8 แสดงผลการวัดระดับการกระจุกตัวของปริมาณสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย

ปี	2547	2548	2549	2550	2551
ค่า CR ₆	ร้อยละ 78	ร้อยละ 75	ร้อยละ 76	ร้อยละ 76	ร้อยละ 70
ค่า HHI	0.12	0.11	0.11	0.11	0.09

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตาราง 8 พบว่าการคำนวณค่าการกระจุกตัวปริมาณสินเชื่อบริษัทของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยวิธี Concentration Ratio ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2551 พบว่าในปี พ.ศ. 2547 มีค่าร้อยละ 78 ในปี พ.ศ. 2548 มีค่าร้อยละ 75 ในปี พ.ศ. 2549 มีค่าร้อยละ 76 ในปี พ.ศ. 2550 มีค่าร้อยละ 76 และในปี พ.ศ. 2551 มีค่าร้อยละ 70 นับว่ามีค่าการกระจุกตัวที่สูงโดยเฉพาะธนาคารขนาดใหญ่อย่างเช่น ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกรไทย และธนาคารไทยพาณิชย์ แต่ก็มีแนวโน้ม การกระจุกตัว ที่ลดลง เนื่องจากการแข่งขันทางการปล่อยสินเชื่อสินเชื่อบริษัทมีมากขึ้น

ตัวอย่างการคำนวณ ปี CR พ.ศ. 2547

$$[(825,912+880,377+561,299+548,697+476,972+401,934)/4,711,118]*100 = 0.78$$

เมื่อนำมาคำนวณค่าจากวิธี Hirschman – Herfindahl Index จะพบว่าในปี พ.ศ. 2547 มีค่า 0.12 ในปี พ.ศ. 2548 มีค่า 0.11 ในปี พ.ศ. 2549 มีค่า 0.11 ในปี พ.ศ. 2550 มีค่า 0.11 และในปี พ.ศ. 2551 มีค่า 0.09 ซึ่งค่าที่ได้จากการคำนวณดังกล่าวถือว่ามีการแข่งขันที่สูง จึงแสดงได้ว่าโครงสร้างตลาดในด้านการปล่อยสินเชื่อ มีการกระจุกตัวในการปล่อยสินเชื่อที่สูง แต่ภายในกลุ่มดังกล่าวได้มีการแข่งขัน กันอย่างมาก เพื่อการรักษาระดับของปริมาณสินเชื่อซึ่งเป็นส่วนแบ่งของแต่ละธนาคาร

ตัวอย่างการคำนวณ HHI ปี พ.ศ.2547

$$\begin{aligned} & (825,912/4,711,118)^2 + (880,377/4,711,118)^2 + (561,299/4,711,118)^2 + (548,697/4,711,118)^2 \\ & + (476,972/4,711,118)^2 + (401,934/4,711,118)^2 + (325,511/4,711,118)^2 + (29,811/4,711,118)^2 \\ & + (105,555/4,711,118)^2 + (112,155/4,711,118)^2 + (34,971/4,711,118)^2 = 0.12 \end{aligned}$$

ตาราง 9 แสดงผลการวัดระดับการกระจุกตัวของปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ไทย

ปี	2547	2548	2549	2550	2551
ค่า CR ₆	ร้อยละ 83	ร้อยละ 79	ร้อยละ 80	ร้อยละ 80	ร้อยละ 79
ค่า HHI	0.14	0.12	0.12	0.13	0.12

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตาราง 9 พบว่าการคำนวณค่าการกระจุกตัวปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยวิธี Concentration Ratio ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2551 พบว่าในปี พ.ศ. 2547 มีค่าร้อยละ 83 ในปี พ.ศ. 2548 มีค่าร้อยละ 79 ในปี พ.ศ. 2549 มีค่าร้อยละ 80 ในปี พ.ศ. 2550 มีค่าร้อยละ 80 และในปี พ.ศ. 2551 มีค่าร้อยละ 79 นับว่ามีค่าการกระจุกตัวที่สูงโดยเฉพาะธนาคารขนาดใหญ่อย่างเช่น ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกรไทย และธนาคารไทยพาณิชย์ เนื่องจากการแข่งขันทางด้านการตลาดเพื่อหาเงินฝากเพิ่มขึ้นของธนาคาร รวมถึงการบริการทางด้านการรับฝากเงินของแต่ละธนาคารมีความสะดวกมากขึ้นทำให้การกระจุกตัวของปริมาณเงินฝากมีแนวโน้มที่ลดลง

ตัวอย่างการคำนวณ CR ปี พ.ศ. 2547

$$[(1,195,366+1,003,121+705,569+630,161+497,443+455,944)/5,384,983]*100 = 0.83$$

เมื่อคำนวณค่าจากวิธี Hirschman – Herfindahl Index จะพบว่าในปี พ.ศ. 2547 มีค่า 0.14 ในปี พ.ศ. 2548 มีค่า 0.12 ในปี พ.ศ. 2549 มีค่า 0.12 ในปี พ.ศ. 2550 มีค่า 0.13 และในปี พ.ศ. 2551 มีค่า 0.12 ซึ่งค่าที่ได้จากการคำนวณดังกล่าวถือว่าการแข่งขันที่สูง จึงแสดงได้ว่าโครงสร้างตลาดในด้านปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ไทย มีการกระจุกตัวของปริมาณเงินฝากที่สูง แต่ภายในกลุ่มดังกล่าวได้มีการแข่งขันกันอย่างมากเพื่อการรักษาระดับของปริมาณเงินฝากซึ่งเป็นส่วนแบ่งของแต่ละธนาคาร

ตัวอย่างการคำนวณ HHI ปี พ.ศ. 2547

$$\begin{aligned} & (1,195,366/5,384,983)^2 + (1,003,121/5,384,983)^2 + (705,569/5,384,983)^2 + (630,161/5,384,983)^2 \\ & + (497,443/5,384,983)^2 + (455,944/5,384,983)^2 + (384,379/5,384,983)^2 + (184,515/5,384,983)^2 \\ & + (45,019/5,384,983)^2 + (138,033/5,384,983)^2 + (31,616/5,384,983)^2 = 0.14 \end{aligned}$$

ตาราง 10 แสดงผลการวัดระดับการกระจุกตัวของปริมาณสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ไทย

ปี	2547	2548	2549	2550	2551
ค่า CR_6	ร้อยละ 83	ร้อยละ 79	ร้อยละ 80	ร้อยละ 79	ร้อยละ 78
ค่า HHI	0.14	0.12	0.12	0.12	0.12

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตาราง 10 พบว่าการคำนวณค่าการกระจุกตัวปริมาณสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยวิธี Concentration Ratio ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2551 พบว่าในปี พ.ศ. 2547 มีค่าร้อยละ 83 ในปี พ.ศ. 2548 มีค่าร้อยละ 79 ในปี พ.ศ. 2549 มีค่าร้อยละ 80 ในปี พ.ศ. 2550 มีค่าร้อยละ 79 และในปี พ.ศ. 2551 มีค่าร้อยละ 78 นับว่ามีค่าการกระจุกตัวที่สูงโดยเฉพาะธนาคารขนาดใหญ่อย่างเช่น ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกรไทย และธนาคารไทยพาณิชย์ ซึ่งเป็นธนาคารมีบริการที่หลากหลายรวมถึง จำนวนสาขาที่ให้บริการที่ครอบคลุม ทำให้มีปริมาณสินทรัพย์ที่อยู่ในระดับที่สูง แต่เมื่อสังเกตแนวโน้มในการกระจุกตัว พบว่ามีการกระจุกตัวของปริมาณสินทรัพย์ที่ลดลง อันเนื่องมาจากการแข่งขันที่เพิ่มมากขึ้น

ตัวอย่างการคำนวณ CR ปี พ.ศ. 2547

$$[(1,407,347+1,148,903+764,893+824,974+670,132+575,355)/6,424,612]*100 = 0.83$$

เมื่อคำนวณค่าจากวิธี Hirschman – Herfindahl Index จะพบว่าในปี พ.ศ. 2547 มีค่า 0.14 ในปี พ.ศ. 2548 มีค่า 0.12 ในปี พ.ศ. 2549 มีค่า 0.12 ในปี พ.ศ. 2550 มีค่า 0.12 และในปี พ.ศ. 2551 มีค่า 0.12 ซึ่งค่าที่ได้จากการคำนวณดังกล่าว มีทิศทางเดียวกันกับ ปริมาณสินเชื่อและปริมาณเงินฝาก ถือว่ามีการแข่งขันที่สูง จึงแสดงได้ว่าโครงสร้างตลาดในด้านปริมาณสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ไทย ยังคงมีการ

กระจุกตัวอยู่ในระดับที่สูง แต่ภายในกลุ่มดังกล่าวได้มีการแข่งขันกันอย่างมากเพื่อการรักษาระดับของปริมาณสินทรัพย์ซึ่งเป็นส่วนแบ่งของแต่ละธนาคาร

ตัวอย่างการคำนวณ HHI ปี พ.ศ. 2547

$$\begin{aligned} & (1,407,347/6,424,612)^2 + (1,148,903/6,424,612)^2 + (764,893/6,424,612)^2 + (824,974/6,424,612)^2 \\ & + (670,132/6,424,612)^2 + (575,355/6,424,612)^2 + (472,444/6,424,612)^2 + (72,944/6,424,612)^2 \\ & + (231,686/6,424,612)^2 + (163,862/6,424,612)^2 + (57,454/6,424,612)^2 = 0.14 \end{aligned}$$

สำหรับผลการคำนวณของปี พ.ศ. 2548 – 2551 ศึกษาเพิ่มเติมในภาคผนวก

4.1.2 ความสามารถในการทดแทนกันของสินค้าในตลาด สามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 11 บริการทางด้านต่างๆ ของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย

บริการทางด้านสินเชื่อ	บริการทางด้านเงินฝาก	บริการอื่นๆ
สินเชื่อธุรกิจ	บัญชีเงินฝากกระแสรายวัน	บริการโอนเงิน
สินเชื่อเพื่อส่งออกนำเข้า	บัญชีเงินฝากออมทรัพย์	บริการชำระเงิน
สินเชื่อบุคคล	บัญชีเงินฝากประจำ	บริการซื้อขายหลักทรัพย์
สินเชื่อที่อยู่อาศัย	บัญชีเงินฝากต่างประเทศ	ประกันชีวิต/ประกันภัย
สินเชื่ออเนกประสงค์	บัตรเดบิต/ATM/เครดิต	กองทุนรวม
สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์	แคชเชียร์เช็ค/เช็คของขวัญ	บริการตู้നിറภัย/รับฝาก
การอาวัล/ค้ำประกัน		อินเทอร์เน็ตแบงกิ้ง
ตัวแลกเงิน		

ที่มา : รายงานประจำปี 2551 ของ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารทหารไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารธนาชาติ ธนาคารยูโอบี ธนาคารซีไอเอ็มบี ธนาคารเกียรตินาคิน

จากตาราง 11 เป็นผลิตภัณฑ์และบริการต่างๆ ของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย โดยธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละแห่งมีผลิตภัณฑ์และบริการ ที่คล้ายคลึงกันมาก โดยธนาคารมีการคิดค่าธรรมเนียม และอัตราดอกเบี้ยที่แตกต่างกัน มีทั้งการบริการทางด้านสินเชื่อธุรกิจ สินเชื่อบ้าน สินเชื่อบุคคล รวมถึงบริการทางด้านต่างประเทศ นอกจากนี้แต่ละธนาคารยังรองรับความต้องการในการออมเงินฝากของลูกค้า โดยแต่ละธนาคารมีบริการเงินฝากกระแสรายวัน เงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากปร ะจำเงินฝากต่างประเทศ และบริการอื่นๆ อย่างเช่น การบริการโอนเงิน การชำระเงิน บริการประกันชีวิต บริการซื้อขายกองทุน ทำให้ลูกค้าของธนาคารแต่ละแห่งมีความสะดวกสบายในการใช้บริการ สามารถเลือกใช้บริการต่างๆ จากธนาคารที่คิดว่าตนเองจะได้รับการบริการและผลประโยชน์สูงสุด

4.1.3 ความเกี่ยวพันกันระหว่างผู้ขายในตลาด โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 12 ความเกี่ยวพันกันระหว่างผู้ขายในตลาด

ธนาคาร	เวลา	ผลิตภัณฑ์
ธนาคารกรุงเทพ	สิงหาคม 51	เงินฝากประจำ 5 เดือน ดอกเบี้ย 3.8% ต่อปี
ธนาคารกรุงไทย	กรกฎาคม 51	เงินฝากประจำ 3 เดือน ดอกเบี้ย 6.0% ต่อปี (ในงานมั่นใจไทยแลนด์)
ธนาคารกสิกรไทย	กรกฎาคม 51	เงินฝากประจำ 5 เดือน 3.65% ต่อปี
ธนาคารไทยพาณิชย์	สิงหาคม 51	เงินฝากประจำ 15 เดือน ดอกเบี้ยเริ่ม 2.75% ต่อปี ปรับตัวทุกๆ 3 เดือน โดย 3 เดือนสุดท้ายดอกเบี้ย 4.0% ต่อปี
ธนาคารทหารไทย	สิงหาคม 51	เงินฝากประจำ 5 เดือน ดอกเบี้ย 3.65% ต่อปี
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	สิงหาคม 51	ตัวแลกเงิน 3 เดือน 3.25% ต่อปี ตัวแลกเงิน 6 เดือน 3.50% ต่อปี ตัวแลกเงิน 12 เดือน 0.5 ลบ.ถึง 10.0 ลบ. ดอกเบี้ย 3.6% ต่อปี ตัวแลกเงิน 12 เดือน วงเงิน 10.0 ลบ.ขึ้นไป ดอกเบี้ย 3.85% ต่อปี
ธนาคารนครหลวงไทย	กรกฎาคม 51	เงินฝากประจำ 7 เดือน ดอกเบี้ย 3.65% ต่อปี

ตาราง 12 (ต่อ)

ธนาคาร	เวลา	ผลิตภัณฑ์
ธนาคารธนชาติ	สิงหาคม 51	เงินฝากประจำ 6 เดือน ดอกเบี้ย 3.875% ต่อปี
ธนาคารยูโอบี	สิงหาคม 51	เงินฝากประจำ 36 เดือน ดอกเบี้ย 5.0% ต่อปี
ธนาคารซีไอเอ็มบี	กรกฎาคม 51	เงินฝากประจำ 8 เดือน ดอกเบี้ย 3.25% ต่อปี
ธนาคาร เกียรตินาคิน	กรกฎาคม 51	เงินฝากประจำ 12 เดือน ดอกเบี้ย 4.0% ต่อปี เงินฝากประจำ 18 เดือน ดอกเบี้ย 4.5% ต่อปี

ที่มา : หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ 4 สิงหาคม 2551

จากตาราง 12 จะแสดงให้เห็นถึงความผูกพันกันระหว่างธนาคารแต่ละธนาคาร โดยในปี 2551 ธนาคารมีความต้องการเงินฝาก และจำนวนบัญชี ที่เป็นเจ้าของเงินฝากมากขึ้น เพื่อรองรับวิกฤตทางเศรษฐกิจ และ รองรับการจัดตั้งสถาบันคุ้มครองเงินฝาก ในอนาคต โดยธนาคารที่ได้เริ่มต้นการระดมหาเงินฝาก คือ ธนาคารกรุงไทย ซึ่งประกาศโปรโมชันเงินฝาก 3 เดือน อัตราดอกเบี้ย 6.0% ต่อปี ในงานมันใจไทยแลนด์ ระหว่างวันที่ 17 – 20 ตุลาคม 2551 ที่เมืองทองธานี จากการจัดงานดังกล่าวทำให้ ได้เงินฝากเป็นจำนวนถึง 2.6 หมื่นล้านบาท ทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละแห่งเกิดการ แข่งขันในการระดมเงินฝากกันอย่างมาก โดยแต่ละธนาคารเสนอดอกเบี้ยเงินฝากประจำ เฉลี่ยประมาณ 3.0% – 4.0% ต่อปี โดยมีระยะเวลาในการฝากเงินแตกต่างกัน แต่ส่วนใหญ่จะออกผลิตภัณฑ์เงินฝากในระยะสั้น ทำให้ลูกค้าธนาคารสามารถเลือก โปรโมชันเงินฝากแต่ละแห่งตามความต้องการและผลประโยชน์ที่ได้รับสูงสุด

4.1.4 ความยากง่ายในการเข้าสู่ตลาด สามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 13 จุดจดทะเบียนของธนาคารพาณิชย์ไทย

ธนาคาร	จุดจดทะเบียน
ธนาคารกรุงเทพ	40,000 ล้านบาท
ธนาคารกรุงไทย	57,664 ล้านบาท
ธนาคารกสิกรไทย	30,486 ล้านบาท
ธนาคารไทยพาณิชย์	70,000 ล้านบาท
ธนาคารทหารไทย	437,086 ล้านบาท
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	70,893 ล้านบาท
ธนาคารนครหลวงไทย	21,128 ล้านบาท
ธนาคารธนาชาติ	21,346 ล้านบาท
ธนาคารยูโอบี	24,856 ล้านบาท
ธนาคารซีไอเอ็มบี	50,060 ล้านบาท
ธนาคารเกียรตินาคิน	7,228 ล้านบาท

ที่มา : รายงานประจำปี 2551 ของ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารทหารไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารธนาชาติ ธนาคารยูโอบี ธนาคารซีไอเอ็มบี ธนาคารเกียรตินาคิน

จากตาราง 13 พบว่ามีอุปสรรคที่สำคัญในการเข้าสู่การแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทย คือ ทุนจดทะเบียน ของธนาคารพาณิชย์ไทย ที่ต้องรองรับบริการทางการเงิน ทั้งทางด้านเงินฝาก ทางด้านสินเชื่อ ทำให้ต้องมีทุนจดทะเบียนที่ต้องสูง ตามปริมาณธุรกรรมทางการเงินที่เพิ่มขึ้น เพื่อความเชื่อมั่นของลูกค้าธนาคาร รวมถึงผู้ถือหุ้นของธนาคาร ซึ่งส่วนให้ ธนาคารพาณิชย์ไทย จะจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ทำให้มีผลต่อความน่าเชื่อถือ ของธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละแห่ง แม้กระทั่งธนาคารที่มีปัญหาทางด้านผลประกอบการที่ขาดทุน ก็จำเป็นที่จะต้องมีการเพิ่มทุนจดทะเบียน เพื่อให้ลูกค้าของธนาคาร รวมถึงผู้ถือหุ้นของธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวเกิดความมั่นใจในฐานะของสถาบันการเงินที่ดูแลเงินออมของประชาชนและปล่อยสินเชื่อให้กับธุรกิจต่างๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันแก่ธุรกิจต่างๆในประเทศไทยให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

ส่วนที่ 2 ทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยในช่วงปี พ.ศ. 2547 -2551

โดยทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ปริมาณตราสารอนุพันธ์และปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ไทยกับปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยในช่วงปี พ.ศ. 2547 – 2551 โดยทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้น (Multiple Linear Regression) ด้วยวิธีการเลือกตัวแบบ การถดถอยแบบขั้นบันได (Stepwise Regression Procedure) ซึ่งเป็นวิธีเลือกตัวแปรอิสระ ที่ป้องกันการเกิดปัญหา Multicollinearity โดยมีหลักเกณฑ์ว่า จะนำตัวแปรอิสระเข้าสมการความถด ถอยครั้งละ 1 ตัว ถ้าตัวแปรอิสระที่นำเข้ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระที่มีอยู่ในสมการถดถอย วิธี Stepwise จะตัดตัวแปรอิสระที่สัมพันธ์กันตัวใดตัวหนึ่งออกจากสมการความถดถอย เพื่อเป็นการตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย ในการศึกษาในส่วนนี้ได้ใช้แบบจำลองผลกระทบของตัวแปรต่อปริมาณการให้สินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์ไทย จากตัวแปรดังกล่าวสามารถ แสดงในรูปแบบฟังก์ชัน ดังนี้

$$TCR = b_0 + b_1BOI + b_2MLR + b_3DE + b_4TD$$

โดยกำหนดให้

TCR = มูลค่าการให้สินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์ (หน่วย : พันล้านบาท)

BOI = ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศ (หน่วย : พันล้านบาท)

MLR = อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ MLR (minimum loan rate) (หน่วย : ร้อยละ)

DE = ปริมาณตราสารอนุพันธ์ (หน่วย : พันล้านบาท)

TD = ปริมาณเงินฝาก (หน่วย : พันล้านบาท)

b_0 = ค่าสัมประสิทธิ์ของค่าคงที่

$b_1 - b_4$ = ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย ระหว่างปี 2547 – 2551 เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่าง ปริมาณสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ กับ ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และปริมาณตราสารอนุพันธ์ โดยการสร้างสมการการถดถอยพหุคูณเชิงเส้น (Multiple Linear Regression) โดยทำการพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปร เพื่อเป็นการตรวจสอบสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ปริมาณตราสารอนุพันธ์และปริมาณเงินฝาก ส่งผลในสมการปริมาณการให้สินเชื่อ พร้อมทั้งหาสมการปริมาณการให้สินเชื่อ ที่เหมาะสมที่สุด โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปที่ใช้ในการประมวลผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์

ในขั้นแรกผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรตาม กับตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัยทุกตัว ด้วยการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ตาราง 14 Pearson Correlation ระหว่างสินเชื่อ ปริมาณเงินกู้ยืม อัตราดอกเบี้ยและตราสารอนุพันธ์

Pearson Correlation	กู้ยืม	ดอกเบี้ย	ตราสารอนุพันธ์
สินเชื่อ	.521	.619	.940
Sig	.009	.002	.000

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ที่มา : จากการคำนวณ

พบว่าตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัว คือปริมาณเงินกู้ภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ยและปริมาณตราสารอนุพันธ์ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ ในขั้น ตอนต่อมาผู้วิจัยได้ทำการทดลองหาสมการที่เหมาะสมที่สุด (Selecting the best regression equation) ผ่านตัวแบบการถดถอยแบบขั้นบันได (Stepwise regression Procedure) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 15 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้น (Multiple Linear Regression) และใช้ตัวแบบการถดถอยแบบขั้นบันได (Stepwise regression Procedure) ของความสัมพันธ์ระหว่าง ปริมาณสินเชื่อ กับ ปริมาณเงินกู้ภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ปริมาณตราสารอนุพันธ์และปริมาณเงินฝาก

ตัวแปร	b	S.E.	t	sig	VIF
Constant (b	1522.759	928.855	1.639	.122	
กู้ยืม	7.798	1.729	4.510	.000*	1.846
ดอกเบี้ย	-436.497	57.464	-7.596	.000*	3.440
Derivative	.364	.038	9.671	.000*	8.595
เงินฝาก	.796	.188	4.232	.001*	10.340
R ²	.980		F – test	183.530	
Adj R ²	.975		D.W.	1.592	
			n	20	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตาราง 15 พบว่าตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์กับปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยมีค่า Adj R² สูงถึง .975 โดยที่ค่าตัวแปรอิสระอื่นๆ มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ถึงแม้ว่าค่า F-test จะสูงถึง 183.530 แต่เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า ปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ไทย มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ สูง หรือ เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ เกิดขึ้น โดยมีค่า Durbin – Watson 1.592 ซึ่งไม่สามารถบอกค่าความอิสระ ของตัวแปรได้ และมีค่า VIF สูงถึง 10.340

ซึ่งเป็นค่า VIF ที่ทำให้เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ จึงได้ทำการตัดตัวแปร ปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ไทย ออกจากสมการ จึงทำให้เหลือตัวแปรดังกล่าว คือ ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และปริมาณตราสารอนุพันธ์ของธนาคารพาณิชย์ไทย ซึ่งผลการศึกษาเป็นดังนี้

ตาราง 16 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้น (Multiple Linear Regression) และใช้ตัวแบบการถดถอยแบบขั้นบันได (Stepwise regression Procedure) ของความสัมพันธ์ระหว่าง ปริมาณสินเชื่อ กับ ปริมาณเงินกู้ภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และปริมาณตราสารอนุพันธ์

ตัวแปร	b	S.E.	t	sig	VIF
Constant (b	5155.829	508.959	10.130	.000	
กู้ยืม	6.393	2.434	2.627	.018*	1.778
ดอกเบี้ย	-335.354	74.952	-4.474	.000*	2.845
derivative	.485	.035	13.767	.000*	3.657
R ²	.956		F – test	116.056	
Adj R ²	.948		D.W.	2.018	
			n	20	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตาราง 16 พบว่าค่า F-test มีค่าเท่ากับ 116.056 แสดงว่าสมการปริมาณการให้สินเชื่อที่จะจำลองมานี้ สามารถอธิบาย ความเปลี่ยนแปลงของปริมาณสินเชื่อได้ ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การทดสอบค่าอัตสหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ (Autocorrelation) ได้ค่า Durbin – Watson (D.W.) เท่ากับ 2.018 ในกรณีตัวแปรอิสระมีจำนวน 3 ตัว และมีจำนวนข้อมูลจำนวน 20 รายการ ทำให้ค่า Durbin – Watson (D.W.) จากตารางคือ d_L เท่ากับ 1.00 และค่า d_U เท่ากับ 1.68 เนื่องจากค่า Durbin – Watson (D.W.) ที่ได้จากการวิเคราะห์ที่ค่าเท่ากับ 2.018 ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความเป็นอิสระต่อกัน ไม่เกิดปัญหาทางอัตสหสัมพันธ์ (Autocorrelation) และค่า VIF (Variance inflation factor : VIF) ก็อยู่ในเกณฑ์ปกติ ซึ่งมีค่าไม่เกิน 10 ขึ้นไปไม่เกิดปัญหา Multicollinearity

ค่าของ R^2 มีค่าเท่ากับร้อยละ 95.6 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปรคือ ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และปริมาณตราสารอนุพันธ์ มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย ร้อยละ 95.6 และค่าของ $\text{Adj } R^2$ (สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ) สูงถึงร้อยละ 94.8

การทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติ t-test ของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ พบว่าตัวแปรปริมาณเงินกู้ภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และปริมาณตราสารอนุพันธ์ มีความสัมพันธ์กับปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสามารถนำมาเขียนเป็นสมการถดถอยดังสมการ

$$\text{TCR} = 5155.83 + 6.39\text{BOI} - 335.35\text{MLR} + 0.485\text{DE}$$

(10.130) (2.627) (-4.474) (13.767)

จากสมการ พิจารณาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัว สามารถอธิบายได้ว่า ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศ มีความสัมพันธ์กับปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย ในทิศทางเดียวกัน ที่ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 6.39 หมายความว่าเมื่อ ธนาคารพาณิชย์ทำการกู้ยืมเงินภายในประเทศ เพิ่มขึ้น 1 พันล้านบาท ทำให้ปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย เพิ่มเปลี่ยนแปลงไป 6.39 พันล้านบาท แสดงว่า การที่ธนาคารพาณิชย์ไทยกู้ยืมเงิน จากสถาบันการเงินภายในประเทศเพิ่มขึ้น ทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยให้สินเชื่อได้มากขึ้น หรือเมื่อปริมาณตราสารอนุพันธ์ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยในทิศทางเดียวกัน ที่ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.485 หมายความว่าเมื่อปริมาณตราสารอนุพันธ์เพิ่มขึ้น 1 พันล้านบาท ทำให้ปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยเปลี่ยนแปลงไป 0.485 พันล้านบาท แสดงว่าการที่ธนาคารพาณิชย์ไทยมีปริมาณตราสารอนุพันธ์เพิ่มขึ้น ทำให้เกิดธุรกรรมต่างๆ หลังจากการทำตราสารอนุพันธ์ เช่น การขอสินเชื่อเพื่อทำการผลิตสินค้า หลังจากนั้นนำวัตถุดิบเข้ามาผลิตในประเทศเพื่อส่งขายทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยสามารถปล่อยสินเชื่อได้มากขึ้น สำหรับตัวแปรสุดท้าย คือ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ กลับพบว่า มีความสัมพันธ์กับปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ในทิศทางตรงกันข้าม ที่ค่า สัมประสิทธิ์เท่ากับ - 335.35 หมายความว่าเมื่ออัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ทำให้ปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยเปลี่ยนแปลง ลดลงไป 335.35 พันล้านบาท แสดงว่าหากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพิ่มขึ้น จะทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยลดการให้สินเชื่อลง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมาย ความสำคัญ และวิธีการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาโครงสร้างตลาดและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย ซึ่งประกอบด้วย ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารทหารไทย ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารธนาชาต ธนาคารซีไอเอ็มบี ไทย ธนาคารยูโอบี และธนาคารเกียรตินาคิน ซึ่งผลการศึกษานี้สามารถ ทำให้ทราบโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทย ลักษณะการกระจุกตัว ของปริมาณเงินฝากปริมาณ สินเชื่อ รวมถึงสินทรัพย์ของธนาคารเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ไทยและทำให้ทราบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ซึ่งสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน และกำหนดทิศทางการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย เพื่อให้สอดคล้อง กับภาวะเศรษฐกิจและนโยบายในการพัฒนาของประเทศ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างตลาด ของธนาคารพาณิชย์ไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบ โครงสร้างตลาดของธนาคาร พาณิชย์ไทย ลักษณะการกระจุกตัว ของปริมาณเงินฝาก ปริมาณ สินเชื่อ รวมถึงสินทรัพย์ของธนาคาร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบริการในดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ไทย

2. ทำให้ทราบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อก่อนของธนาคารพาณิชย์ซึ่งสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานและกำหนดทิศทางการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยเพื่อให้สอดคล้อง กับภาวะเศรษฐกิจ

สมมุติฐานของการค้นคว้า

1. ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศของธนาคารพาณิชย์ไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณการให้สินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์
2. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณการให้สินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์
3. ปริมาณตราสารอนุพันธ์ของธนาคารพาณิชย์ไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณการให้สินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์
4. ปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณการให้สินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

แหล่งข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 ในการศึกษาได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยเพื่อศึกษาโครงสร้างตลาดโดย อัตราส่วนการกระจุกตัว (Concentration Ratio, CR) เป็นการวัดการกระจุกตัวที่พิจารณาถึงจำนวนหน่วยผลิตเพียงบางส่วนในตลาด โดยใช้ข้อมูลทางด้านสินเชื่อ เงินฝาก และสินทรัพย์ของแต่ละธนาคารพาณิชย์ไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2551 จำนวน 6 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ และวิธี Herfindahl Index (ดัชนีเฮอร์ฟินดาห์ล) เป็นดัชนีที่ใช้วัดการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมโดยได้คำนึงถึงทุกๆ หน่วยธุรกิจในอุตสาหกรรมในการคำนวณค่า โดยใช้ข้อมูลทางด้านสินเชื่อ เงินฝาก และสินทรัพย์ของแต่ละธนาคารพาณิชย์ไทย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547-

2551 จำนวน 11 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารซีไอเอ็มบี ธนาคารยูโอบี ธนาคารธนาชาต และธนาคารเกียรตินาคิน

ส่วนที่ 2 สำหรับ ส่วนของปริมาณการให้ สินเชื่อ ได้นำ ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศของ ธนาคารพาณิชย์ไทย อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ปริมาณตราสารอนุพันธ์ของธนาคารพาณิชย์ไทยและปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งหมดจำนวน 18 แห่ง ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547-2551 เพื่อหาความสัมพันธ์ต่อ ปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย โดย ในรูปสมการการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Linear Regression) ด้วยวิธีการเลือกตัวแบบการถดถอย แบบขั้นบันได (Stepwise Regression Procedure) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปที่ใช้ในการประมวลผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่วนที่ 1 การศึกษาโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทย

1. จำนวนผู้ผลิตและการหาค่ากระจุกตัวของธนาคารพาณิชย์ไทย ได้จาก 2 วิธี คือ
 - ค่าดัชนี Concentration Ratio (CR) โดยใช้ข้อมูลจากธนาคารพาณิชย์ไทย จำนวน 6 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์
 - ค่าดัชนี Hirschman – Herfindahl Index (HHI) โดยใช้ข้อมูลจากธนาคารพาณิชย์ไทย จำนวน 11 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารซีไอเอ็มบี ธนาคารยูโอบี ธนาคารธนาชาต และธนาคารเกียรตินาคิน

ค่าอัตราส่วนการกระจุกตัวทั้ง 2 วิธี ใช้ข้อมูลโดยการใช้อยู่ทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งเป็นผลประกอบการของธนาคารพาณิชย์ไทย เป็นรายปี จากรายงานประจำปีของแต่ละธนาคารพาณิชย์ไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2551 โดยการวิเคราะห์ลักษณะโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ ได้ใช้ข้อมูลทางด้านสินเชื่อ เงินฝาก และสินทรัพย์

2. ความสามารถในการใช้ทดแทนกันของสินค้าในตลาด ใช้ข้อมูลลักษณะผลิตภัณฑ์ของแต่ละธนาคารพาณิชย์ไทย โดยการใช้อ้างอิงข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งเป็นผลประกอบการของธนาคารพาณิชย์ไทย เป็นรายปี โดยใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปีของแต่ละธนาคารพาณิชย์ไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2551 ประกอบด้วย ธนาคารพาณิชย์ไทย 11 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารซีไอเอ็มบี ธนาคารยูโอบี ธนาคารธนาชาต และธนาคารเกียรตินาคิน

3. ความเกี่ยวพันกันระหว่างผู้ขายในตลาด โดยการใช้อ้างอิงข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งเป็นผลประกอบการของธนาคารพาณิชย์ไทย เป็นรายปี โดยใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปีของแต่ละธนาคารพาณิชย์ไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2551 ประกอบด้วย ธนาคารพาณิชย์ไทย 11 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารซีไอเอ็มบี ธนาคารยูโอบี ธนาคารธนาชาต และธนาคารเกียรตินาคิน

4. ความยากง่ายของการเข้าสู่ตลาด ใช้ข้อมูลเงินทุนจดทะเบียนและกองทุนของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยการใช้อ้างอิงข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งเป็นผลประกอบการของธนาคารพาณิชย์ไทย เป็นรายปี โดยใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปีของแต่ละธนาคารพาณิชย์ไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2551 ประกอบด้วย ธนาคารพาณิชย์ไทย 11 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารซีไอเอ็มบี ธนาคารยูโอบี ธนาคารธนาชาต และธนาคารเกียรตินาคิน

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย

1. ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศ โดยการใช้อ้างอิงข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งเป็นผลประกอบการของธนาคารพาณิชย์ไทย ทั้งหมดเป็นรายไตรมาส โดยใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปีธนาคารแห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2551 (หน่วย : พันล้านบาท)
2. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ โดยใช้อัตราดอกเบี้ย MLR (minimum loan rate) คืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้ารายใหญ่ชั้นดีเฉลี่ย โดยการใช้อ้างอิงข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งเป็นผลประกอบการของธนาคารพาณิชย์ไทย ทั้งหมดเป็นรายไตรมาส โดยใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปีธนาคารแห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2551 (หน่วย : ร้อยละ)

3. ปริมาณตราสารอนุพันธ์ โดยการใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งเป็นผลประกอบการของธนาคารพาณิชย์ไทย ทั้งหมด เป็นรายไตรมาส โดยใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปีธนาคารแห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2551 (หน่วย : พันล้านบาท)
4. ปริมาณเงินฝาก โดย โดยการใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งเป็นผลประกอบการของธนาคารพาณิชย์ไทย ทั้งหมด เป็นรายไตรมาส โดยใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปีธนาคารแห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2551 (หน่วย : พันล้านบาท)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ในการศึกษาโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทย จะทำการวิเคราะห์โดยใช้ทั้งการวิเคราะห์แบบเชิงปริมาณ (Quantitative method) และแบบเชิงพรรณนา (Descriptive method) ดังนี้

การศึกษาโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทยเพื่อหาอัตราส่วนของการกระจุกตัวจะทำการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยการใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)ซึ่งเป็นผลประกอบการของธนาคารพาณิชย์ไทย ใช้ข้อมูลรายปีจากรายงานประจำปีของแต่ละธนาคารพาณิชย์ไทย ตั้งแต่ปี พ .ศ. 2547-2551 ประกอบด้วย ธนาคารพาณิชย์ไทย 11 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารซีไอเอ็มบี ไทย ธนาคารยูโอบี ธนาคารธนชาต และธนาคารเกียรตินาคิน เพื่อคำนวณการกระจุกตัวของอุตสาหกรรม โดยวิธีหาค่าดัชนี Concentration Ratio (CR) ,ค่าดัชนี Hirschman – Herfindahl Index (HHI) และทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนาในเรื่องความสามารถในการใช้ทดแทนกันของสินค้าในตลาด , ความเกี่ยวพันกันระหว่างผู้ขายในตลาดและความยากง่ายของการเข้าสู่ตลาด

ส่วนที่ 2 ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยการใช้ข้อมูลทางด้าน ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศของธนาคารพาณิชย์ไทย อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ปริมาณตราสารอนุพันธ์ของธนาคารพาณิชย์ไทย และปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ไทย เพื่อหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย โดย รูปแบบสมการ การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Linear Regression) ด้วยวิธีการเลือกตัวแบบการถดถอย แบบขั้นบันได (StepwiseRegression Procedure) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางด้านสังคมศาสตร์ โดยใช้ข้อมูลเป็นรายไตรมาสจากรายงานประจำปีของธนาคารแห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2551

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ศึกษาโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทย

วิธีที่ 1 อัตราส่วนการกระจุกตัว (Concentration Ratio, CR) เป็นการวัดการกระจุกตัวที่พิจารณาถึงจำนวนหน่วยผลิตเพียงบางส่วนในตลาด กล่าวคือ จะไม่นำจำนวนหน่วยผลิตทั้งหมดในตลาดมาคำนวณ แต่จะใช้จำนวนหน่วยผลิตใหญ่ๆ เพียงบางส่วนในตลาดเท่านั้นมาพิจารณาเพราะ (1) ให้ความสำคัญกับหน่วยผลิตใหญ่ (2) อาจจะไม่ทราบจำนวนหน่วยผลิตทั้งหมดในอุตสาหกรรม โดยคำนวณดูว่าบริษัทขนาดใหญ่ที่สุดจำนวนหนึ่ง มีส่วนแบ่งในอุตสาหกรรมทั้งหมดเท่าไร

วิธีที่ 2 Herfindahl Index (ดัชนีเฮอร์ฟินดาห์ล) เป็นวิธีการวัดการกระจุกตัวของธุรกิจโดยคำนวณจากมูลค่าของสัดส่วนการครองตลาดของผู้ผลิตแต่ละรายในธุรกิจ ซึ่งเป็นผลรวมกำลังสองของขนาดหน่วยธุรกิจ โดยค่าดัชนี Hirschman - Herfindahl Index จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ถ้าค่าของดัชนี Hirschman - Herfindahl Index เข้าใกล้ 0 แสดงว่าธุรกิจในอุตสาหกรรมนี้มีการแข่งขันสูง แต่ถ้าค่าดัชนี Hirschman - Herfindahl Index เข้าใกล้ 1 แสดงว่าเป็นตลาดผูกขาดหรือมีโอกาสผูกขาดสูง

ส่วนที่ 2 ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2547 - 2551 โดยทางผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์โดยอาศัยเทคนิคการวิเคราะห์การถดถอย เชิงพหุ (Multiple linear regression) ด้วยวิธีการเลือกตัวแบบการถดถอย แบบขั้นบันได (Stepwise Regression Procedure) ด้วยตัวแบบ โดยใช้สถิติ R^2 , $Adj R^2$, F-test, t-test และ Durbin-Watson

ผลการศึกษาและค้นคว้า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับ โครงสร้างตลาดและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย สรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทยพบว่า โครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทย มีลักษณะเป็นตลาดผู้ขายน้อยราย (Oligopoly) โดยเมื่อพิจารณาจาก

1.1 จำนวนผู้ผลิตและการวัดการกระจุกตัวทางด้านสินเชื่อ ทางด้านเงินฝาก และทางด้านสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ไทย ทั้ง 11 ธนาคาร โดยทางด้านสินเชื่อ มีค่า CR_6 ในปี พ.ศ. 2547 ประมาณร้อยละ

ละ 78 ต่อมาในปี พ.ศ. 2551 ลดลงมาเหลือประมาณร้อยละ 70 สำหรับทางด้านเงินฝาก มีค่า CR_6 ในปี พ.ศ. 2547 ประมาณร้อยละ 83 ในปี พ.ศ. 2551 ลดลงมาเหลือประมาณร้อยละ 79 และสำหรับทางด้านสินทรัพย์มีค่า CR_6 ในปี พ.ศ. 2547 ประมาณร้อยละ 83 ในปี พ.ศ. 2551 ลดลงมาเหลือประมาณร้อยละ 78 แสดงว่าธนาคารพาณิชย์ไทย นั้นมีการกระจุกตัวระดับสูง โดยธนาคารพาณิชย์ไทย ทั้ง 6 แห่ง สามารถครองส่วนแบ่งการตลาดได้รวมกันมากกว่าร้อยละ 67 แสดงว่าโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทยมีการกระจุกตัวสูง

เมื่อพิจารณาค่า ดัชนี HHI ในการวัดการกระจุกตัวทางด้านสินเชื่อ ทางด้านเงินฝาก และทางด้านสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ไทย ทั้ง 11 ธนาคาร เห็นได้ว่า ทางด้านสินเชื่อ ดัชนี HHI ในปี 2547 – 2551 มีแนวโน้มลดลง คือ 0.12, 0.11, 0.11, 0.11, 0.09 ตามลำดับ ทางด้านเงินฝาก ดัชนี HHI ในปี 2547-2551 คือ 0.14, 0.12, 0.12, 0.13, 0.12 ตามลำดับ และทางด้านสินทรัพย์ ดัชนี HHI ในปี 2547-2551 คือ 0.14, 0.12, 0.12, 0.12, 0.12 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ธนาคารพาณิชย์ไทยมีแนวโน้มการแข่งขันกันมากขึ้น และอยู่ในตลาดผู้ขายน้อยราย

1.2 ความสามารถในการใช้ทดแทนกันของผลิตภัณฑ์ในตลาด พบว่าหากพิจารณาจากผลิตภัณฑ์และบริการต่างๆ ของธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละแห่งแล้ว ไม่แตกต่างกัน สามารถใช้ทดแทนกันได้ คือ ผู้ใช้บริการ สามารถใช้บริการสินเชื่อ บริการเงินฝาก หรือบริการทางด้าน การเงินอื่นๆ จากธนาคารพาณิชย์ไทยแห่งใดก็ได้ ซึ่งจะมีความแตกต่างกันบ้างในมาตรฐานในการให้บริการและภาพลักษณ์ของแต่ละธนาคารที่สร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ใช้บริการ

1.3 ความเกี่ยวพันกันระหว่างผู้ขายในตลาด พบว่ามีปฏิสัมพันธ์กันหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายของธนาคารพาณิชย์ไทยรายใดรายหนึ่ง ที่มีผลกระทบต่อส่วนแบ่งการตลาดของชนิดใดชนิดหนึ่งของธนาคารพาณิชย์อื่นๆ ลดลง ทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละแห่งต้องปรับปรุงรายการส่งเสริมการขายและ เสนอผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อรักษาส่วนแบ่งการตลาดของตนเองไว้ ดังเช่น การที่ธนาคารแห่งหนึ่ง ออกผลิตภัณฑ์ทางด้านโปรโมชันเงินฝากประจำออกมา ทำให้แต่ละธนาคารต้องออกผลิตภัณฑ์ทางด้านเงินฝากประจำเพื่อรักษฐานลูกค้าเงินฝากของตนเองเอาไว้

1.4 ความยากง่ายของการเข้าสู่ตลาด พบว่ามีอุปสรรคที่สำคัญในการเข้าสู่ระบบของธนาคารพาณิชย์ไทย คือ ต้องใช้เงินลงทุนในปริมาณที่สูงมากและการขอใบอนุญาตประกอบกิจการ ธนาคารพาณิชย์ยังมีความซับซ้อน อีกทั้งในธุรกิจธนาคารต้องมี ทุนจดทะเบียนในปริมาณที่สูงเพื่อสร้างความ

นำเชื่อถือให้กับผู้ใช้บริการ ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจทางด้านธนาคาร ซึ่งถือเป็นการกีดกันผู้ลงทุนรายใหม่ที่จะเข้ามาสู่ตลาดธนาคารพาณิชย์ไทย

จากหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า โครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทย จัดอยู่ในกลุ่มของตลาดผู้ขายน้อยราย แบบ Differentiated Oligopoly คือมีสินค้าที่มีลักษณะแตกต่างกัน แต่เป็นสินค้าทดแทนกันได้ โดยความแตกต่างนั้นอาจเกิดจากการโฆษณา และความน่าเชื่อถือของแต่ละธนาคารพาณิชย์ไทย

2. การวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยทำการศึกษาตัวแปรระหว่าง ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และปริมาณตราสารอนุพันธ์ กับปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปที่ใช้ในการประมวลผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ในขั้นแรกผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรตาม กับตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัยทุกตัว ด้วยการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) พบว่าตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัว ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรตาม คือ .521 .619 และ .940 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในขั้นตอนต่อมาผู้วิจัยได้ทำการทดลองหาสมการที่เหมาะสมที่สุด (Selecting the best regression equation) ผ่านตัวแบบการถดถอย แบบขั้นบันได (Stepwise regression Procedure) ผลการวิเคราะห์พบว่าค่า F-test มีค่าเท่ากับ 116.056 แสดงว่าสมการปริมาณการให้สินเชื่อที่จะจำลองมานี้ สามารถอธิบาย ความเปลี่ยนแปลงของปริมาณสินเชื่อได้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การทดสอบค่าอัตสหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ (Autocorrelation) ได้ค่า Durbin – Watson (D.W.) เท่ากับ 2.018 ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่างค่า d_L และค่า d_U ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความเป็นอิสระต่อกัน ไม่เกิดปัญหาทางอัตสหสัมพันธ์ (Autocorrelation) และค่า VIF (Variance inflation factor) ก็อยู่ในเกณฑ์ปกติ ซึ่งมีค่าไม่เกิน 10 ขึ้นไปไม่เกิดปัญหา Multicollinearity

สำหรับค่าของ R^2 มีค่าเท่ากับร้อยละ 95.6 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปรคือ ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และปริมาณตราสารอนุพันธ์ มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยร้อยละ 95.6 โดยมีค่า $Adj R^2$ (สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ) สูงถึงร้อยละ 94.8 เมื่อทำการทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติ t-test ของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ พบว่าตัวแปร ปริมาณเงินกู้ภายในประเทศ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และปริมาณตราสารอนุพันธ์ มีความสัมพันธ์กับปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยพบว่า มี 2 ตัวแปรอิสระที่สอดคล้องกับสมมุติฐาน คือ ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศ และ ปริมาณตราสารอนุพันธ์ สำหรับตัวแปรทางด้านอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ กลับพบว่า มีทิศทางตรงกันข้ามกับ สมมุติฐาน สามารถสรุปได้ ดังนี้

2.1 ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศ พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 6.39 หมายความว่า เมื่อ ธนาคารพาณิชย์ไทย ได้ทำการกู้ยืมเงินภายในประเทศ เพิ่มขึ้น 1 พันล้านบาท ทำให้ปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารไทยเพิ่มขึ้น 6.39 พันล้านบาท ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศมีความสัมพันธ์กับปริมาณการให้สินเชื่อในทิศทางเดียวกัน หากธนาคารพาณิชย์กู้ยืมเงินภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น จะส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ไทยปล่อยสินเชื่อเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน

2.2 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -335.35 หมายความว่า เมื่อ ธนาคารพาณิชย์ไทย เพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 1 กลับทำให้ปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย ลดลง 335.35 พันล้านบาท ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้มีความสัมพันธ์กับปริมาณการให้สินเชื่อในทิศทางตรงกันข้าม หากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้น จะส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ไทยปล่อยสินเชื่อลดลงได้

2.3 ปริมาณตราสารอนุพันธ์ พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.485 หมายความว่า เมื่อ ธนาคารพาณิชย์ไทย ได้เพิ่มปริมาณตราสารอนุพันธ์ขึ้น 1 พันล้านบาท ทำให้ปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย เพิ่มขึ้น 0.485 พันล้านบาท ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปริมาณตราสารอนุพันธ์มีความสัมพันธ์กับปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยในทิศทางเดียวกัน หากธนาคารพาณิชย์ไทยเพิ่มธุรกรรมทางด้านตราสารอนุพันธ์มากขึ้น จะส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ไทย สามารถปล่อยสินเชื่อเพิ่มมากขึ้นได้

2.4 ปริมาณเงินฝาก พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ .796 แต่เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าค่า VIF ของปริมาณเงินฝาก อยู่ในปริมาณที่สูง ทำให้เกิดปัญหาทางด้านสหสัมพันธ์เกิดขึ้นในสมการ จึงได้ทำการตัดออก เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่องโครงสร้างตลาดและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2547 – 2551 สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. โครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทย มีลักษณะเป็นตลาดผู้ขายน้อยรายที่มีสินค้าแตกต่างกัน ซึ่งอาจจะเป็นการแตกต่างทางด้านความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ของธนาคาร แต่สินค้าต่างๆ สามารถทดแทนกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ อุไรวรรณ ไทยวงศ์ (2550 : 93-97) กล่าวว่า ตลาดผู้ขายน้อยรายจะมีการกระจุกตัวในอุตสาหกรรมในระดับที่สูง แต่มีแนวโน้มที่กันมากขึ้น โดยสินค้ามีความแตกต่างกัน แต่สามารถทดแทนกันได้ (Differentiated Oligopoly) และมีปฏิกริยาตอบโต้กันทันที หากผู้ขายรายใดรายหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย ซึ่งกระทบต่อส่วนแบ่งการตลาด และ วิไลวรรณ วรรณนิธิกุล (2538:386) โครงสร้างตลาดผู้ขายน้อยราย สินค้าที่ผู้ขายน้อยรายผลิตอาจจะเป็นสินค้าที่เหมือนกันทุกอย่าง หรือผลิตสินค้าที่แตกต่างกัน ก็ได้ กรณีหลังเราเรียก ตลาดผู้ขายน้อยรายที่ขายสินค้าที่มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย (Differentiated Oligopoly) โดยปกติผู้ขายมักจะสนใจปฏิกิริยาของคู่ต่อสู้ในตลาดรวมทั้งปฏิกิริยาของลูกค้า การตัดสินใจจะขึ้นอยู่กับความยากง่ายของการเข้าสู่ตลาด และช่องทางของเวลาระหว่างการกระทำของเขาและปฏิกิริยาของคู่ต่อสู้ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งความเป็นไปได้ของปฏิกิริยาของคู่แข่งจะมีหลายรูปแบบ ดังนั้นพฤติกรรมของผู้ผลิตก็จะมีหลายรูปแบบเช่นกัน ขึ้นอยู่กับปฏิกิริยาของคู่ต่อสู้ในตลาด การศึกษาโครงสร้างตลาดพิจารณาจากปัจจัยดังต่อไปนี้

1.1. จำนวนผู้ผลิตและลักษณะการกระจายตามขนาดโดยการวัดการกระจุกตัวของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยใช้ข้อมูลทางด้านสินเชื่อ ด้านเงินฝาก และสินทรัพย์ ของธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละแห่ง จากตาราง 9 พบว่าด้านสินเชื่อ มีค่า CR_6 ในปี พ.ศ. 2547 ประมาณร้อยละ 78 ต่อมาในปี พ.ศ. 2551 ลดลงมาเหลือประมาณร้อยละ 70 และ ดัชนี HHI ทางด้านสินเชื่อ ในปี 2547 – 2551 มีแนวโน้มลดลง คือ 0.12, 0.11, 0.11, 0.11, 0.09 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าธนาคารพาณิชย์ไทยมีการกระจุกตัวของสินเชื่อในระดับที่สูง แต่ในกลุ่มกิจการดังกล่าว มีปฏิกริยาต่อกันในด้านสินเชื่ออยู่ในระดับที่สูง สำหรับการกระจุกตัวทางด้านเงินฝาก พบว่า มีค่า CR_6 ในปี พ.ศ. 2547 ประมาณร้อยละ 83 ในปี พ.ศ. 2551 ลดลงมาเหลือประมาณร้อยละ 79 และค่าดัชนี HHI ในปี 2547-2551 คือ 0.14, 0.12, 0.12, 0.13, 0.12 ตามลำดับ ซึ่งแสดงถึงธนาคารพาณิชย์ไทยมีการกระจุกตัวทางด้านเงินฝากอยู่ในระดับที่สูง แต่ก็มีปฏิกริยาต่อกันเพื่อระดับฐานลูกค้าเงินฝากอยู่ในระดับที่สูง และการกระจุกตัวทางด้านสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ก็มีความสำคัญในการแข่งขัน เมื่อทำการศึกษาพบว่า ทางด้านสินทรัพย์มีค่า CR_6 ในปี พ.ศ. 2547 ประมาณร้อยละ 83 ในปี พ.ศ. 2551 ลดลงมาเหลือประมาณร้อยละ 78 และค่าดัชนี HHI ในปี 2547-2551 คือ 0.14, 0.12, 0.12, 0.12, 0.12 ตามลำดับ แสดงว่าธนาคารพาณิชย์ไทยก็มีอัตราการกระจุกตัวทางด้านสินทรัพย์อยู่ในระดับที่สูง แต่ก็มี ปฏิกริยาต่อกันเพื่อสินทรัพย์ของธนาคารอยู่ในระดับที่

สูงเช่นกัน จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสิทธิ์ ตันมหาพราน (2540 : 125-132) กล่าวว่า ธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบมีการผูกขาดของเงินฝาก สินเชื่อ และทรัพย์สิน อยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง แต่เมื่อมีการเปิดเสรีทางการเงินแล้วพบว่า ธนาคารพาณิชย์ทุกกลุ่มจะมีการผูกขาดของเงินฝาก สินเชื่อ และทรัพย์สินในครอบครองลดลง เพราะว่าการผ่อนคลายมาตรฐาน การต่างๆ ทำให้ธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่เคยมีข้อจำกัดในการเปิดสาขา ก็สามารถเปิดสาขาให้มากขึ้น จึงทำให้ความสามารถในการแข่งขันเพิ่มมากขึ้น ส่วนแบ่งตลาดจึงเพิ่มสูงขึ้นด้วย

1.2. ความสามารถในการใช้ทดแทนกันของสินค้าในตลาด พบว่าธนาคารพาณิชย์ไทยมีความสามารถในการให้บริการพื้นฐานได้เหมือนกันคือ มีบริการทางด้านสินเชื่อ บริการทางการเงินฝากเงิน และบริการทางการเงินอื่นๆ แต่เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างของสินค้า พบว่าแต่ละธนาคารมีความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์แตกต่างกัน จากจำนวนสาขาที่ต่างกัน ค่าธรรมเนียมในการให้บริการต่างกัน คุณภาพในการให้บริการแตกต่างกัน และภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมการขายที่ให้ธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน ซึ่งผู้ใช้บริการสามารถเลือกใช้บริการต่างๆ กับธนาคารพาณิชย์ไทยรายใดรายหนึ่ง ที่ตนเองพอใจและได้รับผลประโยชน์สูงสุด

1.3. ความเกี่ยวพันกันระหว่างผู้ขายในตลาด พบว่ามีปฏิสัมพันธ์กันหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายของธนาคารพาณิชย์ไทยรายใดรายหนึ่งในตลาด มีผลทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยรายอื่น ต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนโยบายของตนเพื่อตอบรับผลกระทบที่เกิดขึ้น ที่ทำให้มี ผลต่อส่วนแบ่งการตลาดในด้านต่างๆ ของธนาคาร ดังเช่น ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกันหลังจากที่ธนาคารกรุงไทย ออกผลิตภัณฑ์ทางด้านเงินฝากประจำ 3 เดือน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี ในงานมันไจไทยแลนด์ ที่เมืองทองธานี ระหว่าง วันที่ 17 - 20 กรกฎาคม 2551 โดยได้ยอดเงินฝากไปถึง 2.6 หมื่นล้านบาท ทำให้ธนาคารอื่นๆ ต้องออกผลิตภัณฑ์ทางด้านเงินฝากประจำเพื่อรักษฐานลูกค้าเงินฝากของตนเองเอาไว้ อย่างเช่น ธนาคารกรุงเทพ ที่ออกตัวผลิตภัณฑ์เงินฝาก 5 เดือน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3.8 ต่อปี และธนาคารกสิกรที่ออกตัวผลิตภัณฑ์เงินฝาก 5 เดือน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3.65 ต่อปี หลังจากนั้นธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละแห่งก็ออกตัวผลิตภัณฑ์ทางด้านเงินฝากมาอย่างต่อเนื่อง

1.4. ความยากง่ายของการเข้าสู่ตลาด พบว่ามีอุปสรรคที่สำคัญในการเข้าสู่ระบบของธนาคารพาณิชย์ไทย คือ ต้องใช้เงินทุนที่สูงและมีหลักการ ในการขอใบอนุญาตประกอบกิจการที่มีความซับซ้อน โดยธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละแห่ง จะต้องมีความทุนจดทะเบียนที่สูง เพื่อบริการธุรกรรมทางการเงินของธนาคาร ซึ่งทุนจดทะเบียน ของธนาคารเป็นตัวที่บ่งบอกถึงความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ ทำให้

ผู้ให้บริการเกิดความเชื่อมั่นในการใช้บริการทางด้านสินเชื่อและบริการทางด้านการรับฝากเงิน หากมีการทำธุรกรรมทางด้านการเงินเพิ่มมากขึ้นก็ต้องเพิ่มทุนจดทะเบียนตามไปด้วย ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเข้ามาของผู้ลงทุนรายใหม่ด้วย

จากหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า โครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ ไทย จัดอยู่ในกลุ่มตลาดผู้ขายน้อยราย แบบ Differentiated Oligopoly คือมี สินค้าและบริการทางด้านการเงิน ที่มีลักษณะแตกต่างกัน ซึ่งเป็นทางด้านคุณภาพการให้บริการหรือการส่งเสริมการขายของแต่ละธนาคารพาณิชย์ แต่ก็สามารถใช้ทดแทนกันได้ คือ สามารถให้บริการทางด้าน สินเชื่อ ด้านการรับฝากเงิน และ บริการทางด้านการเงินอื่นๆ ได้เช่นกัน

2. จากผลการวิเคราะห์ถึง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย ในระหว่างปี พ.ศ. 2547 - 2551 สามารถนำมาอภิปรายผล แยกเป็นแต่ละข้อสมมุติฐานได้ดังนี้

สมมุติฐานที่ 1 ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศของธนาคารพาณิชย์ไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณการให้สินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศ เป็นสิ่งสำคัญในการบริหารกิจการของธนาคารพาณิชย์ ไทย ซึ่ง สุภาสินี วิไลรัตน์ (2539 : 87-90) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยได้ข้อสรุปจากการศึกษาว่าปัจจัย ที่มีผลต่อการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย คือ ปริมาณเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ไทยจากสถาบันการเงินภายในประเทศ เงินสำรองตามกฎหมายของธนาคารพาณิชย์ สอดคล้อง กับผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศของธนาคารพาณิชย์ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย เมื่อธนาคารพาณิชย์ไทย ได้ทำการกู้ยืมเงินภายในประเทศ เพิ่มขึ้น ส่งผลทำให้ปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารไทยเพิ่มขึ้น เช่นกัน ซึ่งการศึกษาค้นคว้าพบว่า ปริมาณเงินกู้ยืมภายในประเทศของธนาคารพาณิชย์ไทย ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย ไปในทิศทางเดียวกับสมมุติฐานที่ 1

สมมุติฐานที่ 2 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณการให้สินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อความต้องการต่อการปล่อยสินเชื่อ ซึ่ง ผลการศึกษาของ เจษฎา ชุมไชโย (2547 : 57-58) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปล่อยสินเชื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารพาณิชย์ไทย หลังวิกฤตเศรษฐกิจไทย โดยพบว่า ปริมาณเงินฝาก ปริมาณเงินกู้ยืม มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับปริมาณสินเชื่อที่อยู่อาศัย ในขณะที่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณสินเชื่อที่อยู่อาศัย โดยกล่าวว่าหากธนาคารกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูง จะปล่อยสินเชื่อได้น้อยลง เพราะอัตราดอกเบี้ยที่ค่อนข้างสูง ทำให้ประชาชนมีอัตรากำลังการผ่อนชำระลดลง สอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้โดยพบว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพิ่มขึ้น กลับทำให้ปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยลดลง อาจเนื่องจากลูกค้าสินเชื่อไม่สามารถเข้าถึงเงิน ไขในการผ่อนชำระ ที่มีอัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้น ซึ่งการศึกษานี้พบว่า อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ไทย ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 3 ปริมาณตราสารอนุพันธ์ของ ธนาคารพาณิชย์ไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับปริมาณการให้สินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์ไทย

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

ตราสารอนุพันธ์ของธนาคารพาณิชย์ไทย เป็นเครื่องมือในการป้องกันความเสี่ยงในการปล่อยสินเชื่อ ซึ่ง เอก วุฒิอภิญญา (2548 : 47-50) ได้ทำการศึกษาปัจจัยกำหนดการใช้ตราสารอนุพันธ์ของธนาคารพาณิชย์ไทย ซึ่งพบว่าธนาคารพาณิชย์ไทยสามารถใช้ตราสารอนุพันธ์ป้องกันความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในอนาคตได้ และมีประเภที่ใช้ที่ใกล้เคียง นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ไทยในปัจจุบันยังได้มีการพัฒนาทางด้านบริการให้มีความหลากหลาย ทำให้ธนาคารมีรายได้เพิ่มขึ้นจากธุรกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดย พิสิทธิ์ ตันมหาพราน (2540 : 125-132) ศึกษาโครงสร้างตลาด พฤติกรรมและผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยในช่วงก่อนและหลังจากเปิดเสรีทางการเงิน พบว่าหลังจากเปิดเสรีทางการเงินแล้วธนาคารพาณิชย์พึงพิงรายได้ จากค่าธรรมเนียมและการขายบริการ (Fee – Based Income) มากขึ้น อาทิรายได้จากการเป็นพี่ปรึกษาทางการเงิน ค่าธรรมเนียมจากการขายตราสารเงินและเครื่องมือปกป้องความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เป็นต้น และงานศึกษาของ

Sudhakar D.

Deshmukh, Stuart I. Greenbaum, and George Kanatas.(1983 : 393-409). ในงานศึกษาได้กล่าวว่า

ธนาคารสามารถใช้ตราสารอนุพันธ์มาบริหารจัดการความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้โดยการใช้ตราอนุพันธ์เป็นสื่อกลางเพื่อป้องกันความเสี่ยงและช่วยทำให้เพิ่มกิจกรรมในการปล่อยสินเชื่อ ซึ่งผลตอบแทนจากกิจกรรมในการปล่อยสินเชื่อมีผลตอบแทนมากกว่า กิจกรรมที่เกิดจากการคิดค่าธรรมเนียมต่างๆ ของธนาคาร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้า เมื่อ ธนาคารพาณิชย์ไทย ได้เพิ่มปริมาณตราสารอนุพันธ์ ทำให้ปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยเพิ่มขึ้น เช่น การปล่อยสินเชื่อเพื่อการผลิตสินค้าเพื่อส่งขาย หลังจากที่ได้ทำตราสารอนุพันธ์เพื่อซื้อขายสินค้า ซึ่งการศึกษาค้นคว้าพบว่าปริมาณตราสารอนุพันธ์ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย ไปในทิศทางเดียวกับสมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 4 ปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ ไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับ ปริมาณการให้สินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์ไทย

ปริมาณเงินฝากถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารกิจการธนาคารพาณิชย์ แต่ในการศึกษาค้นคว้าพบว่า ปริมาณเงินฝากมีผลทำให้เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ เกิดขึ้นในสมการ จึงต้องตัดตัวแปรดังกล่าวออก ก ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ กัลยา ตำราเรียง (2546 : 70-72) ศึกษาการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ในประเทศไทยหลังปี 2540 ซึ่งพบว่าตัวแปรทางด้านปริมาณเงินฝากทำให้เกิดปัญหาสหสัมพันธ์เนื่องจาก ความผูกพันของเศรษฐกิจทำให้เกิดปัญหาเงินเฟ้อ สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ปัญหา ที่เกิดขึ้นจากมีปริมาณเงินฝากที่สูงกว่าปกติของธนาคารในช่วงที่ผ่านมา อาจเกิดจากการที่ธนาคารพาณิชย์ไทยได้เตรียมเข้าสู่ ระบบมาตรฐาน Basel 2 ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์การกันสำรองหนี้มีปัญหาที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดขึ้น และมาตรการต่างๆ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ขึ้นเพื่อรองรับความเสี่ยงจากการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย อาจทำให้ ธนาคารจะต้องเตรียมเงินสำรองไว้เป็นปริมาณมากในการกันสำรอง ในการปล่อยสินเชื่อแต่ละประเภท และเศรษฐกิจในช่วงปี พ.ศ. 2551 เกิดความผันผวนทำให้ปล่อยสินเชื่อได้ลดลงแม้ว่าจะมีเงินฝากในระบบธนาคารพาณิชย์ในระดับที่สูง นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งยังระดมเงินฝากเพื่อขยายฐานเงินฝากและจำนวนลูกค้าเงินฝากเพื่อรองรับหน่วยงานประกันเงินฝากที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทำธนาคารมีการระดมเงินฝากเข้าในระบบมากกว่าปกติ เพื่อกันสำรองและรักษา สภาพคล่อง

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ในการศึกษาโครงสร้างตลาดและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. จากการวิจัยพบว่าธนาคารพาณิชย์ไทยมีการกระจุกตัวของปริมาณเงินฝาก ปริมาณสินเชื่อ และปริมาณทรัพย์สินของธนาคารอยู่ในระดับที่สูง แต่เมื่อศึกษาเข้าไปในกลุ่มดังกล่าวกลับพบว่าธนาคารพาณิชย์ไทยมีการแข่งขันที่สูง เพื่อรักษาส่วนแบ่งการตลาดของตนเอาไว้ โดยธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งมีสินค้าที่คล้ายกันและสามารถแข่งขันกันได้ แต่เพื่อเป็นการทำให้ธุรกิจของประเทศไทยมีการ พัฒนามากขึ้น ควรมีการส่งเสริมให้ ธนาคารพาณิชย์ไทยมีการแข่งขันเพิ่มมากขึ้น ทั้งการส่งเสริมให้มีจำนวนธนาคารเพิ่มมากขึ้น และการส่งเสริมให้เพิ่มธนาคารที่ให้บริการเฉพาะด้าน เช่น ธนาคารเพื่อเกษตรกร หรือธนาคารเพื่อการลงทุนในธุรกิจผู้ประกอบการรายย่อย เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ผู้ใช้บริการสามารถเลือกใช้บริการที่ได้รับประโยชน์สูงสุด

2. จากการวิจัยพบว่าปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคาร ได้แก่ ปริมาณทางด้านเงินกู้ยืมภายในประเทศ และ ตราสารอนุพันธ์ ที่มีทิศทางเดียวกันกับปริมาณการให้สินเชื่อ โดย**ปัจจัยตัวที่ 1** คือการกู้ยืมภายในประเทศ ถือว่าธนาคารพาณิชย์ควรดูแล สัดส่วนของการกู้ยืมให้เพียงพอ ไม่ควรให้เกิดภาระในด้านดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายมากเกินไป และธนาคารแห่งประเทศไทยควรดูแล อัตราดอกเบี้ยระหว่างธนาคาร (Interbank Rate)ไม่ให้สูงเกินไปเพื่อให้ธนาคารพาณิชย์สามารถกู้ ยืมเงินเพื่อสร้างสภาพคล่องได้มากขึ้น **ปัจจัยตัวที่ 2** คือ ปริมาณตราสารอนุพันธ์ พบว่า มีประโยชน์มากหากนำมาใช้ป้องกันความเสี่ยงในด้านการเงินที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และสามารถขยายการบริการทางด้านสินเชื่ออื่นๆ ให้กับลูกค้าของธนาคารเพื่อทำธุรกิจระหว่างประเทศมากขึ้น ซึ่งในอนาคต ประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ส่งออกสินค้าในด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้น รวมถึงการนำวัตถุดิบเข้ามาจากต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ทำให้อุตสาหกรรมของประเทศไทยมี โอกาส ขยายตัวได้สูง ดังนั้นธนาคารพาณิชย์ไทย จึงควรให้ความสำคัญทางด้านผลิตภัณฑ์และบริการทางด้านต่างประเทศมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ธนาคารพาณิชย์ที่มีฐานลูกค้าที่ใช้ตราสารอนุพันธ์จำนวนมาก มีโอกาสที่จะเสนอผลิตภัณฑ์ทางด้านสินเชื่อให้กับลูกค้าในการดำเนินธุรกิจ และ**ปัจจัยตัวที่ 3** คือ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ที่มีความสัมพันธ์ตรงกันข้ามกับปริมาณสินเชื่อ หากมีการบวกเพิ่มดอกเบี้ยเข้าไปมาก ก็อาจจะเป็นผลเสียต่อความสามารถในการผ่อนชำระของลูกค้าของธนาคารได้ ซึ่งจะทำให้ปล่อยสินเชื่อได้น้อยลง ทำให้กระทบต่อรายได้ของธนาคารพาณิชย์ไทย

นอกจากนี้การคิดดอกเบี้ยในอัตราที่สูงอาจจะทำให้ลูกค้าชั้นดีลดน้อยลงแต่ลูกค้าที่มีความเสี่ยงประเภทที่ไม่สนใจอัตราดอกเบี้ยที่สูง แต่ต้องการสินเชื่อเพียงอย่างเดียว โดยไม่สนใจความล้มเหลวทางธุรกิจ ดังนั้นธนาคารจึงควรคำนวณดอกเบี้ยให้กับลูกค้า ในสัดส่วนที่พอดีเหมาะสมกับความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าด้วยเพื่อป้องกันการเกิดหนี้สูญ ซึ่งส่งผลเสียหายต่อธนาคารพาณิชย์ไทยได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไป แม้ว่าจะได้ตัดปริมาณเงินฝากออกไปจากสมการ แต่จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าควรทำการศึกษาในเรื่องของพฤติกรรมการแข่งขันทางด้านเงินฝาก และปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อปริมาณเงินฝากในระบบธนาคารพาณิชย์ไทย เนื่องจากในอนาคตรัฐบาลจะลดการประกันเงินฝาก ทำให้ลูกค้าของธนาคารจะต้องพิจารณาในการจัดการเงินออมของตนเอง ทำให้กระทบต่อปริมาณเงินฝากในธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่ง
2. ในการศึกษาครั้งนี้ได้พิจารณาจำนวนรวมของตราสารอนุพันธ์ในธนาคารพาณิชย์ไทย สำหรับการศึกษารoundต่อไปควรพิจารณารายละเอียดของชนิดตราสารอนุพันธ์แต่ละชนิดที่ธนาคารพาณิชย์ไทยใช้ในการป้องกันความเสี่ยงและปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อการให้บริการทางด้านตราสารอนุพันธ์ เนื่องจากการแข่งขันในปัจจุบันในอุตสาหกรรมต่างๆ มีการแข่งขันที่สูง ซึ่งตราสารอนุพันธ์เข้ามา มีบทบาทมากขึ้นในการดำเนินธุรกิจ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษฎา สังขมณี. (2550). การเงินและการธนาคาร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เรื่องแสงการพิมพ์.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2539). การวิเคราะห์สถิติ : สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2540). การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SPSS for Windows. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัลยา ตำราเรียง. (2546). การให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยหลังปี 2540. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- เจษฎา ชุมไชโย. (2547). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปล่อยสินเชื่อที่อยู่อาศัย ของธนาคารพาณิชย์ไทย หลังวิกฤตเศรษฐกิจไทย. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- วิรัช พานิชวงศ์. (2545). การวิเคราะห์การถดถอย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- วิไลวรรณ วรรณนิกุล. (2530). เศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมและทฤษฎีต้นทุน หน่วยที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิทย์ สัตยารักษ์วิทย์. (2544). เศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม: เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2548). หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2552. จาก <http://www.bot.or.th>
- ธัญวงศ์ กิตติวานิชย์. ตราสารอนุพันธ์เครื่องมือทางการเงินที่ควรรู้จัก. สืบค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2552. จาก <http://www.sale2thai.com/anupan.htm>.
- นราทิพย์ ชุตินวงศ์. (2540). เศรษฐศาสตร์การจัดการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นราทิพย์ ชุตินวงศ์. (2542). ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพดล รัตนธรรมวัฒน์. (2547). โครงสร้างตลาดและพฤติกรรมการแข่งขันของธุรกิจдисเคอนส์ไตร์ในประเทศไทย. สารนิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2549). สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- เบงค์จัตตอกเบี้ย. (2551, 4 สิงหาคม). ประชาชาติธุรกิจ.

พจนพ พุกกะพันธุ์; และ ประเสริฐชัย ไตรเสถียรพงศ์. (2544). *การบริหารธนาคารพาณิชย์ (The Commercial Bank Management)*. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.

พิสิทธิ์ ตันมหาพราน. (2540). *โครงสร้างตลาด พฤติกรรมและผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยในช่วงก่อนและหลังการเปิดเสรีทางการเงิน*. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

รายงานประจำปี. (2551). กรุงเทพฯ: ธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน)

รายงานประจำปี. (2551). กรุงเทพฯ: ธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน)

รายงานประจำปี. (2551). กรุงเทพฯ: ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน)

รายงานประจำปี. (2551). กรุงเทพฯ: ธนาคารกสิกรไทย จำกัด(มหาชน)

รายงานประจำปี. (2551). กรุงเทพฯ: ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด(มหาชน)

รายงานประจำปี. (2551). กรุงเทพฯ: ธนาคารซีไอเอ็มบี ไทย จำกัด(มหาชน)

รายงานประจำปี. (2551). กรุงเทพฯ: ธนาคารทหารไทย จำกัด(มหาชน)

รายงานประจำปี. (2551). กรุงเทพฯ: ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด(มหาชน)

รายงานประจำปี. (2551). กรุงเทพฯ: ธนาคารธนาชาติ จำกัด(มหาชน)

รายงานประจำปี. (2551). กรุงเทพฯ: ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด(มหาชน)

รายงานประจำปี. (2551). กรุงเทพฯ: ธนาคารยูโอบี จำกัด(มหาชน)

รัตนา สายคณิต. (2546). *เครื่องชี้สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2539). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: วิสิทธ์พัฒนา.

ศุภร เสรีรัตน์. (2544). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เอ.อาร์.บิซิเนสเพรส.

สมาคมสถาบันการศึกษาการธนาคารและการเงินไทย. (2549). *คู่มือการเงินการธนาคารสำหรับนักการธนาคารไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เอราวัณการพิมพ์.

สุภาลีณี วิไลรัตน์. (2539). *ปัจจัยที่มีผลต่อการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย*. ภาคนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

สุกิจ ห่อวโนทยาน. (2535). *การปันส่วนสินเชื่อและการปรับอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

เสรี วงมณฑา. (2542). *การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.

เอก วุฒิอภิปัญญา. (2548). *การวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดการใช้ตราสารอนุพันธ์ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย*. ภาคนิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

อุไรวรรณ ไทยวงศ์. (2550). *โครงสร้างตลาดและพฤติกรรมการแข่งขันของอุตสาหกรรมผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทย*. ปริญญานิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

Linda L. Price, Eric J. Arnould, & George M. Zinkhan. (2004). *Consumer.2nd ed.* New York: The McGraw-Hill Companies, Inc.

John B. Taylor. (1995). *Principles of Microeconomics*. New Jersey: Houghton Mifflin Company.

Jaffee, Dwight M. and Russell, Thomas. (November 1976). *Imperfect Information, Uncertainty, and Credit Rationing*. Quarterly Journal of Economics.

Tucker, Donald P. (1968). *Credit Rationing, Interest Lags, and Monetary Policy Speed*. Quarterly Journal of Economics

Stiglitz, Joseph E. and Weiss, Andrew. (June 1981). *Credit Rationing in Market with Imperfect Information*. The American Economic Review.

Deshmukh Sudhakar D.; Greenbaum, Stuart I.; & Kanatas, George. (1983). *Inter Rate Uncertainty and the Financial Intermediary's Choice of Exposure*. The Journal of Finance.

ภาคผนวก

ตาราง มูลค่า สินเชื่อ เงินฝาก และสินทรัพย์ ของธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละแห่ง

หน่วย : ล้านบาท

	ธนาคาร	ประเภท	ปี 47	ปี 48	ปี 49	ปี 50	ปี 51
1	ธนาคารกรุงเทพ	สินเชื่อ	825,912	832,677	893,609	977,698	1,124,272
		เงินฝาก	1,195,366	1,163,501	1,228,451	1,277,371	1,322,287
		สินทรัพย์	1,407,347	1,398,841	1,493,598	1,592,935	1,677,111
2	ธนาคารกรุงไทย	สินเชื่อ	880,377	855,882	888,641	922,759	1,011,748
		เงินฝาก	1,003,121	982,970	966,436	1,000,670	1,063,215
		สินทรัพย์	1,148,903	1,160,021	1,204,828	1,212,722	1,330,375
3	ธนาคารกสิกรไทย	สินเชื่อ	548,697	591,252	646,026	737,916	875,722
		เงินฝาก	705,569	687,781	746,259	783,821	967,949
		สินทรัพย์	824,974	837,308	935,508	994,517	1,303,554
4	ธนาคารไทยพาณิชย์	สินเชื่อ	561,299	613,600	697,689	823,549	877,479
		เงินฝาก	630,161	625,335	792,081	850,229	911,482
		สินทรัพย์	764,893	814,586	1,031,595	1,165,567	1,241,639
5	ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	สินเชื่อ	401,934	434,119	433,874	417,000	526,452
		เงินฝาก	497,443	560,120	563,495	499,627	537,353
		สินทรัพย์	575,355	647,371	666,341	652,387	745,476
6	ธนาคารทหารไทย	สินเชื่อ	476,972	524,475	514,388	416,806	381,665
		เงินฝาก	455,944	517,129	568,466	465,462	450,297
		สินทรัพย์	670,132	717,199	749,568	622,161	601,985
7	ธนาคารนครหลวงไทย	สินเชื่อ	325,511	280,143	225,980	237,401	264,835
		เงินฝาก	384,379	382,148	353,885	333,462	343,760
		สินทรัพย์	472,444	454,363	414,458	411,268	420,091
8	ธนาคารซีไอเอ็มบี	สินเชื่อ	112,155	119,657	96,072	88,096	83,656
		เงินฝาก	184,515	194,446	181,219	166,028	159,728
		สินทรัพย์	231,868	269,837	217,596	205,752	212,376
9	ธนาคารยูโอบี	สินเชื่อ	105,555	149,679	146,710	143,429	153,832
		เงินฝาก	138,033	152,780	149,474	156,632	161,764
		สินทรัพย์	163,862	196,691	188,242	212,143	216,912

ตาราง มูลค่า สินเชื่อ เงินฝาก และสินทรัพย์ ของธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละแห่ง (ต่อ)

	ธนาคาร	ประเภท	ปี 47	ปี 48	ปี 49	ปี 50	ปี 51
10	ธนาคารธนชาติ	สินเชื่อ	29,811	156,954	197,752	223,938	269,342
		เงินฝาก	45,019	149,014	198,981	188,660	270,163
		สินทรัพย์	72,944	195,524	257,435	300,786	378,347
11	ธนาคารเกียรตินาคิน	สินเชื่อ	34,971	42,748	48,925	63,606	77,806
		เงินฝาก	31,616	40,395	42,102	41,353	71,155
		สินทรัพย์	57,454	68,050	76,763	87,227	114,732

ที่มา : รายงานประจำปี 2551 ของ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารทหารไทย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารธนชาติ ธนาคารยูโอบี ธนาคารซีไอเอ็มบี ธนาคารเกียรตินาคิน

การหาค่ากระจุกตัวของธนาคารพาณิชย์ไทย

ค่าดัชนี Concentration Ratio (CR) และ ค่าดัชนี Hirschman – Herfindahl Index (HHI)

1. ผลการคำนวณตัวแปรด้านสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย

ตัวอย่างการคำนวณ ปี CR พ.ศ. 2547

$$[(825,912+880,377+561,299+548,697+476,972+401,934)/4,711,118]*100 = 0.78$$

ตัวอย่างการคำนวณ HHI ปี พ.ศ.2547

$$\begin{aligned} & (825,912/4,711,118)^2 + (880,377/4,711,118)^2 + (561,299/4,711,118)^2 + (548,697/4,711,118)^2 \\ & + (476,972/4,711,118)^2 + (401,934/4,711,118)^2 + (325,511/4,711,118)^2 + (29,811/4,711,118)^2 \\ & + (105,555/4,711,118)^2 + (112,155/4,711,118)^2 + (34,971/4,711,118)^2 = 0.12 \end{aligned}$$

ตัวอย่างการคำนวณ ปี CR พ.ศ. 2548

$$[(832,677+855,882+613,600+591,252+524,475+434,119)/4,601,186]*100 = 0.90$$

ตัวอย่างการคำนวณ HHI ปี พ.ศ.2548

$$\begin{aligned} & (832,677/4,601,186)^2 + (855,882/4,601,186)^2 + (613,600/4,601,186)^2 + (591,252/4,601,186)^2 + \\ & (524,475/4,601,186)^2 + (434,119/4,601,186)^2 + (280,143/4,601,186)^2 + (156,954/4,601,186)^2 + \\ & (149,679/4,601,186)^2 + (119,657/4,601,186)^2 + (42,748/4,601,186)^2 = 0.11 \end{aligned}$$

ตัวอย่างการคำนวณ ปี CR พ.ศ. 2549

$$[(893,609+888,641+697,689+646,026+514,388+433,874)/4,789,666]*100 = 0.90$$

ตัวอย่างการคำนวณ HHI ปี พ.ศ.2549

$$\begin{aligned} & (893,609/4,789,666)^2 + (888,641/4,789,666)^2 + (697,689/4,789,666)^2 + (646,026/4,789,666)^2 + \\ & (514,388/4,789,666)^2 + (433,874/4,789,666)^2 + (225,980/4,789,666)^2 + (197,752/4,789,666)^2 + \\ & (146,710/4,789,666)^2 + (96,072/4,789,666)^2 + (48,925/4,789,666)^2 = 0.11 \end{aligned}$$

ตัวอย่างการคำนวณ ปี CR พ.ศ. 2550

$$[(977,698+922,759+823,549+737,916+416,806+417,000)/5,052,198]*100 = 0.89$$

ตัวอย่างการคำนวณ HHI ปี พ.ศ.2550

$$\begin{aligned} & (977,698/5,052,198)^2 + (922,759/5,052,198)^2 + (823,549/5,052,198)^2 + (737,916/5,052,198)^2 + \\ & (416,806/5,052,198)^2 + (417,000/5,052,198)^2 + (237,401/5,052,198)^2 + (223,938/5,052,198)^2 + \\ & (143,429/5,052,198)^2 + (88,096/5,052,198)^2 + (63,606/5,052,198)^2 = 0.11 \end{aligned}$$

ตัวอย่างการคำนวณ ปี CR พ.ศ. 2551

$$[(1,124,272+1,011,748+877,479+875,722+381,665+526,452)/5,646,809]*100 = 0.82$$

ตัวอย่างการคำนวณ HHI ปี พ.ศ.2551

$$\begin{aligned} & (1,124,272/5,646,809)^2 + (1,011,748/5,646,809)^2 + (877,479/5,646,809)^2 + (875,722/5,646,809)^2 \\ & + (381,665/5,646,809)^2 + (526,452/5,646,809)^2 + (264,835/5,646,809)^2 + (269,342/5,646,809)^2 \\ & + (153,832/5,646,809)^2 + (83,656/5,646,809)^2 + (77,806/5,646,809)^2 = 0.09 \end{aligned}$$

2. ผลการคำนวณตัวแปรทางด้านเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ไทย

ตัวอย่างการคำนวณ CR ปี พ.ศ. 2547

$$[(1,195,366+1,003,121+705,569+630,161+497,443+455,944)/5,384,983]*100 = 0.83$$

ตัวอย่างการคำนวณ HHI ปี พ.ศ. 2547

$$\begin{aligned} & (1,195,366/5,384,983)^2 + (1,003,121/5,384,983)^2 + (705,569/5,384,983)^2 + (630,161/5,384,983)^2 \\ & + (497,443/5,384,983)^2 + (455,944/5,384,983)^2 + (384,379/5,384,983)^2 + (184,515/5,384,983)^2 \\ & + (45,019/5,384,983)^2 + (138,033/5,384,983)^2 + (31,616/5,384,983)^2 = 0.14 \end{aligned}$$

ตัวอย่างการคำนวณ CR ปี พ.ศ. 2548

$$[(1,163,501+982,970+687,781+625,335+560,120+517,129)/5,455,619]*100 = 0.96$$

ตัวอย่างการคำนวณ HHI ปี พ.ศ. 2548

$$\begin{aligned} & (1,163,501/5,455,619)^2 + (982,970/5,455,619)^2 + (687,781/5,455,619)^2 + (625,335/5,455,619)^2 \\ & + (560,120/5,455,619)^2 + (517,129/5,455,619)^2 + (382,148/5,455,619)^2 + (194,446/5,455,619)^2 \\ & + (149,014/5,455,619)^2 + (152,780/5,455,619)^2 + (40,395/5,455,619)^2 = 0.12 \end{aligned}$$

ตัวอย่างการคำนวณ CR ปี พ.ศ. 2549

$$[(1,228,451+966,436+746,259+792,081+563,495+568,466)/5,790,849]*100 = 0.96$$

ตัวอย่างการคำนวณ HHI ปี พ.ศ. 2549

$$\begin{aligned} & (1,228,451/5,790,849)^2 + (966,436/5,790,849)^2 + (746,259/5,790,849)^2 + (792,081/5,790,849)^2 \\ & + (563,495/5,790,849)^2 + (568,466/5,790,849)^2 + (353,885/5,790,849)^2 + (181,219/5,790,849)^2 \\ & + (198,981/5,790,849)^2 + (149,474/5,790,849)^2 + (42,102/5,790,849)^2 = 0.12 \end{aligned}$$

ตัวอย่างการคำนวณ CR ปี พ.ศ. 2550

$$[(1,277,371+1,000,670+783,821+850,229+499,627+465,462)/5,763,315]*100 = 0.96$$

ตัวอย่างการคำนวณ HHI ปี พ.ศ. 2550

$$\begin{aligned} & (1,277,371/5,763,315)^2 + (1,000,670/5,763,315)^2 + (783,821/5,763,315)^2 + (850,229/5,763,315)^2 \\ & + (499,627/5,763,315)^2 + (465,462/5,763,315)^2 + (333,462/5,763,315)^2 + (166,028/5,763,315)^2 \\ & + (188,660/5,763,315)^2 + (156,632/5,763,315)^2 + (41,353/5,763,315)^2 = 0.13 \end{aligned}$$

ตัวอย่างการคำนวณ CR ปี พ.ศ. 2551

$$[(1,322,287+1,063,215+967,949+911,482+537,353+450,297)/6,259,153]*100 = 0.94$$

ตัวอย่างการคำนวณ HHI ปี พ.ศ. 2551

$$\begin{aligned} & (1,322,287/6,259,153)^2 + (1,063,215/6,259,153)^2 + (967,949/6,259,153)^2 + (911,482/6,259,153)^2 \\ & + (537,353/6,259,153)^2 + (450,297/6,259,153)^2 + (343,760/6,259,153)^2 + (159,728/6,259,153)^2 \\ & + (270,163/6,259,153)^2 + (161,764/6,259,153)^2 + (71,155/6,259,153)^2 = 0.12 \end{aligned}$$

3. ผลการคำนวณตัวแปรทางด้านสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ไทย

ตัวอย่างการคำนวณ CR ปี พ.ศ. 2547

$$[(1,407,347+1,148,903+764,893+824,974+670,132+575,355)/6,424,612]*100 = 0.83$$

ตัวอย่างการคำนวณ HHI ปี พ.ศ. 2547

$$\begin{aligned} & (1,407,347/6,424,612)^2 + (1,148,903/6,424,612)^2 + (764,893/6,424,612)^2 + (824,974/6,424,612)^2 \\ & + (670,132/6,424,612)^2 + (575,355/6,424,612)^2 + (472,444/6,424,612)^2 + (72,944/6,424,612)^2 \\ & + (231,686/6,424,612)^2 + (163,862/6,424,612)^2 + (57,454/6,424,612)^2 = 0.14 \end{aligned}$$

ตัวอย่างการคำนวณ CR ปี พ.ศ. 2548

$$[(1,398,841+1,160,021+814,586+837,308+717,199+647,371)/6,759,791]*100 = 0.96$$

ตัวอย่างการคำนวณ HHI ปี พ.ศ. 2548

$$\begin{aligned} & (1,398,841/6,759,791)^2 + (1,160,021/6,759,791)^2 + (814,586/6,759,791)^2 + (837,308/6,759,791)^2 \\ & + (717,199/6,759,791)^2 + (647,371/6,759,791)^2 + (454,363/6,759,791)^2 + (195,524/6,759,791)^2 \\ & + (269,837/6,759,791)^2 + (196,691/6,759,791)^2 + (68,050/6,759,791)^2 = 0.12 \end{aligned}$$

ตัวอย่างการคำนวณ CR ปี พ.ศ. 2549

$$[(1,493,598+1,204,828+1,031,595+935,508+749,568+666,341)/7,235,932]*100 = 0.96$$

ตัวอย่างการคำนวณ HHI ปี พ.ศ. 2549

$$\begin{aligned} & (1,493,598/7,235,932)^2 + (1,204,828/7,235,932)^2 + (1,031,595/7,235,932)^2 + \\ & (935,508/7,235,932)^2 + (749,568/7,235,932)^2 + (666,341/7,235,932)^2 + (414,458/7,235,932)^2 + \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} & (257,435/7,235,932)^2 + (217,596/7,235,932)^2 + (188,242/7,235,932)^2 + (76,763/7,235,932)^2 \\ & = 0.12 \end{aligned}$$

ตัวอย่างการคำนวณ CR ปี พ.ศ. 2550

$$[(1,592,935+1,212,722+1,165,567+994,517+622,161+652,387)/7,457,465]*100 = 0.95$$

ตัวอย่างการคำนวณ HHI ปี พ.ศ. 2550

$$\begin{aligned} & (1,592,935/7,457,465)^2 + (1,212,722/7,457,465)^2 + (1,165,567/7,457,465)^2 + \\ & (994,517/7,457,465)^2 + (622,161/7,457,465)^2 + (652,387/7,457,465)^2 + (411,268/7,457,465)^2 + \\ & (300,786/7,457,465)^2 + (205,752/7,457,465)^2 + (212,143/7,457,465)^2 + (87,227/7,457,465)^2 \\ & = 0.12 \end{aligned}$$

ตัวอย่างการคำนวณ CR ปี พ.ศ. 2551

$$[(1,677,111+1,330,375+1,241,639+1,303,554+601,985+745,476)/8,242,598]*100 = 0.94$$

ตัวอย่างการคำนวณ HHI ปี พ.ศ. 2551

$$\begin{aligned} & (1,677,111/8,242,598)^2 + (1,330,375/8,242,598)^2 + (1,241,639/8,242,598)^2 + \\ & (1,303,554/8,242,598)^2 + (601,985/8,242,598)^2 + (745,476/8,242,598)^2 + (420,091/8,242,598)^2 + \\ & (378,347/8,242,598)^2 + (212,376/8,242,598)^2 + (216,912/8,242,598)^2 + (114,732/8,242,598)^2 \\ & = 0.12 \end{aligned}$$

Regression

Descriptive Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
สินเชื่อ	5328.9000	667.43940	20
กู้ยืม	88.0500	19.16267	20
ดอกเบี้ย	6.96321	.787034	20
derivative	4012.5000	1899.19389	20

Correlations

	สินเชื่อ	กู้ยืม	ดอกเบี้ย	derivative
Pearson Correlation	สินเชื่อ	กู้ยืม	ดอกเบี้ย	derivative
	1.000	-.521	.619	.940
		1.000	-.526	-.661
			1.000	.805
				1.000
Sig. (1-tailed)	สินเชื่อ	กู้ยืม	ดอกเบี้ย	derivative
	.	.009	.002	.000
		.009	.009	.001
			.	.000
			.000	.
N	สินเชื่อ	กู้ยืม	ดอกเบี้ย	derivative
	20	20	20	20
		20	20	20
			20	20
				20

Variables Entered/Removed^a

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	derivative	.	Stepwise (Criteria: Probability-of-F-to-enter <= .050, Probability-of-F-to-remove >= .100).
2	ดอกเบี้ย	.	Stepwise (Criteria: Probability-of-F-to-enter <= .050, Probability-of-F-to-remove >= .100).
3	กู้ยืม	.	Stepwise (Criteria: Probability-of-F-to-enter <= .050, Probability-of-F-to-remove >= .100).

a. Dependent Variable: สินเชื่อ

Model Summary^d

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics					Durbin-Watson
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change	
1	.940 ^a	.883	.877	234.49453	.883	135.926	1	18	.000	2.018
2	.968 ^b	.937	.930	176.94072	.054	14.614	1	17	.001	
3	.978 ^c	.956	.948	152.45368	.019	6.900	1	16	.018	

c. Predictors: (Constant), derivative, ดอกเบี้ย, ภาษี

ANOVA^d

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	7474253.476	1	7474253.476	135.926	.000 ^a
	Residual	989778.324	18	54987.685		
	Total	8464031.800	19			
2	Regression	7931795.472	2	3965897.736	126.674	.000 ^b
	Residual	532236.328	17	31308.019		
	Total	8464031.800	19			
3	Regression	8092157.810	3	2697385.937	116.056	.000 ^c
	Residual	371873.990	16	23242.124		
	Total	8464031.800	19			

c. Predictors: (Constant), derivative, ดอกเบี้ย, ภาษี

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	4003.787	125.170		31.987	.000
	derivative	.330	.028	.940	11.659	.000
2	(Constant)	5873.971	498.245		11.789	.000
	derivative	.441	.036	1.255	12.240	.000
	ดอกเบี้ย	-332.520	86.982	-.392	-3.823	.001
3	(Constant)	5155.829	508.959		10.130	.000
	derivative	.485	.035	1.380	13.767	.000
	ดอกเบี้ย	-335.354	74.952	-.395	-4.474	.000
	ภาษี	6.393	2.434	.184	2.627	.018

a. Dependent Variable: ลิขสิทธิ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นายอนุสรณ์ สมทา
วัน เดือน ปี	เกิด 18 ตุลาคม 2523
สถานที่เกิด	จังหวัดแพร่
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	74 ถ.สันเหมืองหลวง ต.โนนเวียง อ.เมือง จ.แพร่
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2542	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่
พ.ศ. 2546	บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป จากมหาวิทยาลัยแม่โจ้
พ.ศ. 2550	เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ